Газета Верховної Ради України

Голос України

№ 233—234 (2480—2481) ■ П'ятниця, 15 грудня 2000 року ■ Ціна договірна

43-й президент США нарешті відомий

Фото АП.

Джордж Буш став 43-м президентом Сполучених Штатів. Завершилися безпрецедентна за тривалістю та напруженістю передвиборна кампанія і марафонський підрахунок голосів. У своїй промові Буш закликав країну до примирення і заявив, що має намір залишити позаду гіркоту та образи останніх тижнів. Він казав про пріоритети свого президентства, зокрема про проблеми системи освіти, оборони, зниження податків, висловивши сподівання на те, що зуміє знайти спільну мову в питаннях, які спричинили глибокі розбіжності. Ал Гор також виступив по телебаченню. Він привітав Буша з перемогою, запропонував зустрітися, залишивши осторонь партійні пристрасті, і закликав американців об'єднатися під орудою нового президента.

■ *1848 р. Не стало письменника Євгена Гребінки.*

■ *1929 р. Помер мікробіолог та епідеміолог академік Данило Заболотний. Організував у Києві Інститут мікробіології.*

■ *1932 р. Постанова ЦК КП(б) У про заборону завезення промислових товарів у 82 райони, які не виконали план заготівлі хліба.*

■ *1948 р. У Торонто вийшов перший номер газети «Гомін України».*

■ *1974 р. Померла відома співачка і педагог Марія Донець-Тессейр.*

15 грудня

Справа Гонгадзе — тест на свободу слова

У Парижі відбулося спеціальне засідання комісії з питань культури та освіти Парламентської асамблеї Ради Європи, присвячене проблемам свободи слова в Україні. В ньому взяли участь голова Комітету Верховної Ради з питань свободи слова та інформації Олександр Зінченко та заступник голови Держкомінформу України Віталій Абліцов. «Те, як відкрито обговорюється в Україні справа Гонгадзе, те, що кожен міг вільно подивитись у парламенті відеозапис із свідченнями офіцера СБУ про записи, котрі, як він каже, проводилися в кабінеті Президента Кучми, — свідчить про демократичність України як держави», — пояснював зібранню Олександр Зінченко. Він також пообіцяв продовжити власне журналістське розслідування щодо зникнення Гонгадзе. «Я відкрито кажу, що не задоволений тим, як ведеться слідство. І що справу провалено правоохоронними органами, особливо на першому етапі», — зазначив А. Зінченко.

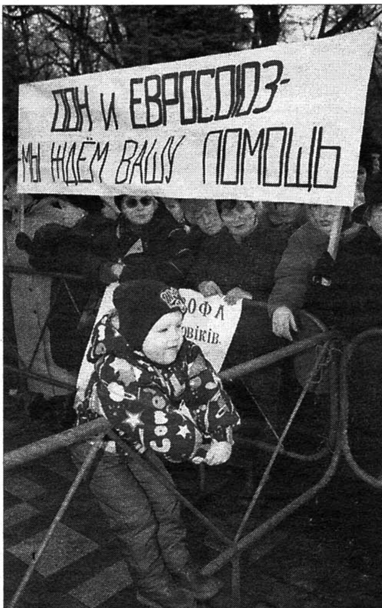
(Закінчення на 11-й стор.).

Читанка для дорослих

Поміж освічених людей заведено вважати, що неправильна вимова або помилки в стилі, допущені в парламенті будь-якої цивілізованої країни, певним чином гублять людину назавжди.

Дж. РЕСКІН. 1900 р.

Не радіймо. Краще запалимо свічку

Сьогодні о 12 годині буде остаточно зупинено Чорнобильську атомну електростанцію. ЧАЕС у свій час була символом перемоги людини над «мирним атомом», але про це сьогодні ніхто не згадує. Сьогодні Чорнобиль став символом найбільшої техногенної катастрофи у світі, атомної загрози людству, і, сподіваємось, про це завжди пам'ятатиме світова спільнота.

(Закінчення на 2-й стор.).

Верховна Рада пропонує перенести закриття ЧАЕС на 15 квітня 2001 року (читайте в номері парламентську хроніку).

Фото Олександра КЛИМЕНКА, Сергія КОВАЛЬЧУКА.

! Офіційно

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про День працівників суду

Ураховуючи роль судів у забезпеченні захисту прав і свобод людини і громадянина, в утвердженні принципу верховенства права та розвитку і зміцненні України як демократичної, правової держави постановляю:

Установити в Україні професійне свято — День працівників суду, яке відзначати щорічно 15 грудня.

Президент України Л. КУЧМА.
м. Київ, 8 грудня 2000 року.
№1318/2000.

* * *

Щиро вітаю суддів і працівників судів України з професійним святом, бажаю всім доброго здоров'я, особистого щастя й успіхів у роботі на благо нашої держави України.

Голова Верховного Суду України Віталій БОЙКО.

(Матеріал на цю тему читайте на 5-й стор.).

Розмова про газ і не лише

Учора Прем'єр-міністр Росії Михайло Касьянов прибув в Україну для участі у церемонії закриття ЧАЕС. Відбулися також переговори Михайла Касьянова з Віктором Ющенком про механізми реалізації раніше досягнутих домовленостей щодо співробітництва у газовій сфері. Крім того йшлося про участь Росії у завершенні будівництва двох енергоблоків на Рівненській та Хмельницькій АЕС, а також перспективи розвитку торговельно-економічних відносин між двома країнами.

ГУ Передплата-2001

Спробуй і виграй

Продовжуємо друкувати перелік призів, наданих нашими друзями — спонсорами «Голосу України» для розіграшу серед передплатників. Нам пропонують:

60. ЗАТ «Виробничо-торгова фірма «Сіверянка», Чернігівська область (директор Олександр Лавренюк) — гумовий човен, спортивні костюми, товари повсякденного попиту.

61. ТОВ «Юрпрес», Донецька область (генеральний директор Олександр Кучинський) — книги на кримінальну тематику.

62. ЗАТ «Асоціація «Темп», Донецька область (президент Микола Казаков) — курс діагностики і лікування в Госпіталі Сітько МРТ.

63. Письменник-гуморист Юрій Азанов, м. Одеса — 10 примірників книги «Якщо по суті».

Передплачуйте і вигравайте!

Я вам пишу...

Із скарбнички по копійці — на газету

Дуже люблю газету «Голос України». Ми з чоловіком з першого номера передплачували її на весь рік. Тепер я залишилася одна, з невеликої пенсії не можу викроїти суму на річну передплату. Але я знайшла вихід для себе — передплачую її помісячно. І так уже три роки. Клопітно, незручно, але без «Голосу України» залишитися вже не можу. Вона мені дорога ще як пам'ять про мого чоловіка...

З повагою Євгенія ЖЕРЕБНОВА.
Бориспіль Київської області.

Уряд допоможе, але не терпітиме обману

Кабінет Міністрів України додатково виділить 65 млн. грн. шести областям країни для ліквідації наслідків стихійного лиха.

Знеструмленими залишаються майже дві тисячі населених пунктів.

Кабінет Міністрів України має намір до нового року максимально відновити енергопостачання в усіх постраждалих населених пунктах.

Прем'єр-міністр України Віктор Ющенко доручив «детально й об'єктивно» оцінити розмір збитків, завданих народному господарству країни, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

■ *Зростання промислового виробництва в Україні за 11 місяців поточного року становило 12,5 відсотка.*

■ *Три працівники загинуло і четверо постраждали під час вибуху в цеху підприємства в Кривому Розі.*

■ *Громадяни України з додатковим річним заробітком не вище 354 гривень можуть не подавати податкову декларацію.*

■ *Україна вже імпортувала 230 тис. тонн зернових.*

P. S.

Сьогодні о 12 годині остаточно зупиниться ЧАЕС

Сесія рекомендувала: голів СБУ і Держмитслужби — у відставку

Ранкове і денне засідання 14 грудня

Парламентська хроніка

Політичні пристрасті у парламенті досягли піка — Верховна Рада 231 голосом прийняла постанову, якою рекомендує Президентові України терміново звільнити із посад голову Служби безпеки України Леоніда Деркача та голову Державної митної служби Юрія Соловкова.

Постанову прийнято у зв'язку з незаконним проведенням посадовими особами митної служби та СБУ огляду особистих речей та багажу народних депутатів України С. Головатого, В. Шишкіна та О. Жира в аеропорту «Бориспіль» 8 грудня. ВР також постановила невідкладно розглянути закон «Про тимчасові слідчі комісії Верховної Ради». Проти цієї постанови у повному складі проголосували фракції «Відродження регіонів», НДП, з «трудовиків» та «зелених» — «за» голосували лише по одному депутату.

Проект цієї постанови було запропоновано народними депутатами Олександром Єльяшкевичем, Анатолієм Матвієнком, Василем Червонієм та іншими. Під час обговорення із неї було вилучено пункт про недовіру міністру внутрішніх справ України Юрію Кравченку, оскільки він не мав стосунку до інциденту на Бориспільській митниці. Вилучено також пункт про проведення голосування з питань, пов'язаних зі зникненням Г. Гонгадзе в непоіменному режимі. Проект, запропонований керівниками ряду фракцій, що входять до парламентської більшості, в тому числі і її координатором Олександром Карповим, набрав лише 205 голосів.

Звісно, відправляти у відставку голів СБУ та Держмитслужби чи ні —залежатиме від волі Президента. Верховна Рада дала політичну оцінку резонансним подіям.

Сесія також прийняла постанову про проведення на денному засіданні спеціального засідання парламенту, на якому депутати заслухають інформацію тимчасової слідчої комісії ВР з розслідування обставин зникнення журналіста Г. Гонгадзе, а також керівників силових відомств України. За цю постанову проголосували 324 народних обранці. Попередньо планувалося запросити на спеціальне засідання Президента України Леоніда Кучму. Однак цей пункт було вилучено, оскільки глава держави цілий день братиме участь у заходах у Чорнобилі та Славутичі, присвячених закриттю ЧАЕС.

Після перерви відбулося спеціальне засідання парламенту зі «справи Гонгадзе». На нього прибули Генпрокурор М. Потебенько та міністр внутрішніх справ Ю. Кравченко. Запрошеного голови СБУ Л. Деркача не було. Головуючий В. Медведчук повідомив, що його «зараз розшукують». Тимчасова слідча комісія ВР, за словами її голови О. Лавриновича, вирішила переглянути в сесійній залі ще одну відеоплівку із заявою майора запасу СБУ М. Мельниченка. Плівки, які було передано тимчасовій комісії ВР, направлено для експертизи до Мін'юсту та СБУ. Комісія звернулася до ОБСЄ з проханням посприяти в отриманні інформації у «справі Гонгадзе», яка може бути у розпорядженні ОБСЄ. До Генпрокуратури направлено спеціальне звернення щодо проведення експертизи тіла, знайденого поблизу Таращі. О. Лавринович наголосив: відповіді на поставлені питання, і головне — де ж Гонгадзе, досі немає.

Відповідаючи на запитання депутатів, Ю. Кравченко заявив: «Я не можу стверджувати, що на касеті, оприлюдненій Морозом, мій голос чи осіб, яких я знаю. Це може сказати тільки експертиза». Тоді у наступ перейшов О. Мороз. Він повідомив, що після передачі першої аудіострічки М. Мельниченко він попросив його принести ще одну стрічку за інший день. І на ній нібито знову був той самий голос Ю. Кравченка.

Потім у парламенті знову демонстрували кіно. На цій плівці М. Мельниченко заявляв, що під час виконання своїх службових обов'язків нібито дізнався про наказ від Л. Кучми влаштувати теракт у Кривому Розі, спрямований, мовляв, на політичне знищення О. Мороза. Майор запасу СБУ також стверджував про немовби причетність вищих посадовців до закриття ряду опозиційних газет, підприємств, банків, фондів, фальсифікації президентських виборів.

М. Потебенько, виступивши перед депутатами, повідомив, що три кримінальні справи, пов'язані зі зникненням Г. Гонгадзе, об'єднано в одне провадження. Призначено 12 експертиз, допитано 100 свідків. Узято зразки шкіри у матері Георгія. Генпрокурор заявив, що раніше у нього, як у людини, «якоюсь мірою закрадався сумнів, що там щось усе-таки є». Однак після перегляду нової відеострічки у нього немає сумніву, що «все це — фальшивка».

На початку пленарного засідання парламент прийняв вкрай потрібний закон — про затвердження Указу Президента України «Про оголошення окремих районів та міст Вінницької, Кіровоградської, Миколаївської, Одеської, Хмельницької та Черкаської областей зоною надзвичайної екологічної ситуації» у зв'язку зі стихійним лихом, що його зазнали ці регіони.

Сесія також схвалила постанову ВР про рекомендації парламентських слухань стосовно закриття ЧАЕС із поправкою депутата В. Яценка (КПУ), якою пропонується перенести термін закриття ЧАЕС на 15 квітня (256 «за»). Схвалено рішення Президента України про направлення миротворчого контингенту для участі України в місії ООН в Сьєрра-Леоне, обрано ряд суддів.

Юліана ШЕВЧУК.

Не радіймо. Краще запалімо свічку

(Початок на 1-й стор.).

Чим стане Чорнобиль у майбутньому? На думку президента Національної академії наук Бориса Патона, Чорнобильська АЕС стане усобленням перемоги людського розуму над голим економічним розрахунком, тріумфу «завтра» у його традиційному зіткненні з «сьогодні».

Про це, до речі, говорив Президент України Леонід Кучма напередодні на зустрічі з технічним персоналом ЧАЕС, жителями, зокрема підростаючим поколінням, міста енергетиків Славутича, де він також поклав квіти до скульптури «Прометей» та меморіалу Героїв Чорнобиля.

Проте Чорнобиль і надалі залишається для багатьох наших співвітчизників символом тривоги. Про це з болем і гіркотою говорили учасники демонстрації й мітингу, організованих того ж дня Всеукраїнською Чорнобильською народною партією. Їх учасники вимагали «політичної реабілітації» персоналу ЧАЕС, надійного соціального захисту громадян, потерпілих від Чорнобильської катастрофи.

У Палаці «Україна» пройде урочисте зібрання громадськості та іноземних гостей з нагоди закриття Чорнобильської атомної електростанції. Чорнобиль дарує людству надію на взаєморозуміння і вирішення проблем спільними зусиллями.

Але надія ця з гірким присмаком тривоги, чи Україна надалі не залишиться наодинці з проблемами, породженими Чорнобильською катастрофою. Тож, здається, сьогодні нема підстав радіти. А тим паче, влаштовувати шоу — концерти рок- і поп-виконавців. Цього дня найкраще було б запалити свічку...

Володимир КОРОЛЮК.

Сьогодні ЧАЕС буде зупинено

А що далі? Чи виправдане і добре продумане це рішення України? Різні міркування, сумніви і пристрасні суперечки щодо правильності і виваженості цього кроку тривають давно, а загострилися напередодні цієї дати. Вирують нині і, мабуть, ніколи не вщухнуть. Особливу напруженість й експресію мали виступи учасників парламентських слухань, що відбулися 5 грудня ц. р. у залі засідань Верховної Ради України. Там пролунало і багато різних пропозицій щодо подальших дій країни.

Сергій ЄРМІЛОВ, міністр палива та енергетики України:

— Майже 45 відсотків виробництва електроенергії в Україні припадає на ядерну енергетику. Закриття Чорнобильської АЕС призведе до додаткових навантажень на теплові електростанції України. Цей шлях є тимчасовим рішенням і потребує розв'язання низки проблем. У зв'язку з припиненням виробничої діяльності Чорнобильської АЕС мають бути переглянуті її статус і функції. Гарантування безпеки використання ядерної енергії, надійності функціонування ядерної енергетики, продовження проектного терміну діючих енергоблоків, виконання відповідних міжнародних зобов'язань України і надалі будуть пріоритетними в діяльності уряду і Міністерства палива та енергетики.

Олександр ГУДИМА, голова Комітету Верховної Ради з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки:

— Чинна практика прийняття рішень владних органів стосовно розвитку ядерної енергетики багато в чому має популістський характер. Вона не відповідає національним пріоритетам енергетичної політики України, що не закріплені на законодавчому рівні, а демонструє намагання підлаштуватися до мінливої громадської думки, внутрішньої чи зовнішньої. У цих складних кризових умовах особливо гостро відчувається брак енергетичної стратегії України. Думаю, багато питань, які поставлять сьогодні, розглядатимуться в лютому наступного року на парламентських слуханнях «Енергетична безпека України до 2030 року». Маю честь запросити вас на них.

Йоахаим ЯНКЕ, віце-президент Європейського банку реконструкції та розвитку:

— Хочу запевнити Верховну Раду, що Україна не залишиться на самоті після того, як ЧАЕС буде закрито. Європейський банк реконструкції та розвитку вважає Україну своїм акціонером і однією з найважливіших країн для своєї діяльності. Ми найбільший версифікований інвестор в Україну. Є проект, який здійснюємо у Славутичі. Це створення нових підприємств, нових робочих місць. Банк планує величезний обсяг робіт у Чорнобильській зоні.

Віталій ТОЛСТОНОГОВ, директор Чорнобильської атомної станції:

— Чорнобильська АЕС зніматься тоді, коли вона економічно ефективно працює. Це крок України назустріч світовому співтовариству. Але я хочу, щоб воно також зробило крок в наш бік. Я хочу, щоб було схвалене ідею створення фонду, соціального захисту персоналу ЧАЕС, подібного до фонду «Укриття» і фонду ядерної безпеки.

Наклепників визначили. Прізвища митників — ні

Роздуми з приводу

Як з'ясувалося, ще 7 грудня було прийнято рішення об'єднати кримінальні справи про зникнення Гонгадзе, «таращанське» тіло і за фактом наклепу на вище керівництво України в одне провадження. Про це повідомив на прес-конференції куратор об'єднаного слідства заступник Генпрокурора Олексій Баганець.

Такий «симбіоз» кримінальних справ, можливо, з компетентної точки зору Генеральної прокуратури і прискорить з'ясування істини. Але чи це означає, що невідоме тіло слідством все-таки «впізнано» —всупереч попереднім запевненням на «200 з гаком відсотків, що це не Георгій»? Якщо «тіло приєднали» тільки на вимогу громадськості і нав'язливих журналістів, чому заодно не врахували встановлену «групу злочинців зі шприцами»? Чи ця тема вже не актуальна, оскільки епізод не справив враження на громадськість? І ще одне: пам'ятається, суддя Печерського райсуду Києва Микола Замковенко пояснив кореспондентові «ГУ»: справу порушено за фактом наклепу на громадянина В. Литвина. Тоді до чого тут «вище керівництво України»?

Свого часу міністр МВС Юрій Кравченко запевнив, що його служба проводить безпрецедентні пошуки журналіста. Тепер надійшла черга приймати безпрецедентне рішення до Генпрокурора: він з етичних міркувань відсторонив працівників МВС від участі у розслідуванні. Етика зрозуміла: міністр все-таки фігурує хай і в наклепницьких, але повідомленнях про його причетність до зникнення журналіста. Оперативно-пошукові заходи здійснюватимуть «колеги майора в запасі» — співробітники СБУ.

Правда, М. Потебенько визнав, що і сам потрапив під обстріл наклепника. Микола Мельниченко з відомої відеокасети стверджує: Генпрокурор виконує незаконні розпорядження Президента України. І навів конкретні факти. «Все це фальшивка і наклеп, — обурюється пан Потебенько. — Ця акція спланована певними режисерами, які намагаються досягти високих державних посад. Як спостерігається, за цим стоять певні кола за межами держави». Кого саме «спостерегли» в Генпрокуратурі, нам поки що не відомо: без сумніву, «таємниця слідства». А ось ми «спостерегли» інше — важливіше: навіть якщо цей «певний хтось» і прорвався б до високих державних посад, йому не вдалося б впливати на позицію М. Потебенька. Бо «я як Генеральний прокурор завжди керувався і керуватимуся тільки законом, а не піддаватимуся тиску чиїхось політичних амбіцій».

Отже, М. Потебенько, керуючись законом, вважає Миколу Мельниченка наклепником. Апріорі. А якщо, не дай Бог, з'явиться чергова порція плівки з голосом, схожим на прокурорський? Чи не ліпше було б дочекатися кінця розслідування? Принаймні «відсторонений» Юрій Кравченко терпляче чекає на результати експертизи. Законослухняний. Втім, «наклепнику»-офіцерові порушення кримінальної справи не загрожує. Поки що. Бо, як запевнив Михайло Олексійович: «Якщо буде встановлено, що це — наклеп, кримінальну справу буде порушено».

А ось працівникам Бориспільської митниці нині не до пошуків діамантів. Генпрокуратура порушила кримінальну справу за фактом обшуку трьох депутатів. Чому знову за фактом? А тому що, як зізнався О. Баганець, «на сьогодні особи, які здійснили даний злочин, не встановлені»(!). Нічого собі... Напевне, прізвища тих, хто шманав депутатів, встановлять після приєднання цієї справи до трьох попередніх?

Людмила КОХАНЕЦЬ.

P. S. ***Мама Георгія Леся Гонгадзе візьме участь у процедурі впізнання «таращанського» тіла. За власним наполяганням. У неї нарешті вже взяли аналізи для проведення експертизи ДНК. Для одержання точніших даних дружина журналіста — Мирослава — погодилася, щоб аналізи взяли і в її доньок.***

Херсонські демократи «забивають голи»

В очевидному виграші від цього херсонська молодь і діти. Постійну увагу виявляє їм обласна організація Демократичної партії України. Не раз подарунки від демократів отримували діти з інтернатних установ, а також малозабезпечених і багатодітних родин. Одну з благодійних акцій, під час якої діти з Білозірської райлікарні отримали подарунки, ДемПУ провела спільно з херсонським корпунктом «Голосу України».

Нині діяльність демократів для херсонців дедалі помітніша — у грудні минає десять років з дня створення Демократичної партії України, «найстарішої з-поміж молодих» пострадянських партій. У рамках святкування було проведено легкоатлетичну естафету серед шкіл міста. Кращі спортивні команди отримали в нагороду грамоти і призи від партії — 12 м'ячів.

До речі, у вересні нинішнього року в трьох херсонських університетах: педагогічному, аграрному та технічному запроваджено шість стипендій від Демократичної партії України. По 30 гривень щомісяця отримують студенти, які добре вчаться і беруть активну участь у громадському житті.

Алла БРУСИЛОВА.

Херсон.

Миротворець ще й заробляє

90 мільйонів доларів заробили для Міноборони українські миротворці. З цієї суми 70 млн. уже перераховано до бюджету.

Одержані кошти витрачаються на утримання контингенту, в тому числі на оновлення техніки та майна, а решта — на будівництво житла для військовослужбовців.

Нині більш як 1000 військових та спостерігачів від України беруть участь у миротворчих операціях в дев'яти країнах. Цими днями 800 осіб готуються до відправки у Сьєрра-Леоне.

Вітчизняний стиль

Шахта номер один

Гірники ВАТ «Вугільна компанія Шахта «Красноармійська-Західна № 1» у Донецькій області видали на-гора чотиримільйонну з початку року тонну палива. Таких результатів за всю історію вугільної галузі України не досягало жодне підприємство. Ще 3 вересня колектив виконав річний план — 2,5 мільйона тонн — і, не зменшуючи темпів, продовжував іти до рекордної позначки. Разом із гірниками очисного вибою про свої успіхи рапортували і прохідники: з початку року вони пройшли 20,5 кілометра гірничих виробок.

Уперше за десять років зафіксовано зростання

Двовідсоткове зростання виробництва валової сільськогосподарської продукції зафіксовано фахівцями Мінагрополітики за підсумками 2000 року.

Зокрема, вирощування картоплі в поточному році збільшилося порівняно з 1999 роком у 1,6 разу, ягід —на 31 відсоток, винограду — на 41 відсоток.

Водночас збитки сільгоспвиробників цього року становили 328 млн. гривень, що в десять разів менше, ніж минулого року.

Фахівці прогнозують зростання виробництва валової сільськогосподарської продукції в 2001 році на 2,5 відсотка, **повідомляє «Інтерфакс-Украаїна».**

Фотофакт

На столичних ринках з'явилися Діди Морози — продавці.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

У номер

Київ

Осіння акція

Голова Держкомісії з цінних паперів та фондового ринку Олег Мозговий повідомив, що до кінця грудня до Верховної Ради України надійде законопроект «Про акціонерні товариства», який регламентуватиме і функції цих суб'єктів господарювання, і стрижневі засади корпоративного управління. Зачекалися. Деякі народні депутати вже запитують через Фонд державного майна України, чому процес реприватизації 35 відсотків статутного капіталу ВАТ «Луганськобленерго», який триває з весни минулого року, не приніс, окрім трагічних, жодних результатів.

Одним абзацом

■ Незвичні якості кондитерського жиру — новинки Вінницького олієжиркомбінату — пояснюються тим, що виготовляють його не з соняшникової, а з ріпакової олії.

■ Одеський завод скловиробів освоїв виробництво пляшок нового типу для шампанського, аналогів яким у нашій країні немає. Тепер не буде курйозних випадків, подібних тому, що стався на одній з престижних міжнародних виставок, коли золоті медалі присудили шампанському з Одеси і... пляшці під шампанське з Франції.

■ На велику радість населення Луганської області вартість теплопостачання та подачі гарячої води буде знижено. Керівники області таким чином відреагували на численні скарги луганчан, які вимагали перегляду тарифів.

■ Тим кіровоградцям, які заплатять до кінця грудня шістдесят відсотків боргу за тепло, решту сорок відсотків буде списано. А тим, хто заплатить за тепло на півроку наперед, тарифи встановлено на сорок відсотків менші.

■ Діти-сироти, діти, які залишилися без батьківської опіки, діти-інваліди і діти, потерпілі від Чорнобильської катастрофи, в 2001 році зможуть їздити залізничним транспортом безкоштовно.

■ Українські громадяни, які заробили у країнах СНД товари як натуроплату, можуть ввозити їх в Україну без сплати податку на додану вартість і акцизних зборів.

■ 34 тисячі гривень на ліквідацію наслідків стихійного лиха в Одеській області перерахував колектив «Рівнелісу».

■ На одне з сімферопольських відділень Ощадбанку України напали троє бандитів у масках. Вони забрали близько дев'яти тисяч гривень і накивали п'ятами.

Фотофакт

Виповнилось десять років народному колективу «Дитяча опера» Подільського районного будинку народної творчості. У репертуарі юних киян — музичні спектаклі, оперні арії та дуети, хорові твори композиторів-класиків, духовна музика, фольклорні сценки з використанням народних пісень різних регіонів України, сучасні естрадні пісні.

Фото Володимира ФАЛІНА (Укрінформ).

Спорт

Табло змагань

Гандбол. Чемпіонат Європи. Жінки. Румунія. Попередній етап збірна України провела без поразок (у завершальному матчі зіграла внічию з білорусками —27:27) і посіла перше місце в підгрупі. Завтра у півфіналі наші дівчата поміряються силами з дуже серйозним суперником — збірною Росії. Іншу півфінальну пару склали команди Угорщини і Румунії.

Хокей. Чемпіонат світу серед юніорів (U20). Німеччина (Ландсберг і Фюссен). **Україна — Норвегія — 4:3.** Наша команда, яка виграла всі поєдинки, з двома очками увійшла до квартету найсильніших, котрий розіграє медалі. Сьогодні українці зустрінуться зі збірною Франції, а завтра — з німецькими хокеїстами.

Футбол. Виконком ФІФА на своєму засіданні в Римі обрав до комітету національних асоціацій президента Федерації футболу України Григорія Суркіса. Представляючи нашу країну в одному з керівних органів ФІФА, пан Суркіс зможе відстоювати інтереси українського футболу і впливати на прийняття рішень. До речі, цей комітет очолює президент РФС В'ячеслав Колосков.

У швейцарському місті Ньон відбулося жеребкування пар 1/8 фіналу розіграшу Кубка УЄФА (матчі відбудуться 15 і 22 лютого 2001 року): «Порто» — «Нант», АЕК — «Барселона», «Штутгарт» — «Сельта», «Ліверпуль» — «Рома», «Алавес» — «Інтер», ПСЖ — «Парма», «Славія» — «Кайзерслаутерн», «Райо Вальєкано» — «Бордо». В 1/4 фіналу (8 і 15 березня) зустрінуться переможці 7 і 6, 2 і 3, 5 і 8, 1 і 4 пар.

В. Б.

Курйози

Оце так гість!

Спеціальні пристрої прикордонної служби в зоні приземлення літака з Відня зафіксували джерело радіоактивного випромінювання — майже 700 мікрорентген на годину. «Фонив», як виявилося, не літак і навіть не багаж, а... 53-літній італієць, який завітав сюди на запрошення місцевої фірми. Рівень випромінювання на поверхні його тіла більш як у 2600 разів перевищував допустимий. Італієць, як стало відомо, на батьківщині лікує щитовидну залозу.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровськ.

Пам'ять

Таємниця загибелі Чкалова

15 грудня 1938 року розбився легендарний радянський льотчик-ас Валерій Чкалов. Його загибель і досі огорнута таємницями. У розпорядженні редакції є інтерв'ю з очевидцем подій, інженером Є. Гінзбургом, котрий нині мешкає в Запоріжжі. Ми опублікуємо цей матеріал найближчим часом.

Широкий жест

Тюрбан летить в Узбекистан

З аеропорту Сімферополя до Узбекистану відправлено 169 старовинних килимів, халатів, тюрбанів і покривал роботи східних майстрів. Усі ці речі ділки намагалися вивезти транзитом через Крим до Туреччини.

Автомобіль із контрабандним вантажем з Узбекистану затримали в Євпаторійському порту. Дії українських митників та співробітників СБУ в Узбекистані сприйняли як неоціненну допомогу. Адже, на думку експертів, ці речі можуть прикрасити експозицію найкращих музеїв світу.

Віктор ХОМЕНКО.

Сімферополь.

Боровся за Батьківщину

Ювілеї

У столичному Будинку вчителя відбувся вечір з нагоди 80-річчя письменника, науковця, правозахисника, лауреата премії імені Тараса Шевченка Миколи Руденка. Десятки його збірок віршів і романів, найвідоміші з яких «Вітер в обличчя», «Остання шабля», «Чудесний бумеранг», поема «Хрест», увійшли до золотого фонду української літератури.

Обіймаючи керівні посади в Спілці письменників України, ще на початку 50-х років Микола Руденко виступав проти репресій письменників, яких звинувачували у космополітизмі та націоналізмі. За що його було ув'язнено. Він — перший голова Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод.

Віталій КРАСНЮК.

Висловлюю щиру подяку трудовим колективам, установам, друзям, колегам, народним депутатам, рідним і близьким, усім, хто висловив мені співчуття, розділив зі мною велике і тяжке горе, яке спіткало мене у зв'язку зі смертю моєї дружини

Зуєвої Ніни Василівни.

З подякою
Віталій МАСОЛ.

Актуально

Пільги для забудовника

Третій рік у Запорізькій області діє регіональна програма «Сільське подвір'я». За цей час відновлено зведення 157 житлових будинків і розпочато спорудження ще 72.

Нині в селах області стоїть майже п'ять тисяч недобудов. Для їх завершення передусім і виділятимуться кошти. Наступного року планується на пільгові кредити збудувати 149 осель та газифікувати 800. Для цього необхідно залучити щонайменше 2,5 млн. грн.

Олександр АБЛІЦОВ.

Бронежилети від шовкопрядів

Китайські генетики успішно пересадили гени павука шовковичному шовкопряду. Така модифікація дозволить зробити шовкову нитку суперміцною та використовувати її у виробництві бронежилетів і парашутів, повідомляє інформаційний центр «Зелене досьє». Вчені працювали над цим упродовж чотирьох років. Хоча, зазначають дослідники, треба ще навчитися запобігати пожовтінню шовку і зробити його м'якішим.

А на «Джон Дірах» «зелень» усе косять

Важко уявити, що підприємці кинуться гасити заборгованість

Коментар

Кабмін підкорегував рішення попереднього уряду дворічної давності. Згідно з новою постановою комерсанти за отриману в 1996—1997 роках сільськогосподарську техніку американських фірм «Джон Дір» та «Кейс Корпорейшн» розраховуватимуться виняткoво «живими» грошима, а не зерном, як було раніше.

Нагадаємо, у ті часи молода незалежна країна, щоб реалізувати свій аграрний потенціал, як ніколи потребувала тракторів і комбайнів. Тоді й визріло рішення придбати в кредит у Штатах під державні гарантії «Кейси» та «Джон Діри». Ні багато ні мало —на 384 мільйони доларів. Високоякісну техніку, за яку впродовж п'яти років треба остаточно розрахуватися з американцями, роздали обраним, наближеним до тодішнього уряду підприємницьким структурам. Комерсанти, мовляв, створюватимуть МТСи, селянам збиратимуть пшеницю за проценти, реалізуватимуть збіжжя і таким чином вторгують грошей і для себе, і для погашення кредиту.

Призначені рятівниками від технічної кризи бізнесмени і справді хутко стали до роботи. Новітнє диво — машинно-технологічні станції, укомплектовані «іноземцями», справді сіяли, орали та жнивували продуктивно. Одна біда: підприємці «намолочували» гроші здебільшого до власної кишені й майже забували розраховуватися з закордоном. Це доводилося робити головному гаранту — державі.

Ось тоді, 1998 року, правила гри між комерсантами та урядом змінилися. Підприємливим ділкам дозволялося віддавати борг якщо не грошима, то хоча б пшеницею третього класу в розрахунку 115 доларів за тонну. Але і такий маневр особливого успіху урядовцям не приніс: підприємства-користувачі й досі не повернули за техніку й половини необхідної суми, а тягар розрахунків за неї несе бюджет.

Уряд час від часу погрожував вжити заходів, аж до вилучення техніки в судовому порядку і укомплектування нею державних МТС. Та усі попередження виявилися малоефективними. Підприємці, приміром, цього року віддавати пшеницю здебільшого відмовлялися. 115 доларів за тонну, мовляв, надто дешево. Вигідніше просто продати. Тим часом частина комбайнів через надмірну експлуатацію уже виробила свій моторесурс.

Тепер щодо останнього рішення Кабміну. Важко уявити, що підприємці, які знехтували можливість розраховуватися збіжжям, злякаються урядової постанови й кинуться гасити заборгованість коштами. А найбільше у комбайново-тракторній історії, ми з вами, тобто платники податків, і постраждали.

Валерій ДРУЖЕНКО.
Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Ділити теж непросто...

Під час реформи ми й так покарали землю

Конфлікт

У цьому двоповерховому адмінбудинку в Пісках Житомирського району колись була контора КСП. А тепер, відчинивши тут будь-які двері, доводиться перепитувати, до якого саме сільгосппідприємства потрапив: до СТОВ «Пісківське», СТОВ «Шанс» чи до колективного сільськогосподарського орендаторського підприємства «Озіріс».

Загалом на Житомирщині під час реформування не зберегли цілісності майнових комплексів усього кілька відсотків колишніх КСП. Поділ відбувся порівняно безболісно там, де в самостійне плавання виходило колишнє бригадне село. У Пісках на три нерівні частини поділилося одне село, тому протистояння затягнулося. Пік конфлікту припав на осінь, коли «Озіріс» почав обробляти поле. З криком «Це не ваша земля!» туди збіглися люди з іншого сільгосппідприємства. Щоб угамувати пристрасті, на те поле довелося виїжджати працівникам райвідділу міліції на чолі зі своїм начальником і навіть прокурору району...

...А почалося все у 1994-му, коли в Пісках добилися відновлення самостійного господарства. Головою новоствореного КСП люди обрали Петра Сотченка. Він — кадровий військовий, служив у Казахстані, але одразу після проголошення Україною незалежності подав рапорт і повернувся в рідні краї. Новий керівник виявився схильним до всіляких новацій. Уже в 1998-му КСП було перетворено на колективне сільськогосподарське орендаторське підприємство «Озіріс». А причини того, чому на початку цього року воно розкололося, П. Сотченко визначив коротко: «Борги засмоктали».

Заковика в тому, що він хотів господарювати так, як це роблять у країнах зі стабільною економікою: взяв великі кредити в банку. «Ми оновили третину техніки», — сказав не без гордощів. Але чи треба нагадувати, що такі наші банківські відсотки для сільськогосподарського виробництва, та ще в умовах диспаритету цін? Коли Сотченко відчув, що «дихати» важко, вихід побачив у цілком сучасному дусі: став шукати інвестора. Якась фірма обіцяла гроші, повертати які треба було тільки через три роки. Та от механізатори довідалися, що серед варіантів розрахунку — земля. Одразу знайшовся лідер, якому віддали в оренду свої земельні сертифікати ті, хто й чути не хотів про таку перспективу. Так утворилося СТОВ «Шанс».

А тут іще одна несподіванка. Коли для співпраці з інвестором створювали закрите акціонерне товариство, його керівником люди обрали не Петра Сотченка, а зовсім іншу людину. Хоча цього можна було чекати. Адже доярки, приміром, заробляли в «Озірісі» всього по 40 — 45 гривень — отак позички рикошетом били по зарплаті... З інвестором щось не клеїлось, а вже пахло весною, тому замість ЗАТ зареєстрували СТОВ «Пісківське».

Що залишалося робити Сотченку, якщо майже всі земельні сертифікати перейшли до інших? У травні він дав оголошення про ліквідацію КСГОП «Озіріс», але в серпні припинив процес ліквідації. Бо частина людей вирішила забрати свої земельні паї і повернути їх в «Озіріс». От навколо цього і тліє тепер конфлікт. П. Сотченко твердить, що та земля належить «Озірісу». Керівники «Пісківського» показують пальцем у текст договорів оренди землі: вони укладені терміном на п'ять років. Розривати їх за взаємною згодою орендар не бажає. А який є привід подавати до суду, якщо «Пісківське» розрахувалося з людьми за оренду у числі перших у районі?

Може, то несправедливо — змушувати власників паїв чекати ще кілька років, поки вони зможуть передати їх іншому?

— Найгірше, що під час реформи ми й так покарали землю. Вже порушено сівозміни. А це безслідно не мине, — зітхає у відповідь на такі аргументи головний агроном «Пісківського» Григорій Скачко.

Справді, реформуючи аграрні відносини, треба прислухатися не тільки до політиків, юристів та економістів, а й до агрономів...

А в будь-якому конфлікті завжди можна знайти спільну мову. Було б бажання.

Олексій КАВУН.

Житомирська область.

Альтернатива

І якщо гектари підживити...

Низькі врожаї протягом останніх років змусили обласне керівництво взяти під контроль усі пари в області. В зоні особливої уваги фахівців опинилося 240 тисяч гектарів. Озимих посіяли на 220 тисячах гектарів і, як свідчать фахівці, 90 відсотків площ уже дали добрі сходи. Раніше більшість полів обстежили і склали картограми наявності поживних речовин у грунті. Це допоможе раціонально вносити добрива. За словами начальника головного управління АПК Валерія Іванова, якщо землю вдасться як слід підживити, області під силу зібрати запланований урожай озимих 23—24 центнери з гектара.

Алла АНТИПОВА.

Луганська область.

Чужою школа не буває

Освіта

За останні п'ять років в селах Олександрійського району, що на Кіровоградщині, не закрито жодної школи.

Певна річ, не скрізь малюки перебувають у комфорті, багатьом доводиться щоранку їздити до сусіднього села. Реформування АПК додало в цій справі чимало труднощів, адже не кожен «новий господар на землі» бажає фінансувати автобусні рейси. «Це не моя школа» — доводиться чути з вуст керівників. Те саме стосується і харчування, яке забезпечене лише в половині шкіл. Де місцеві фермер і голова ТОВ ділять діті за принципом «це мої, а чужих годувати не буду» — там молоді організми тримаються на бутербродах.

Найвагомішу підтримку освіта має у тих випадках, коли біля керма господарства стоїть керівник старого гартування. І «Комінтерн» з однойменного села, і концерн «Украгроком» з Головківки, і відроджувана «Сільгосптехніка» у Червоній Кам'янці допомагають місцевим школам. А в найвіддаленішому від обласного центру Попельнастому сільська рада знайшла змогу придбати комп'ютерний клас! Тоді як, за даними обласного управління освіти і науки, половина сільських шкіл не має жодного комп'ютера.

Якщо говорити про поточні шкільні витрати, то в тутешніх храмах знань не вимагають робити щомісячні батьківські «добровільні» внески.

— Старіння кадрів — ось наша серйозна проблема, — каже завідувач відділу освіти Олександрійської райдержадміністрації Володимир Іллющенков.— Молоді з вузів приходить мало. Та той, хто залишається, — не шкодує...

Ігор ШИРОКУН.

Кіровоградська область.

Мал. Анатолія АНДРЄЄВА.

Що шукають модниці у Городці?

Перспектива

— Хміль, — відповідає головний бухгалтер дослідного господарства «Городецьке», що в селі Городець Володимирецького району, Олександр Кривко. — Я мало знаюся в косметиці, але гарне волосся у наших дівчат — це чари хмелю.

Справді, хміль останнім часом став дуже популярним в парфумерній промисловості.

Свого часу поліське село славилося урожаями цієї культури: бригада Ганни Жирун, скажімо, мала його по 16,5 центнера з гектара. Та згодом «Городецький» «прогорів» на хмелярстві, не зумівши скласти конкуренції завезеній з-за кордону екстрактній витяжці. Тому й плантації під цією культурою скоротились з 26 до 16 гектарів.

Але кілька років тому у «Городецькому» знову всерйоз зайнялися хмелярством. Тим паче, що підбадьорила постанова Кабміну, за якою один відсоток акцизного збору від виробництва тютюнових виробів та алкогольних напоїв спрямовувався на розвиток виноградарства, садівництва, хмелярства.

Торік тут поновили п'ять гектарів плантацій, цьогоріч заклали ще два гектари. Особливо добре, як сказала Ганна Жирун, «проявив» себе на поліських землях сорт «сильний».

Господарство отримало цьогоріч понад 16 тисяч гривень чистого прибутку. ВАТ «Дубнохміль», яке виступає посередником в реалізації, не має проблем із збутом хмелю.

Олександра ЮРКОВА.

Рівненська область.

Судова система: проблеми реформації і розвитку

«Кожен при вирішенні спору щодо його цивільних прав та обов'язків або при встановленні обгрунтованості будь-якого кримінального обвинувачення, висунутого проти нього, має право на справедливий і відкритий розгляд упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, створеним на підставі закону». Стаття 6 Європейської Конвенції про захист прав людини та основних свобод.

Про необхідність реформувати судову систему та судочинство в Україні кажуть політики, юристи, економісти, підприємці, просто громадяни, які були колись чи тепер є учасниками судочинства або які бачать зміни в суспільстві та державі і відчувають необхідність мати державний орган, який забезпечив би захист їх прав і свобод. Конституційний тезис про відповідальність держави перед громадянином дедалі більше вимагає наповнення реальним змістом. І що менше залишається часу для перебудови судової гілки влади, відведеного в Перехідних положеннях Конституції України, то більше загострюється актуальність цього питання.

При багатьох складових ефективності та дієвості судової системи з урахуванням нового місця суду в системі державних органів першочергове значення мають умови, в яких діють суди, їх взаємовідносини з представниками законодавчої та виконавчої гілок влади, наскільки вони спроможні об'єктивно й неупереджено прийняти законне і справедливе рішення по конкретному спору.

Саме статус судді і суду, умови їх діяльності є одним із основних чинників правової держави, діючої на принципах верховенства права, а для України — істотним елементом процесу розвитку демократії.

В умовах командно-адміністративної системи суди за рівнем фінансування, матеріально-технічного забезпечення, оплати праці суддів та працівників судів були на найнижчому щаблі в ієрархії державних органів. Залишковий принцип фінансування судових органів за невеликих змін зберігся і до цього часу.

Конституція України вимагає здійснення фінансування судів виняткво з державного бюджету. Виконання саме цієї конституційної вимоги має забезпечити об'єктивне неупереджене правосуддя. Але нестача коштів примушує керівників судів іти з поклоном до місцевої влади або, ще гірше, аби не закривати суд, шукати спонсорів серед суб'єктів підприємницької діяльності. На практиці таке фінансування з боку держави може призвести до втілення в судочинство (окремі факти вже виявлено) відомого афоризму: «Хто платить, той і замовляє... рішення».

Другою проблемою, яку слід розв'язати під час реформування судової системи, є взаємовідносини між судами і структурами виконавчої влади.

У 1970 році було відновлено структуру органів юстиції на чолі з Міністерством юстиції, одним із головних функціональних обов'язків якого стало організаційне, фінансове та матеріально-технічне забезпечення діяльності судів (окрім Верховного Суду України та, на той час, державного арбітражу).

Тепер від працівників органів юстиції залежить, якому суду і скільки виділити коштів, наприклад, на ремонт приміщення, придбання інвентарю, і багато інших життєво важливих питань. Керівники судів перетворились на постійних прохачів. Вони просять у представників виконавчої влади забезпечити їхні потреби. За таких умов функціонування судів, враховуючи наші реалії і традиції, казати про їх незалежність буде просто лицемірством.

Окрім того, слід підкреслити, що Міністерство юстиції уповноважено серед інших важливих державних функцій представляти в судах інтереси глави держави або уряду, а також значна кількість дій працівників органів юстиції при виконанні ними своїх службових обов'язків може оспорюватися в суді.

У таких випадках при поєднанні процесуального положення Мін`юсту як відповідача у судовій справі з його функціями із забезпечення судової діяльності особливо гостро проявляється недовіра громадян щодо об'єктивного, неупередженого і законного правосуддя. Саме про це йдеться в численних зверненнях громадян, які вимагають взяти їх позови до провадження Верховного Суду України.

То який вихід із цієї ситуації?

Проблему можна розв'язати створивши спеціальний орган Державну судову адміністрацію, яка виконувала б тільки одну функцію забезпечення діяльності судів усіх рівнів (за винятком Верховного Суду України) і, головне, була б підзвітна органам суддівського самоврядування. Її створення не вимагає збільшення числа службовців. Їх можна знайти в системі органів юстиції, де вони виконують такі функції сьогодні, та в інших державних органах і судах.

Очевидно і те, що судова система може виконувати свою правозахисну функцію за умови доступності судочинства громадянам, належного професійного рівня суддів та при створенні ефективного механізму з перевірки судових рішень на предмет їх законності.

Конституція України передбачає судову гілку влади у складі Конституційного Суду та судів загальної юрисдикції. Як єдина ланка суди загальної юрисдикції мають будуватися за принципами територіальності та спеціалізації. Саме перший із них, серед інших умов, має забезпечити доступність судочинства громадянам. Мало в кого викликає заперечення пропозиція зберегти як місцеві чинні нині районні (міські) суди та, на рівні облцентрів, арбітражні суди.

Пропозиції створити окружні суди як місцеві для розгляду особливо важливих або складних справ (сьогодні такі справи підсудні облсудам та Верховному суду АРК) на перший погляд привабливі, але реалізувати їх дуже важко через фінансово-матеріальні причини. Крім того, судді судів вищого рівня, які перевіряють рішення судів нижчого рівня, мають значно більший досвід правозастосовчої діяльності, і саме з урахуванням рівня їх кваліфікації до юрисдикції таких судів віднесено складні справи для розгляду їх у першій інстанції.

Конституцією України також передбачено створення апеляційних судів, які мають розглядати скарги на рішення місцевих судів. У цьому разі апеляційний розгляд справи передбачає не тільки вивчення матеріалів судової справи (як це робиться сьогодні), а й надається можливість дослідити нові докази та прийняти нове судове рішення. І в цьому питанні підходи майже однакові —функції апеляційних судів мають виконувати нинішні: Верховний суд Автономної Республіки Крим, обласні, Київський та Севастопольський міські суди.

У системі арбітражних судів слід створити 4-5 регіональних апеляційних судів, які розглядали б скарги на рішення місцевих арбітражних судів. До їх підсудності можуть бути віднесені більш значущі для суспільства господарські спори.

Передбачено й створення в системі судів загальної юрисдикції —спеціалізованих судів, вищими судовими органами для яких є вищі суди. Певна спеціалізація в судах є і сьогодні: в окремих місцевих судах судді розглядають тільки кримінальні або тільки цивільні справи. На рівні області і в центрі спеціалізація конкретніша: справи залежно від їх категорії —кримінальні, цивільні — розглядають постійні судові колегії. В перспективі можуть бути створені, за потреби (а пропозиції є вже сьогодні), земельні, фінансові (податкові) та інші спеціалізовані суди.

В майбутньому, як це передбачено Концепцією судово-правової реформи в Україні, що затверджена постановою Верховної Ради України 28 квітня 1992 року слід створити ланку адміністративних судів, які розглядали б претензії громадян до державних органів, органів місцевого самоврядування, посадових осіб, скарги на їх рішення, дії та бездіяльність тощо.

Як перший крок нам уже сьогодні потрібно передбачити у складі апеляційних (нині обласних) судів колегії з адміністративних справ, які б у разі створення місцевих адміністративних судів могли стати апеляційними, та створити Вищий адміністративний суд.

Можна погодитися на створення поряд з Вищим арбітражним судом вищих кримінального, адміністративного та цивільного судів, які перевіряли б рішення судів нижчого рівня та розглядали як суди першої інстанції певну категорію особливо важливих справ, а Верховний Суд України як найвищий судовий орган у державі суворо слідкував би за правильним та одноманітним застосуванням законодавства всіма судами загальної юрисдикції.

Саме щодо питання побудови судової системи за принципом спеціалізації судів і взаємовідносин Вищих судів з Верховним Судом України йдуть найактивніші спори.

Створення в Україні єдиної судової системи і надання Верховному Суду статусу найвищого судового органу уповноважує його перевіряти в передбачених законом випадках і рішення арбітражних судів, що, в свою чергу, вимагає від останніх діяти на засадах судочинства, визначених у ст. 129 Конституції України.

Прямо позбавити Верховний Суд таких конституційних повноважень неможливо, а тому пропонується інший шлях: роботу найвищого судового органу держави слід передбачити в пленарному режимі, тобто кожну справу — кримінальну, цивільну, адміністративну, господарську та інших категорій — суд має розглядати в складі всіх суддів Верховного Суду України (пропонується кількість — 15 осіб). Окрім цього, до складу пленуму пропонується включити 12 суддів вищих спеціалізованих судів. Такий склад Верховного Суду і організація його роботи вочевидь зведе нанівець його нагляд за однаковим застосуванням законодавства судами України, а головне, з урахуванням пропускної можливості при пленарній його роботі як судового органу Верховний Суд практично буде відсторонений від перевірок рішень судів нижчого рівня, зокрема і Вищих спеціалізованих судів. Пропозиція про участь у судочинстві Верховного Суду суддів судів нижчого рівня не сприятиме виправленню судових помилок по справах, до яких були причетні судді вищих судів.

На наш погляд, слід зберегти спеціалізацію і у Верховному Суді України шляхом створення в його складі судових колегій (палат) окремих юрисдикцій:

адміністративна, господарська, кримінальна, цивільна.

Слід підкреслити, що найвищий судовий орган держави не повинен мати адміністративні повноваження щодо судів нижчого рівня, він має виконувати функцію нагляду за їх судовою діяльністю в межах, визначених процесуальним законом, мати реальні важелі впливу на однакове застосування законодавства загальними судами України.

Така схема судової системи України бачиться багатьма юристами, підтримана делегатами четвертого з'їзду суддів України. Пропозиції деяких політиків — узагалі відсторонити суддів від участі в обговоренні майбутнього судоустрою України як представників зацікавлених відомств є помилковими. Безперечно, прийняття законодавчого акта — це виняткове право законодавців але хто, як не працівники судової системи, учасники судових процесів — прокурори, адвокати, мають глибокі знання з питань судової діяльності, взаємовідносин між судами і не менш ніж політики зацікавлені у функціонуванні судової системи на засадах, визначених Конституцією України.

Судова реформа — справа державної ваги, зачіпає інтереси всього суспільства і має здійснюватися на державному рівні всіма гілками влади в межах їх повноважень.

Сам процес реформування бачиться аж ніяк не простим і швидким у часі та вимагає значних фінансових затрат, а тому слід розробити цільову державну програму з конкретними термінами проведення реформи.

Значення Закону України «Про судовий устрій» для реформування всієї правової системи нашої держави важко переоцінити. Саме на основі його положень буде розроблено процесуальне законодавство про процедуру судочинства та досудового слідства, визначено порядок участі у правосудді представників народу як народних засідателів і присяжних, мають бути створені реальні умови для утвердження в житті основних засад судочинства, закріплених у Конституції України.

Віталій БОЙКО,
голова Верховного Суду України.

Залишайтеся з «ГУ»

Для стипендії бойових нагород мало

Хто з ветеранів отримує право на державну стипендію?

Микола ДЕНИСОВ.

Луганська область.

Указом Президента України засновано довічні державні стипендії для учасників бойових дій під час Великої Вітчизняної війни 1941—1945 років. Розроблено відповідне положення від 17 травня 2000 року. Такі стипендії призначають у розмірі 150 гривень учасникам бойових дій Великої Вітчизняної війни, які мають визначні заслуги і зробили вагомий внесок у розбудову Української держави.

На отримання стипендії може бути висунуто учасників бойових дій, які мешкають в Україні і відзначені державними бойовими нагородами 1941—1945 років. Кандидатом на стипендію, однак, може бути тільки той, хто, крім бойових, має одну з таких державних нагород: звання Героя України, орден князя Ярослава Мудрого, орден «За заслуги», орден Богдана Хмельницького, орден «За мужність», орден княгині Ольги. Або чотири і більше державні нагороди чи три державні нагороди та Почесну грамоту Кабінету Міністрів України і відомчу відзнаку.

Висунення кандидатів на отримання довічних державних стипендій здійснюють центральні органи виконавчої влади, Рада Міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації. Враховуються пропозиції громадських організацій ветеранів війни та матеріальне становище кандидата. Заяви подають до Кабінету Міністрів. Стипендії призначаються Президентом України. Він же (за поданням Кабміну на підставі пропозицій органів) може і позбавити стипендіата довічної державної стипендії.

Виплати не обкладаються прибутковим податком.

Наталія ГЕЛЕТКО.

Чи відповідатимуть чиновники за зволікання?

Упродовж якого терміну посадова особа чи адміністрація державної установи мають відповісти на офіційне звернення громадянина? Чи передбачено чинним законодавством відповідальність за порушення цих термінів?

Олексій ПАСУНКОВ.

Єгорівка
Покровського району
Дніпропетровської області.

Звернення громадян відповідно до статті 20 Закону України «Про звернення громадян» від 02.10.96 р. розглядають у термін не більше одного місяця від дня їх надходження, а ті, що не потребують додаткового вивчення, — невідкладно, але не пізніше п'ятнадцяти днів від дня їх отримання. Якщо в місячний термін розв'язати порушені у зверненні питання неможливо, керівник відповідного органу, підприємства, установи, організації або його заступник встановлюють потрібний термін для його розгляду, про що повідомляється особі, яка подала звернення. Загальний термін розв'язання питань, порушених у зверненні, не може перевищувати сорока п'яти днів.

На обгрунтовану письмову вимогу громадянина термін розгляду може бути скорочено. Звернення громадян, які мають встановлені законодавством пільги, розглядають першочергово.

Щодо відповідальності осіб, винних у порушенні термінів розгляду звернень громадян, то стаття 24 вказаного закону передбачає, що особи, винні у порушенні цього закону, несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність, передбачену законодавством України.

Марина КОВАЛЬЧУК.
Мал. Анатолія АНДРЕЄВА.

Незалежний статус суду — основний чинник правової держави

Ми десантувалися в центрі Всесвіту і провели там дні «Голосу України»

Ліричний пролог

Теофіполь — це не просто районний центр, мальовниче містечко на північному заході Хмельниччини. І не просто старовинний населений пункт із цікавими історією і легендами, які невтомно «розкопує» місцевий літописець Іван Стасюк. Теофіполь — це центр... Ні, не Європи. Мисліть масштабніше — всієї планети. В цьому переконали гостей з «ГУ» закохані в рідний край господарі. Хоча, як на автора цих рядків, і їм забракло глобальності. Теофіполь, скажу відверто, —центр неосяжного Всесвіту. Я знаю точно — як корінна теофіпільчанка.Що є ознакою цивілізованості? Без сумніву, кількість примірників «Голосу України» на «душу населення». За цим показником віддалений приблизно на 350 кілометрів від столиці район може сміливо претендувати на перше місце. Звичайно ж — у Всесвіті. А теофіпольці мають підстави цікавитися: «Париж — це та глухомань, де в кіоску не можна купити «Голосу?»

Мої земляки — взагалі люди дотепні. І винахідливі. Причому, що далі від якоїсь посади, то краще знають, як управляти державою. Про це можна довго розповідати і слухати, а ліпше самому туди поїхати. Тим паче, що в Теофіполі двічі на тиждень такі-і-і базари! Про них навіть у Буенос-Айресі знають, хоч ніби й не близький світ. Не вірите? Справа ваша. А в канцелярії екс-президента Аргентини Менема одна сеньйора мені особисто зізналася: «Хмельницьку область знаю погано. Була тільки в Теофіполі на базарі...» (!)

Місцеві мешканці, як уже сказано, відзначаються патріотизмом. Усе, що найкраще, має тутешнє коріння. Досяг чогось чоловік у столиці? Правильно, його ж мати — з наших країв. Хто, міністр? Так він же колись у нас працював! Реформу проводять! Ну певно, після нас можна й проводити, є в кого повчитися... І це не порожня хвальба, а чистісінька правда. Чи мені земляків не знати?

Вони також знають журналістів «ГУ» (перед тим, як оселедці загорнути, газету перечитують від назви до «редколегії»), але заочно. Віднедавна познайомилася ближче: в Теофіполі побувала ціла бригада з редакції: заступник головного редактора Леонід Бровченко, кореспондент відділу новин Віталій Краснюк, юрист Марина Ковальчук, фотокореспондент Сергій Ковальчук, власний кореспондент «ГУ» у Хмельницькій області Михайло Василашко, водій Володимир Ілюченко і, звісно, я — куратор з передплати на Хмельниччині —не проминула шансу похвалитися перед колегами рідним краєм і його незвичайними людьми.

Революція — мирним шляхом

Хвалитися було легко. А точніше, дуже легко. Голови —районної ради Василь Шуляк і райдержадміністрації Володимир Пожалюк показали нам усе, чим район відомий не лише в регіоні, а й загалом в Україні.

— Саме Теофіпольщина є піонером і базою у реформуванні агропромислового комплексу, — розповів Василь Корнійович (до речі, саме він, Василь Шуляк, є активним організатором ще однієї хорошої справи —передплати «ГУ» в районі, за що йому щира вдячність), — до нас по досвід приїздять з різних куточків України.

І не тільки. У нас здійснюється «революція мирним шляхом». Це — якщо коротко. Якщо докладніше, то у районі реформовано всі господарства. Здійснено розпаювання землі. 15359 чоловік стали її власниками. Активно впроваджується нова форма земельних відносин — оренда. Вона вигідна насамперед селянину. Бо, ставши власником свого наділу, він має можливість розпоряджатися ним на власний розсуд, а не залежати від примх якогось «князька».

Останнім часом налагодилися ділові зв'язки із зарубіжними партнерами. Тому я особисто не дивуюся, що про Теофіполь знають у далекій Аргентині. Знають і в Сполучених Штатах. У нас, зверніть увагу, майорять прапори представництва україно-американського центру «OHIO FARM». Ми відкрили дослідно-демонстраційно-навчальний центр, котрий займатиметься вивченням і пропагандою ефективних методів ведення фермерства в ринкових умовах.

Кілька років поспіль Теофіпольський район утримує першість в області за урожайністю зернових культур у перерахунку на гектар ріллі. А про наші цукрові буряки найточніше нещодавно написав «Голос України»: немає солодших від них.

Газета може уточнити колись написане, Василю Корнійовичу, солодшим є хіба що наше з вами спільне сподівання, що нинішня передплатна кампанія в районі буде за «врожайністю» не гірша, ніж минулого разу. Незважаючи на «природні катаклізми» — подорожчання паперу і зростання ціни на газету. Для цих солодких надій у нас є всі підстави: тверде слово районних керівників, розуміння місцевих спонсорів «Голосу України», що симпатії простих передплатників не завжди збігаються з їхніми можливостями.

Цю розбіжність між потребами і можливостями усувають керівники агроформувань Василь Мастій, Володимир Осецький, Василь Петринюк, директор Теофіпольської філії ВАТ «Хмельницькгаз» Петро Вільшинський, голова правління ВАТ «Агропослуги» Леонід Сторожук: в очолюваних ними колективах «урожайність» нашої газети найвища. Спасибі, за нашими перами не заіржавіє.

Нам показали кілька господарств, аби ми не лише на власні вуха, а й на очі переконалися, що дала земельна реформа. Про товариство «Україна», де господарює Герой України Василь Петринюк, — окрема розмова. Все-таки Герой — нетиповий приклад. Візьмемо «рядового» керівника, правда, молодого і дуже симпатичного —Василя Кравчука.

Колись село Волиця славилося багатим колгоспом і його головою Петром Кравчуком. Тепер колгоспу немає. І Петро Андрійович уже від справ відійшов — на пенсії. А добра волицька слава лишилася. Про неї дбає син колишнього голови — Василь.

— Чим похвалитися перед вами? — питає гостей. І скромно пояснює. — Особливо нема чим, але й нарікати не буду. Радує хоча б те, що в інших ще гірше.

Син вдався у батька: і розумом, і язиком. Той, пам'ятаю ще зі своїх кореспондентських часів у місцевій районці, також умів жартувати, чим інколи спантеличував «високі комісії». Не знаю, як в інших, а в товаристві «Волиця» на справи справді нарікати не треба. Хіба для годиться, щоб не наврочити долю.

Утім, найбільше нас вразили у його господарстві, хай дарує Василь Кравчук, не перелічені показники і продемонстровані племенні корівки, а... боксерські груші. В селі вже два роки діє спортивна школа. І хлопчаки у вільний час не тиняються по задвірках із цигаркою, а боксують «противника». Є тут свої «клички» — на всеукраїнських змаганнях два юні волицькі спортсмени посіли перші місця. Звичайно, не всім подобається боксування. Тому естети займаються «високим мистецтвом» — сучасними бальними танцями. Балетмейстер Сергій Стучинський пишається не тільки своїми конкурсантами, а й танцюристами-новачками: «Дивіться, як вони стан тримають...» Справді, тримають, а не вихиляються, як їхні ровесники на напівдиких дискотеках.

І тренер, і балетмейстер приїздять у село з Теофіполя: платить їм товариство. Воно взагалі утримує соціальну сферу — школу, дитячий садок, фельдшерсько-акушерський пункт (із сучасним стоматологічним обладнанням). На виробництві є парилки, душові, більярд — усе, щоб селянин не відчував себе відірваним від «цивілізації».

— Василю Петровичу, а вам не заважає слава Кравчука-старшого?

— Навпаки, допомагає. Куди не приїду «питання вирішувати», а мене вже чекають: заходьте, я знаю вашого батька... А якщо серйозно, я дуже пишаюся своїм татом. І зараз із ним раджуся, хоч він не любить цього афішувати. Каже: з тобою я працюю на громадських засадах, а основна моя робота — це корова і пасіка. Кравчуком тут бути нелегко: треба марку тримати, щоб не сміялися — у мудрого батька нікудишній син.

— І не сміються?

— Не чую. Може. Неголосно...

Навряд чи в односельців є серйозні причини для скепсису чи невдоволення молодим господарем. У «Волиці» — друге-третє місце за оплатою праці. Цього року за оренду землі на пай власникам видали по чотири центнери чистої хлібопекарської пшениці. Люди задоволені, крім... голови райради В. Шуляка:

— А чого ти тоді обурювався, коли я запропонував у районці надрукувати дані: хто, де, чим і скільки платить за орендований пай?

— Я захищав бідніших господарів.

Нас зустрічають «Човганські гулянки» РБК. Художній керівник Софія КРАВЕЦЬ.

— Теж мені, комерційну таємницю знайшов. Правди не приховаєш. Люди зійдуться в Теофіполі на базарі й швидко встановлять усі «секрети».

* * *

Гостювали ми і в господарстві Лідії Григорівни Самов'юк. Та так гостювали, що мало не втратили свого «бригадира» — Леоніда Бровченка. У селі Поляховому — «метрополії» товариства «Нива» він ще тримався. А бригадний Романів зовсім його «підкосив». «Ви хочете сказати, що це бригадне село?» — перепитував він недовірливо, поглядаючи на котеджі і «міське» приміщення школи. «Я тут і сам би жив — у цій вашій бригаді». І точно лишився б, якби наша юристка не нагадала йому про посадові обов'язки. Бідолашний Бровченко до Києва тихо зітхав: «Ну й бригадне село...» А коли дізнався, що Лідія Григорівна за пай у районі платить найбільше, надумав віддати їй в оренду дачну ділянку: цілих 10 соток землі. Може, тут, на берегах Дніпра, і йому вдасться як орендодавцю спорудити собі «бригадний» котедж на романівський кшалт. Ось що то чоловік побував в епіцентрі «мирної революції»!

«Енергоносій» — Петро Вільшинський

Директора Теофіпольської філії «Хмельницькгаз» Петра Вільшинського я жартома відрекомендувала колегам як місцевого «олігарха». Петро Григорович, людина з гумором, жарт оцінив. По-перше, ми з ним давні друзі. По-друге, треба мати справді масштабні таланти, щоб здійснювати грандіозні плани газифікації району. Із 45 сіл трубу залишилося прокласти до п'яти маленьких —на 40—50 хат — населених пунктів.

У Теофіполі природний блакитний вогник уперше запалено у 1980 році. Тоді Петро Вільшинський був зовсім юний, але завзятий. За перші десять років уже було газифіковано 50 відсотків району. Нині, як бачимо, цифра доходить до 100. У районі побудовано 650 кілометрів газопроводів високого і середнього тиску, газифіковано майже 10 тисяч помешкань. Ще 3,5 тисячі забезпечено скрапленим газом.

Про олігарха я пожартувала, а Василь Петринюк, як і належить Героєві, дав серйозну характеристику: «Петро — сам невичерпна енергія. Сам енергоносій...»

«Невичерпна енергія» дбає не лише про трубу, а й про тих, хто її обслуговує. Для забезпечення 150 працівників філії продуктами тут розгорнуто таке підсобне господарство, що «тягне» на солідну ферму: 130 гектарів землі (планують ще стільки взяти в оренду), 125 свиней, 30 голів ВРХ, 2 корови, 3 коня. Ферму «піднімають» лише втрьох.

— Він хоче витіснити мене з ринку, зробити краще, ніж у мене, — «нарікає» на товариша Василь Петринюк. —Тепер я, Петре, бачу, що ти таки олігарх.

«Прагматичний» епілог

Жарти жартами, а ми здійснили ще багато дуже поважних заходів. Зустрілися з громадськістю Теофіпольського району. Відзвітували про написане і поділилися творчими планами. Василю Шуляку вручили «Золотий диплом» члена клубу «10 лідерів десятиріччя» — у галузі «Кращий реформатор» — найпрестижнішу відзнаку нашої редакції.

Послухали і подивилися на місцевих артистів, показали своїх. Подякували всім причетним до передплати «Голосу України». І втішали не лише Леоніда Бровченка з його «бригадним селом», а й вгамовуємо — досі — фотокора Сергія Ковальчука. Уродженець Старокостянтинівського району після побаченого в Теофіполі впав у натуральний «сепаратизм» — хоче приєднати своє село до «центру Всесвіту». Я його розумію — приємно бути причетним до високої цивілізації, але для чого так суворо зводити об'єктив? Он скільки наклацав...

Окремі епізоди з перебування в Теофіпольському районі журналістів «ГУ» розповіла Людмила КОХАНЕЦЬ.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

«Енергоносій» власною персоною.

Ми побували на храмі в церкві Св. Покрови (УПЦ-КП). Настоятель отець Іван – справді священик від Бога.

Бригадне село Романів. Голова господарства Л. САМОВ'ЮК і директор школи М. ЯКУБІВСЬКИЙ.

Сергій ПРАВДЕНКО

Реквієм для Катерини

Повість-хроніка (Уривок)

Назва «Реквієм для Катерини» з'явилася не одразу. Називалася повість і «Діти глухого часу», і «Реквієм Христанової Греблі». Та все ж ту, під якою подаю уривок у «Голосі України», вважаю і для всього твору остаточною.

У перших п'яти главах — стисла розповідь про заснування Христанової Греблі, в якій чотирнадцять хат. Про життя сусідів-задесенців у своїх хуторах-гутах. Про рід Грабів, про Микиту Граба, теслю, який в Італії, в Болоньї, у майстра Анжело навчився робити скрипки і говорити італійською. Про Віру, яка чекала Микиту і дочекалася. У них народився син Тарас і дві доньки.

Далі — про те, як Христанова Гребля і сусіднє з нею велике село Лемешівка пережили колективізацію і голодомор, як хитрували дядьки з владою.

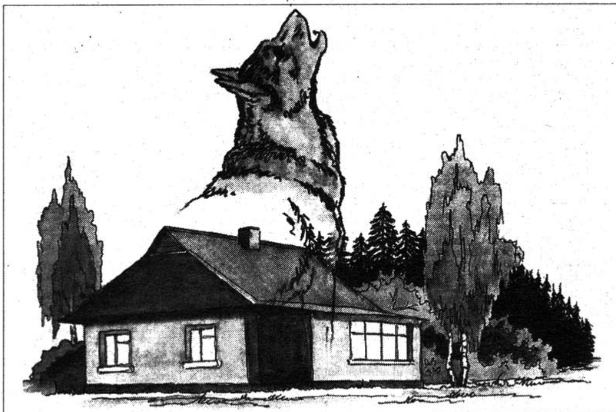
Час іде. Малий Тарас ходить уже до середньої школи, закохується в Любу, стає студентом Київського університету.

Починається Велика Вітчизняна, і Тарас Граб стає добровольцем і встигає одружитися з Любою.

Люба залишається з батьками в окупації, разом із сестрами Тараса та єврейською дівчинкою ховається серед боліт і лісів у далеких Гутах, народжує сина Андрія. Вона залишить його бабусям, а сама разом з подругами буде зарахована до медсанбату одного з наступаючих з'єднань.

Тим часом Тарас Граб стане офіцером, захищатиме Сталінград і прийде зі своєю частиною на береги Дніпра, до Києва.

Отже, з VI глави — текст без скорочень.

VI

Обпалені, забруднені і до нестями втомлені бійці намагалися бігти. На носилках, зроблених з двох деревин і плащ-намету, лежав їхній комбат. Він помирав, а вони сподівалися: якщо встигнуть до лікарів, комбат житиме. Вони чудом на маленькому човнику переправилися з ним на лівий берег Дніпра і бігли до будиночка з червоним хрестом.

...Батальйон їхній становив авангард дивізії і, посилений батареєю «сорокап'яток», мусив оволодіти плацдармом на правому березі і утримувати його до підходу основних сил дивізії.

А дивізія тут і не переправлялася. Напрям головного удару на Київ було змінено. Та стійкий опір батальйону мусив переконати гітлерівців, що основного удару буде завдано саме тут. Ні солдати, ні командир, звісно, не знали планів вищого командування. Вгризалися в землю, відбиваючи атаку за атакою, і дивувалися, чому не переправляються за ними полки дивізії.

Комбат Тарас Граб збагнув, що сталося, тільки опівдні. Коли німці вкотре відкотилися від батальйону і він оглянув у бінокль лівий берег Дніпра напроти свого плацдарму. Жодних ознак, що дивізія готується тут переправлятися, не було. Все ясно, його батальйон відвертає увагу ворога, а удар готується в іншому місці. Тарас нічого не сказав уцілілим бійцям, тільки спробував уже вкотре зв'язатися з полком — лінія не працювала.

По обіді гітлерівці знову пішли в атаку. Три легкі танки, за ними — підігріта шнапсом піхота. Старшина Шпак, згинаючись, побіг до якнайретельніше замаскованої на лівому фланзі «сорокап'ятки». Вона була останнім резервом, інші гармати батареї, що розміщалися на правому фланзі, були вже геть понівечені. Зате навідник цієї, останньої, славився на всю дивізію як артилерійський снайпер. І справді — першими ж двома пострілами він поклав снаряди під башти двох танків. Була б гармата потужніша — позносило б башти. Але й так нівроку: танки зупинилися і почали вкриватися димом.

Та третій танк таки встиг прицільно вистрелити. Снаряд вдарив у бруствер окопу, й осколки накрили комбата...

А гітлерівці вже тікали, скільки сил мали, бо у фланг їм ударили частини, що переправилися в іншому місці. Несамовите «ура» розляглося над правим берегом, а невдовзі за тим біля окопів Тарасового батальйону, в якому не лишилося й півсотні бійців, з'явилися командир і начальник штабу полку.

Командир глянув на Тараса, який лежав на дні окопу, на його посічену осколками гімнастерку, на плями крові на ній і приклав руку йому до грудей:

— Серце б'ється. Шпак, бери трьох бійців, хто не дуже поранений, перев'яжіть і хутко на той берег, до-медсанбату. Комдив уже представив його на Героя.

...Вони внесли Тараса на подвір'я чудом уцілілої хатинки на узбіччі лісу, що мала червоного хреста на вході. І обережно поклали на землю. Комбат, здавалося, вже не дихав.

Люба впізнала його одразу. Хоч і зарослого, хоч і з вусами, хоч і з перекошеним від болю обличчям. Упізнала й на мить скам'яніла. Потому присіла біля чоловіка і гладила скроні, вуса, груди.

— Де болить? Скажи, де? Це я, твоя Люба.

— Любо! Як ти? — ледь прошепотів він.

— У нас є син, Андрій, йому вже більше півтора року, — поспішила сказати Люба, збагнувши, що він уже може й не почути.

Тарас усміхнувся, спробував розкрити повіки:

— Спасибі.

Він узяв її руку і завмер.

— До операційної! — закричала Люба, а старшина Шпак уже знімав пілотку.

Бійці мовчки витирали сльози.

— Вибач, не вберегли, — сказав старшина, — нас, сталінградців, певно, зовсім жменька лишиться, поки дійдемо до Берліна.

Потому старшина озирнувся, якось швидко перехрестився і продовжив:

— Господи, дякую Тобі, що дав йому сина і що він устиг дізнатися про це.

Люба раптом відчула, як злетіла часточка її душі і почала віддалятися.

А Шпак щось говорив, певно, злякався її стану, злякався, що вона зараз знепритомніє, і намагався щось говорити. Він був наче той самий, що й у липні 1941-го, тільки постарів років на десять, геть посивів та груди мав в орденах і медалях.

У медсанбаті перев'язали нетяжкі рани Шпака та трьох його бійців. Командир санбату дав їм і Любі двох коней, підводу, сухий пайок на три дні. І все те випросили Люба і старшина, аби поховати капітана Тараса Граба в Христановій Греблі.

Старий Микита саме виліз із землянки і ладнав чергову лісину для нової хати, бо гітлерівці ще восени 41-го спалили залишену жителями Христанову Греблю, коли на подвір'я в'їхала підвода з тілом сина...

VII

За рік по війні Любу викликали до Києва, до обласного військкомату.

— Лейтенант запасу Любов Граб? — запитав полковник.

— Так.

— У Києві створюється алея Слави. Вашого чоловіка, Героя Радянського Союзу, треба поховати на ній.

— Ні, — сказала Люба, — він — мій, біля дому, біля батьків, біля сина. Його могила — єдина пам'ять для його батька-матері, бо доньки їхні з війни не повернулися, десь, мабуть, лежать у братській могилі.

— Ви не розумієте, яка це шана?

— Розумію. Спасибі. Він щодня біля мене, а сюди я не наїжджуся.

— Але ж Герой належить усім!

— Усім належав, коли живий був. А тепер — тільки рідним.

— У мене — наказ!

— Мертві наказів не виконують, товаришу полковник. Придумайте що-небудь. Бо я Тараса не віддам. Він — удома. Нащо його тривожити?!

На тому Люба й пішла. Що там полковник придумав — невідомо, а тільки більше її не чіпали.

Ще одну розмову про місце поховання чоловіка Люба мала через багато років. З Андрієм, сином.

Добре слався Андріїв шлях. Син полеглого Героя, всі двері перед ним відчинені. А що вродився тямущим та матір'ю до школи був добре підготовлений, то пішов легко, пружно. Школа, університет, комсомольський актив, комсомольська робота після вузу.

Любов пишалася сином. Але з'явилося у житті Любові й щось таке, що ятрило душу. Була в Андрія однокласниця, красуня Надійка, дівчина розумна й лагідна. І в Андрія закохана. І він до неї тягнувся. Люба вже раділа — гарна пара буде. Та поїхав син до Києва, до університету, і наче охолов до Надії. Інше щось у нього з'явилося. А як закінчив свій вуз та став комсомольським працівником, то привіз до матері невістку знайомитися. Щось таке мале, безгруде і наче замолоду зігнуте, сутуле. Але пихате.

— Мамо, познайомся, це — Ліна, взагалі-то вона Сталіна, але, як каже її батько, це тепер питання неактуальне.

Люба тільки зітхнула та й заходилася частувати молодих.

А вже під вечір тихенько спитала Андрія:

— А хто ж її батьки?

— О, батько в неї — значний чоловік. На великій посаді в ЦК партії працює.

— А мати?

— Що мати?

— Що робить?

— Дім доглядає.

— І ніде не працює?

— А нащо їй?!

— Отакої, — тільки й сказала Люба та й замовкла, помітивши, що син не дуже до розмови схильний.

А Надійка вийшла заміж за найкращого механізатора в колгоспі, давнього свого шанувальника, та й народила купу дітей — аж п'ятеро підростало.

В Андрія дітей не було.

І ось тепер, на 30-ту річницю визволення Києва від гітлерівців, Андрій, тепер уже один із секретарів столичного міськкому комсомолу, привіз матір до Києва.

У парку Слави вона побачила знайомого чоловіка. Він був у формі генерал-лейтенанта, а з ним ще були військові, з виду — старі, відставні.

Люба смикнула Андрія за руку:

— Це ж наш комдив, пішли до нього.

Старий генерал Любу впізнав.

— Скільки житиму — не забуду. Ви ж мене, Любо (як вас по-батькові?) з вогню винесли під Зеєловськими висотами, коли все змішалося: і живі, і мертві, і вогонь.

Поговорили тепло. Товаришів пом'янули.

— Думав я, Любов Іванівно, що й вашого чоловіка тут, на алеї Слави, поховано. Йому ж тоді Героя дали за плацдарм посмертно. Але не бачу плити з його ім'ям.

— Він у мене вдома похований, на хуторі. Мене тоді командир медсанбату відпустив. І батьки його тепер поруч уже лежать.

— Може, там йому краще. Нам, солдатам, аби земля добра дісталася та щоб було кому за могилкою ходити, — сказав колишній комдив.

Пообіцяв генерал на найближче 9 Травня приїхати на Христанову Греблю. Не приїхав. Некролог був у газеті.

Увечері Андрій привіз матір додому.

Пішли на кладовище. Поруч, метрів з триста. Невеличке, затишне. Геть усе обрамлене деревами й кущами бузку. І тут Андрій, чи під впливом слів генерала, чи від чогось свого, давнього, подумав, що було б таки краще, якби батько лежав у Києві, у парку Слави. Гранітна плита, силует Зірки Героя, звання, ім'я, по батькові, прізвище. Його, Андрія, прізвище. Воно то всі, кому треба, знають, чий він син. Але знають і забувають. Хіба що інколи в інтерв'ю чи в промові він ненав'язливо нагадає, ми, мовляв, пам'ятаємо, хто були наші батьки, клянемося у вірності і т. п. А тут і нагадувати не треба. Всі би бачили. Дивись, 6 листопада чи 9 Травня йшов би сам Щербицький з членами Політбюро покласти квіти до Вічного вогню. Йшли б алеєю Слави. А тут і він, Андрій Граб, стоїть, схиливши голову, біля батькової могили. Яка охорона посміла б прогнати!? Та ніколи. А там, може, Щербицький і спитав би про нього, хто ото, мовляв, стоїть. І йому б доповіли, син, мовляв, секретар міськкому комсомолу, батька прийшов провідати. І нагадалося б усім. Усім членам Політбюро. І Щербицький згадав би, що йому представляли того Андрія Граба. Перед тим, як мали обрати секретарем міськкому. Може, запросив би на бесіду. Дивись, і на першого секретаря рекомендував би. А то у них перший уже геть перестарок для комсомольської роботи. Час на партійну. Та і йому, Андрієві, після посади першого не абищо дали б згодом на партійній роботі, а, певно ж, першим секретарем якогось столичного райкому порекомендували б. А там і до інспектора ЦК або й куди вище — недалеко. Або до дипломатичної академії партія направила б, у посли готуватися. Непогано ото пожити за кордоном, поки тут комунізм будуватиметься...

О, та він, Андрій, ого-го. Десь би, на якомусь значному заході чи форумі таку клятву вірності справі батьків виголосив би від імені столичної молоді, що ветерани-вояки та старі партійні кадри не одну сльозу замилувано витерли б. Але для цього треба бути першим, а не просто секретарем. Просто секретарям комсомольським до великих трибун доступу немає. Ніде себе як слід і показати. А його помітили б. Одразу б зрозуміли, кому треба владу від старих кадрів передавати. Такий ось не підведе, не схибить.

Ох, і великі ж думки зароїлися в Андрієвій голові.

Та матері сказав небагато і обережно:

— Може, й справді треба було поховати батька на алеї Слави, серед героїв. Певно, й зараз це можна зробити, перепоховати. Я дізнаюся. Про нього ж у мемуарах багатьох генералів написано. Сам Ватутін знав про його батальйон і у рапорті згадав.

Люба якось незвичайно подивилася на сина. Андрій знітився.

— Ти мені, синку, ніколи так не кажи. Батько тут лежатиме. Я помру — мене поховають біля нього. Я стара тепер для нього, але ж зате усе йому розповім. А лежить він, щоб ти знав, і тут серед героїв. Знаєш, скільки людей урятував розумними словами і вчинками мудрими його батько, а твій дід Микита? А он другий твій дід з дружиною, батьки мої, спочивають. А ось там, близько, дід Трифон лежить, а трохи далі он і дід Христан, пращур твій, з якого вся наша Гребля почалася. Пам'ятай про них. Ти не безбатченко. Тут — наша земля, і могили на ній — наші.

Люба перевела подих. Син мовчав, і вона продовжила:

— А знаєш, скільки героїв полягло тільки на Дніпрі?! Скількох скосили автоматні та кулеметні черги, скількох розірвало снарядами та бомбами?! Так било, що й сліду від людей не лишалося. Їх куди покласти? Он генерал, добрий був командир, згадав про Зеєловські висоти. Знаєш, як там лягали? Стосами. За три тижні до Перемоги. Хто всіх запам'ята? В лоб ішли. І гори мертвих. Я побачила, як комдив упав, і до нього. А він ледь живий та ще й плаче. Дивізія лягла, всі друзі загинули. А що він міг зробити? Мав наказ, командуючий фронтом Жуков підганяв. Узяти в лоб, виконувати. От і пішов наш Павло Іванович зі штабом на передову, рештки дивізії піднімати. А не пішов, уцілів би, а дивізія загинула, його Жуков під трибунал віддав би. Те поранення його тільки й урятувало. Тягну його, а він кричить, ридає. Я цитьнула, кажу, мовчіть хоч, бо залишу під вогнем, у мене сил і так немає. Він і замовк. Так мене і запам'ятав. А Жуков, великий полководець, потім у мемуарах про ті жертви, у другій половині квітня, за крок до Перемоги принесені, кількома рядками згадав. Взяв на себе провину «за недоработку вопроса». І на тому спасибі. А полягли від тої «недоработки» десятки тисяч. І за що? Швидше на Берлін, не дай Боже американці туди першими прибудуть. Ті Зеєловські можна було авіацією давити, а піхотою обходити — і на той же Берлін. Та ні — мусили штурмувати.

(Закінчення на 8–10-й стор.).

(Початок на 7-й стор.).

Алей Слави на всіх тільки там полеглих не вистачить. Поховали — тепер їх німці доглядають. На спільну плиту квіточка ляже коли-не-коли. А твій батько в рідній землі. Я догляну, після мене ти нас доглянеш.

— То що, Жуков був бездарний?

— Ні, він був талановитий і мужній полководець. Але він був сталінський полководець. Над ним тяжіли сталінські накази, строки, дати. Взяти до свята, випередити союзників... А жертви — статистика.

Люба аж втомилася від розмови, але видно було, що давно їй те боліло і мусила дещо сказати синові.

— Нічого, мамо, темне вже минулося. Тепер народ дедалі світліше житиме, — спробував Андрій завершити розмову на оптимістичній ноті.

— Не знаю, синку. Для мене світле — онуків мати.

Андрій зітхнув.

Наступного дня було 7 листопада. Свято. Андрій не мав повертатися до столиці. Його відпустив перший батьківську могилу відвідати — важливий захід. Бо ж 30-річчя визволення, а не якась звичайна дата.

Ранком пройшов Христанову Греблю, міст через річку і заглибився в Лемешівку — знайомих побачити, на зміни подивитися.

Коли підходив до парку, де проводилася місцева демонстрація трудящих, упізнав Надійку. Вона йшла з чоловіком і дітьми, гарна та пишна. І найменша донька, років, мабуть, восьми, була викапана мати у дитинстві. Андрій аж здригнувся. Надійка помітила його, вмить упізнала і повернулася до чоловіка, про щось заговорила. Андрій дивився. Надія проходила повз нього.

VIII

Кінець двадцятого століття породив в Україні такі пертурбації, про які партійний секретар Андрій Граб і думати не міг ще кілька років до тих змін. На Москві з'явився лисий діяч з плямою на голові, який так і не збагнув, що гласність — то ніж у серце і очолюваній ним партії, і всьому Союзу. Він потім тільки отетеріло кліпав очима: і як то воно сталося, що й він опинився поза владою. Зберегти хотів, підправити, демократизувати, а воно луснуло. Не збагнув, сердешний, що воно не підлягало демократизації за його задумом, що демократизація для тої системи могла означати тільки одне — демонтаж.

Андрій Граб, чоловік з міцною школою комсомольської кар'єри, а тепер ще й підкріплений партійно-господарськими зв'язками, зорієнтувався швидко.

Поки романтики бігали по мітингах, поки вирували пристрасті і дурні рахували, скільки сала дістанеться на душу населення і як вони процвітатимуть, лежачи на печі, поки люди раділи з проголошення незалежної держави Україна, Андрій Тарасович з товаришами спромоглися з деяких комсомольських, партійних та господарських коштів утнути чималенький банк. Та ще й з філіями в деяких областях. Там, де були надійні люди з колишнього апарату. Не з тих, звичайно, що тільки штани протирали, витискуючи довідки нагору, а хто й діло знав. І такі знайшлися. І закрутилася робота.

Позики, кредити, вихід з рубльової зони, операції з бюджетними коштами, якщо на них сидять свої люди, забезпечення регіонів пальним, причетність до різного роду закордонних траншів — та на цьому тільки й робити гроші. Андрій Тарасович і зараз з насолодою згадував кожну з тих операцій. А трасти, Господи, що там твоя манна небесна. Оголоси про великі проценти прибутків — і сотні тисяч дурнів самі несуть тобі свої гроші. Жоден не замислиться, а хто ж і де має шалено працювати з їхніми грошима, щоб забезпечити п'ятдесят чи й усі сто відсотків річних? Тут головне було — не засвітитися в тих трастах, але вчасно вийняти зібрані гроші. Поділитися з виконавцями та й хай летять, куди можуть.

Ось де вона, справжня романтика перших років незалежної України. Любо-дорого.

Ну а ще, звичайно, треба було засвоїти нову лексику, говорити про реформи ліберальні, про власність приватну, бажано — велику, про віковічну мрію народу. А ще — знайти у своїй біографії щось таке, коли тебе притискали, ходу не давали. Мовляв, міг бути й секретарем ЦК, а тебе в обкомі тримав клятий тоталітарний режим, не давав розвернутися здібностям, і лише тепер... Знову ж таки знаходилися дурні, які вірили.

Та найперше, що зробив Андрій, коли зрозумів суть нового життя і його неписаних правил, — розійшовся з дружиною. Вона й сама допомогла. Як тільки заборонили компартію, зліг з інфарктом, а невдовзі й помер її старенький батько, кадровий партапаратник. Схожа у свої неповні п'ятдесят на засушений опеньок, вона плакала цілими днями. Андрій тоді сказав:

— Невідомо, дорога моя, що з нами, партійними працівниками, далі буде. Може, й судитимуть. Може, переселятимуть. Ти ж телевізор дивишся, бачиш, про що там балакають.

Вона кивала.

— То давай хутко розлучимося. І квартиру тобі залишу, і машину, і гараж. За собою тільки дачку залишу на шести сотках. Хто б не був твій батько, а ти — науковий співробітник, фізик. Тебе не зачеплять. А там видно буде.

Андрій виглядав таким заклопотаним долею їхнього спільного кубельця й статків, таким нещасним, що вона повірила легко. Який же він благородний — про неї дбає у важкі часи... І, звісно, погодилася.

Душа Андрія сміялася. Так легко позбувся своєї сови (вона ночами мало спала) та ще й розчулив.

Потім вона йому телефонувала. Та секретарка рідко знаходила шефа. Весь у справах.

Згодом побачила його біля палацу «Україна». Проходила поряд. А там мав відбутися концерт досить вульгарної, але дуже відомої московської естрадної «зірки». Та ще й під патронатом президента України.

І якраз біля неї зупинилися три шикарні авто. З двох повискакували кремезні хлопці, а з середнього повагом виліз її Андрій. А з інших дверцят авто — секс-бомба з ногами від шиї.

Ліна, нарешті, второпала. Спробувала потім додзвонитися до Андрія, щось йому наговорити, душу відвести, але нічого не вийшло.

— Андрій Тарасович у поїздці з президентом.

— Андрій Тарасович — на переговорах.

— Андрія Тарасовича запросили до прем'єра.

Тільки таке й чулося в трубці.

— Коли Андрій Тарасович прийде від прем'єра, будьте ласкаві, передайте йому, що він — свиня, — сказала Ліна вже заготовлену фразу.

— Що ви, він швидше — кнурець, — грайливим жіночим голосом засміялася слухавка і дзенькнула відбій.

— Прокляте моє ім'я, — подумала Сталіна, — воно як печать. І в того Сталіна теж не було щасливих дітей.

...Андрій Тарасович сидів у зручному фотелі і повчав своїх заступників:

— Жодних фінансових зв'язків — без перевірки. Бо може трапитися — маєте справу з фондом чи з концерном, а за ним — опонент влади. Цього нам не пробачать, не відмиємося. Отож службі економічної безпеки банку — нові вказівки: мати список усіх фірм, за якими — вороги президента. Ясно? Ну, слава Богу. Знайте, поки ми свої, нам усе пробачать. Сучий син, але свій сучий син нагорі приємніший за будь-якого, хай і суперчистого опонента. Так є у нашій державі.

— То яка така держава, — кинув репліку один із його заступників і провідних власників банку, — у нас так собі, міжсобойчик, свої-чужі. Своїх — підгодовуй, чужих — жени.

— Ох, Антоне Петровичу, вічно ви любите розставляти акценти, — посміхнувшись, дорікнув Андрій Тарасович.

— Ясність — основа бізнесу, — задоволено уточнив Антон Петрович. Звучало це в нього, як колись: комунізм — мета партійця.

— Ну-с, отже, всяку справу починаємо з перевірки партнерів не тільки на платоспроможність, — підсумував Андрій Тарасович і відпустив заступників.

Він давно уже жив у окремому будинку за металевою з візерунками огорожею. На подвір'ї бігали собаки завбільшки з телят і чатували охоронці. Коли Андрій влаштував усе в будинку, поїхав до матері.

— Мамо, тобі вже важко самій. А я не маю часу приїздити часто. Переїзди до мене. Я скучаю за тобою, за твоїм борщем.

— А як же Ліна?

— А ми розійшлися. Вона тепер окремо живе.

— Бідна й вона, безталанна...

— Нічого не бідна. Все вона має. А от дітей у нас не було — то не моя провина.

— Все одно шкода її. А як тут батько без мене залишиться?

— Будеш приїздити, коли захочеш. Водія з машиною за тобою закріплю. Може, мені нову дружину допоможеш підібрати, може, ще й маленькі Граби в тебе будуть.

— Онуки? Гаразд, поїдемо. Щодня тобі про це нагадуватиму.

Любі зібратися, як бджілці в політ. Сходила з сином на кладовище, зайшла до подруг. А їх на Христановій Греблі лишилося п'ять. І більше ніхто вже не жив на Греблі не жив, спорожніла вона ще тоді, коли велика партія оголосила малі села неперспективними. Коли й Задесення згинуло, покрите Київським морем, яке невдовзі й засмерділо. А в яких колись ховалася від гітлерівців Люба з батьками й подругами, з усіма греблівчанами, з проклюнами переселилися тоді в будинки на околиці райцентру, у великі села. Та хоч і жили дружно з усіма сусідами на нових місцях, але вирізняв їх серед інших якийсь свій, окремий сум. В очах, у піснях, і навіть у ході. Хоч і водив з тих часів уже немало спливло.

Отож зайшла Люба до кожної з п'яти греблівчанок. Четверо з них були вдови солдатські. Дітей вони давно виростили, онуків діждали. Деякі й жили поруч у Лемешівці чи райцентрі, а більшість далі роз'їхалися. Бабусь не забували, приїздили, особливо влітку. А п'ята була на Греблі наймолодша — нікого не мала. Я, казала про себе, не вдова, а наречена солдатська, тільки наречений з війни не повернувся, і ми не познайомилися. Але й до неї інколи навідувалися. Та більшість часу бабусі, з Любою шестеро, проводили разом.

Люба роздала птицю домашню сусідкам-подругам, доручила їм город і хату. З усієї живності вирішила взяти з собою лише кудлатого Сірка та лагідну Мурку.

— Ой, мамо, може, і їх сусідкам залиш, бо в мене там у дворі такі вовкодави, що як побачать твоїх могутніх «хижаків» — вмить порвуть, — спробував напівжартома сказати Андрій.

— Як собі хочеш, а я до них звикла. І вони до мене. Балакаю з ними, до лісу ходжу. А твої вовкодави — твій клопіт. Хоч загорожуй їх, хоч вигорожуй.

Андрій зрозумів: краще не перечити. Поїхали.

Навідувалася до Греблі частенько, щонайменше — раз на місяць. Жилося тут подругам її щодалі сутужніше. Мізерних пенсій — і тих не платили. Хіба що — раз на півроку щось кинуть. Електрику раз у раз вимикали — то в холодильнику й шматок м'яса не вбережеш. Бабусі крутилися, одна одну виручали, то в погребах усе було. Згадали, як замолоду хліб пекли, бо на магазинний гривні тієї немає.

Найбільше бабусям не давала спокою доля дітей і онуків. У того завод не працює або ледь животіє, зарплати нема, у того в колгоспі нічого не платять, а той десь на заробітки подався — і ні слуху ні духу. Може, де в чужих краях пограбували та вбили. А онукам і на зошити немає копійки.

Он Григорій з Лемешівки, далекий родич одної з бабусь, нашо вже був здоровенний чоловік, перший колись богатир у районі, а зараз оце окремо землю взяв, фермерствувати почав з дружиною і донькою, що підростала. Телятник зробив добрий, вигодовував худобу на продаж — наче зумів призвичаїтися до нового життя. Так ні ж, приїхали якихось двоє, сказали, щоб платив. За кожну телячу голову — по кілька отих зелених, бодай про них ніколи не чути. Ну, Григорій і шугонув тих гостей незваних, що ледь до машини встигли скочити. А за тиждень, як поїхав Григорій до райцентру, — телятник запалав з усіх чотирьох боків одразу. І скотинка загинула, і збіжжя згоріло, і солома. Ледве хату врятували. А тут донька єдина у Григорія тяжко захворіла. Лікарі в районі сказали — потрібна операція. І дали список, що треба купити. Від гумових рукавиць хірургічних до знеболюючих засобів і аж до ліків післяопераційних. І все — дороге. А в Григорія — саме згарище та борги. Кинувся по родичах, а ні в кого ж нічого нема. Хірурги зглянулися на його біду, сяк-так щось познаходили у лікарні, щось в області випросили, добре прооперували, але на догляд після операції хороших ліків не вистачило. Померла у Григорія дівчинка. За нею й дружина злягла. І теж згасла. А сам Григорій став якийсь несповна розуму. З сокирою тепер не розлучався, лісівникам допомагав, рубав ліс, розчищував. Кому дровець треба — теж рубав. Кому за гривню якусь, кому за харчі. Удар мав сили страшенної. Збирав ті гривні докупи, казав усім, що купить яскравого, з блискучим кермом мотоцикла і дожене тих, що на машині до нього приїздили. Бабусі з Греблі плакали й жаліли Григорія. Як коли копійка з'являлася чи самогонки пляшка — кликали його то хлівця підправити, то на зиму дерево попиляти та порубати.

— Господи, і що воно в світі твоєму робиться? — зітхали бабусі.

Переїхала Люба до сина — зажилося на Греблі краще. Бо привезуть Любу — навезе вона подругам і круп, і масла, і шпротів отих різних, і цукру, і цукерок до чаю. Хіба їм багато треба! Посидять, погомонять, сходить Люба до Тараса, до батьків, переночує в своїй хаті, відкриє скрині, зітре з них пил, подивиться на своє добро, погладить, та й до Києва, до сина.

Андрій мало бував удома. Вранці їхав до офісу, з'являвся пізно. Переговори, зустрічі, контракти, бенкети, поїздки... Вдома мав і сторожу, і людей для догляду за будинком, і кухаря. Та все ж їв удома, що мама приготує. Кухар тільки допомагав та на ринок їздив, купував, що Люба скаже.

А Люба раненько прокидалася, ходила до Лаври, що була зовсім поруч, поверталася і готувала обід.

— Ти так, синку, за своїми справами не одружишся, — зітхала, коли годувала сина.

— А ось у неділю й привезу наречену знайомити. Скажеш женитися женюсь, — відповів він нарешті так, як вона хотіла почути.

На неділю приготувала святковий обід. Син привіз Маргариту. Гарну, молоду. Й розумну з біса. Вона зразу поцілувала Любу, защебетала, похвалила борщ, розпитала рецепт налисників, усього скуштувала. Похвалила Любиних собаку й кішку.

— Такі лагідні, — сказала, — і такі дружні. Це ж рідко трапляється.

— А виросли разом, — посміхнулася Люба, — кошеня вже було в домі, а тут сусідка щеня запропонувала. Ну, кошеня, як перше, почувалося господарем, хоч Сірко он який вимахав. В таких випадках майже завжди — дружба у кішки з собакою. А тут ще й вдача у обох лагідна. Андрій он боявся, що його гицелі порвуть моїх придворних, а вони — нічого. Підбігли, понюхали, покрутили хвостами, роздивилися одне одного — і розбіглися. Здоровенні собацюги, а не дурні, бачать: не вороги перед ними.

— Ой, як інтересно, — аж заплескала в долоні Маргарита.

— Ну як тобі наречена, мамо? — запитав потім Андрій.

— Гарна, дуже гарна, але ж молода яка.

— А я хіба старий? — засміявся Андрій. — Та й знаєш, мамо, для народження здорових дітей потрібна молода жінка.

— Ну що ж, як вона тобі подобається — одружуйся.

— Тоді це вже скоро. Але господинею в домі будеш ти. Бо Маргарита працює зі мною, в банку.

Наступного ранку Люба щиросердно й довго молилася у Лаврській церкві.

IX

На чергові роковини загибелі батька Андрій приїхав з мамою на Греблю. І зустрів свого шкільного вчителя, історика, Остапа Тарасовича, трохи молодшого за матір. Андрій любив у школі і предмет, і вчителя цього. Розговорилися.

— То як, Андрію, вбережете незалежну Україну? — запитав тоді Остап Тарасович.

І Андрій, щоб загострити розмову — любив подискутувати зі шкільним учителем ще з тих давніх часів, — кинув:

— А що вона вам дає, та незалежність? Самі ж злидні навколо.

— Злидні народ переборе. І з тими, хто його обібрав, розбереться. Рано чи пізно. А от незалежність дещо таки вже дає.

— Що ж саме?

— А ти прикинь: наші діти не проливають ні свою, ні чужу кров у Чечні. Та й на всьому тому Кавказі. Не отримують кулі на кордонах у Середній Азії. Це величезне благо.

— Згоден.

— А далі дивись: нам же тепер ніхто не увіткне якийсь Чорнобиль у саме серце України. Як Москва впткнула, хоч наші вчені й проти були. А це — неабищо. А ви там, у Києві, як вважаєте?

— Росія — велика. І гроші там крутяться значні. Але й протяги чималі. У нас — спокійніше.

— Отож. Але я й про інше думаю.

— Про що? — зацікавився Андрій.

— Ласих до нашої земельки багато розвелося. По всьому світові.

— Їх ніколи не бракувало.

— Точно. Але тепер ситуація особлива.

— Чим?

— А тим, що планета давно перенаселена, вона вже не витримує людського навантаження. І хто володітиме найкращими землями, тобто харчами, той володітиме світом.

— Тобто ми?

— Ні, нас не допустять. Та ми й не прагнемо кимось володіти. А от американці, думаю, давно збагнули, й чого наші землі варті, і наша географія. Ми ж у тилу Західної Європи. А вона американцям опирається. Хоча б економічно. А від нас її можна дешевими і смачними харчами закидати. А ні — то Китаю пропонувати. Там народу багато і потреби великі. Добра їжа — це контроль. І її значення зростатиме.

— Глобально мислите, Остапе Тарасовичу, — посміхнувся Андрій.

— А ти не смійся. У мене тепер часу багато. Читаю, слухаю, думаю. А ти — крутишся, тобі — ніколи. От і послухай.

— Я не сміюся — слухаю, — посерйознішав Андрій, щоб не образити старого вчителя.

— От і думаю я, що буде на Землі років за п'ятдесят-шістдесят, як наші онуки житимуть? І бачу — погано житимуть, якщо не отямимося. Думаєш, дарма той СНІД прийшов чи отих «голубих» та лесбіянок просто так стільки розвелося? Вважай, то природа захищається від нас, двоногих, бережеться від надмірного нашого розмноження. Бо не вміємо її берегти.

— У багатьох країнах природу бережуть. Бачив.

— Ага, бережуть. Тільки — свою. А як там, та дешева сировина видобувається для них десь у Африці, чи в Південній Америці, чи в Росії, чи й у нас, в Україні, сильно їх цікавить? Ні. Отож. А планета — одна. Океан єдиний, річки течуть через багато країн, у моря, в той же океан. Вітри віють — кордонів не знають. Одне слово, якщо ми свою природу занедбаємо сьогодні і почнемо задихатися, то вони там, багаті, задихнуться завтра. Збагнув?

— Ваша правда.

— От і треба людству домовлятися. Глобально. Про все. І як на землі порядкувати, і скільких дітей родити. Китаю он припекло. Вони першими відчули, що їх надто багато. А інші що? Занедбаємо планету зараз завтра може початися незворотний процес її загибелі. А вони, багаті країни, у яких ви демократії вчитеся, поки що дивляться, де більші дурні, де дешевше сировину чи паливо гребонути. А виходить, і вони дурні, бо й собі яму риють. Треба, щоб багаті країни ділилися з іншими і найкращими технологіями, і кадри навчали. Інакше біда.

— Їхній обиватель звик сито жити. І своїм не поділиться.

— Обиватель завжди, в усі часи тупий. Ситуацію мають збагнути і спробувати змінити політики і лідери.

— Якщо вони почнуть чимось ділитися з відсталими країнами, а не визискувати, обиватель це відчує на своєму столі і змете тих політиків. На виборах.

— Так, когось змете. Можливо, не одну хвилю. Але втовкмачувати треба, щоб люди не шлунками, а головами мислили. Що задля них це робиться.

— Ну, Остапе Тарасовичу, ви на такі

вершини замахнулися...

— А що робити? Маю онуків і правнуків. От і мислю. І думка моя така: оскільки отой найбагатший, так званий золотий мільярд людства, а це США, Канада, Західна Європа, Японія, Австралія, Нова Зеландія, прагне тільки вигідно підживлюватися за рахунок інших країн і не затямив, що «шарик» — один на всіх, то й нам, слов'янам, слід подумати, як об'єднати зусилля.

— Що, знову в Союз?

— В СРСР — ні. Боже збав. Але кров'ю спільною, в тому числі нашою, українською, освоєно великий простір. І в Сибіру, і на Далекому Сході, і на Кубані. А тепер ми наче самі себе звузили. Кому це вигідно? Та нас же, слов'ян, просто витісняє інша, хитріша і могутніша, цивілізація. Ми розійшлися по своїх домівках і від того втрачаємо великий спільний дім.

— Та ви імперіаліст, Остапе Тарасовичу, а я й не знав.

— Ні, я не імперіаліст. Але нам нема чого радіти, коли слабне Росія. А вона, там теж дурнів і ще декого вистачає, з екрана і в газетах сміється з наших негараздів. А кому це вигідно? От і думай. А там, у цій Росії, нашої праці — не злічити. Ми їй, тій державі, і початок колись поклали. Ми з нею, та ще білоруси, цілком самодостатні, щоб будувати свою цивілізацію. І берегти свою природу. А її у нас багато. Збережемо — то й для людства внесок. І простір свій треба берегти разом. Бо скоро тісно буде на Землі. Що про нас тоді правнуки скажуть?

— Це ж треба, щоб і в Москві зрозуміли, їм же домінування подавай.

— Там теж є розумні люди. Про них мова, а не про сліпих розумом. Чую: там один високопоставлений провокатор весь час про Крим верещить. То скажіть тому бевзю: матиме Росія Крим — то одразу матиме другу Чечню. Їй кримські татари хльосту дадуть, бо не захочуть бути під Москвою. Ну хоч на один крок треба ж бачити далі свого носа! Дружи з Україною і користуйся собі Кримом. Стоїть там твій флот. Хіба погано? Дружити нам треба. Як рівний з рівним. Міцно дружити. Інакше порадуємо інших. А самим гірко буде.

— А як же наші націонал-стурбовані, то націоналісти, вони ж і на дух Москви не переносять?

— Хто тобі таке сказав? Не треба зловживати ярликами. Не треба людей з національною самосвідомістю, цілком природною і здоровою, записувати в націоналісти з шовіністичним духом. Прицюцькуватих крикунів не так багато. Здоровий націоналізм — від слова нація. За ним ідуть національні інтереси. І справжній український патріот завжди порозуміється зі справжнім російським патріотом. І зрозуміють вони і користь для своїх держав, і спільну. І відкинуть те лататтяя, що чіпляється до них з обох боків, верещить і провокує.

— Остапе Тарасовичу, ви мудрий, от і скажіть мені, чому загинула наша система?

— Чия, наша?

— Ну, комуністична.

— Тут можна багато говорити. Та я скажу коротко. Персоніфіковано, так би мовити. Ось ваші лідери: Ленін за будь-яку ціну прагнув абсолютної влади компартії. Навіть інші ліві партії винищив. А шкода, могла б бути цікава ліва цивілізація, ліва демократія, якщо хочеш. Але те не для більшовиків. Далі — Сталін. Хтось сказав, що революція оголосила конкурс на посаду Сталіна, і його виграв Йосип Джугашвілі. Так воно і є. І — мільйони жертв. І рабів. Зауваж: у всіх утопістів, від Кампанелли починаючи, брудні й найважчі роботи виконують раби. Так і сталося: сотворили ГУЛАГ. Потім — малоосвічений Хрущов. Правда, втнув не тільки казку про комунізм, але й раднаргоспи. Та центр відчув — регіонам подобається економічна самостійність. І хутенько те зліквідував. А то б ще за Хрущова міг розвалитися Союз. Незалежно від його волі, як пізніше за Горбачова. Бо і той, а другий ще більше, не розуміли до кінця, на чому тримається система. Тому обидва й злетіли у відставку не з своєї волі. За Хрущовим — Брежнєв. Спочатку якась енергія, а згодом — апофеоз маразму. Зорепад. Лідер, якого водять попід руки. Корчі Андропова. Конвульсивні спроби щось змінити. Живий труп Черненко. І, нарешті, безграмотний щодо розуміння суспільних процесів, пустопорожній базікало Горбачов. І, зауваж, майже кожен наступний вождь, крім Сталіна, та ще Черненко, який взагалі нічого не встиг і не вмів, критикував або принаймні кидав тінь на попередника. Що ж народові залишалося думати про них?! Воістину, кого Господь хоче покарати — позбавляє розуму. Тепер додай до цього сотні мільярдів, кинуті на «світову революцію», на утримання «братніх партій» і створення соціалістичного табору — і тобі стане ясно, що таких вождів і таких витрат на вітер жодна б система не витримала. До речі, чому після визволення від фашистів населення окупованих територій зробили людьми другого сорту?

— Як?

— А отак. Хіба забув? Ти ж партійний працівник колишній, то згадай. В анкетах обов'язково було запитання: чи перебував на окупованій території? Десять років після війни минуло, двадцять, тридцять. Вже діти виросли, а до них з тим самим: чи перебували батьки в окупації? Навіщо це робилося? Адже армія цих людей здала, та армія, на яку вони стягалися, всю зарплату на позики віддавали. І раптом — вони й винні. Особливо коли йшлося про призначення на якусь важливу роботу. Чому так?

— Не знаю, не думав.

— А я думав. І знайшов відповідь: сталінський режим не довіряв людям, які два, півтора року, рік або скільки-небудь чули іншу, не більшовицьку пропаганду. Хай і фашистську, але ж іншу. Та й різні колабораціоністи, хай їм грець, але ж таки чимало й правди писали в окупаційних виданнях про більшовиків. Саме цієї, підступної, потворної, фашистської, але іншої пропаганди і боялися Сталін та його поплічники. А за ними і Хрущов того боявся, і Брежнєв. Вони, фронтовики, чули ту пропаганду. І тому не зняли ті запитання в анкетах. Щоб коли щось писне така людина, одразу можна було нагадати їй про другосортність і про те, що піддалася впливу. Всі — на гачку. Зручно. Бо ці люди могли згадувати щось почуте, мати якісь сумніви. А це неприпустимо. Отак ті, що на всіх перехрестях клялися у любові до народу, насправді його «любили». Отак вони «вірили» у «непереможну» силу своїх ідей. Бо як інакше пояснити: замість вибачення перед людьми, яких залишили під ворогом, і спільної радості визволення, влада — на гачок їх. Чи не так?

— Мабуть, так. І що ж, невже, по-вашому, навіть велика революція нікому щастя не принесла?

— Чому ж? Одному чоловікові точно принесла.

— Кому?

— Арманду Хаммеру.

— Ну ви скажете. Он же мільйони людей отримали високу освіту.

— Вони б і так її отримали. Науково-технічний прогрес вимагає фахівців. А от Хаммер мав користь за повною революційною програмою: «был ничем — стал всем». Наші люди як жили, не забув? Ветеранів війни з підвалів за п'ятдесят років не всіх переселили, телефон їм поставити — проблема. Пишалися суспільним ладом — більше нічим було. На Заході, так, робітництво почало жити краще. Бо буржуазія там з переляку від тої революції почала будувати свій соціалізм. І — змогла.

— Н-да, невесела картина.

— Яка є. Але в нас не має бути комплексу неповноцінності, що не тим, мовляв, займалися. Світ недалеко од нас утік. Згадай, після кожної великої війни вожді і політики збиралися і запевняли: більше такого не станеться. Так було після Наполеона, після першої і другої світових.

Але й досі люди діляться на зграї: свій — чужий. Зовсім як тварини. І дружно, озброєними зграями, «свої» кидаються на «чужих». Мусульмани на іудеїв, християни на мусульман. Мітять свою округу. Як цуцики. За подіями в Сербії слідкував? Бачив, яку там ненависть до слов'ян ну дуже цивілізована зграя натовців показала? А чому? Чужі, інші, та й територію інтересну мають. А ми, а Росія хіба не маємо апетитної території? От і думайте там, у Києві. Бо інші вже за нас, здається, подумали.

— Цікава у нас розмова вийшла, Остапе Тарасовичу, масштабна. Втім, не розмова, а майже монолог. Ви говорили — я слухав. Як колись у школі.

— А воно все життя — школа. Ти нагадай їм там, при зустрічах, що багаті й нахабні імперії завжди гинули. Як Рим. Від власної розбещеності, від небажання працювати, самим прибирати своє сміття. Не допомагала й донорська кров — витягування кращих мізків з інших країн. Хай теж подумають!

— Вони про таке не люблять слухати.

— Шкода. Я ж кажу, все життя — школа. Виведено в тій школі і такий закон: революції готують романтики, здійснюють — фанатики, а плодами користуються негідники. У нас революція в розумінні зміни влади і форм власності у 1991-му відбулася. Так?

— Так.

— Тоді подумай, до якої категорії маєш належати. Чи вже вибрав?

X

Минуло кілька років. Люба згасала. Боліло серце. Нагадала синові, щоб поховав біля батька. Андрій не вірив, що мати помирає. Зібрав усіх столичних світил, поклав до найкращої лікарні, якогось професора виписав з-за кордону, хотів і саму її туди везти, але Люба сказала:

— Ні, синку, нікуди я не поїду, не хочу помирати на чужині. Спасибі тобі.

Вона погладила його лоба.

— Постарів ти, синку, сильно постарів, відпочивав би більше, хіба тобі мало — все ж маєш. Поживи для себе, тобі уже п'ятдесят сім.

— Мамо, я відпочину, обов'язково відпочину. Але справа в мене така, що зупину не знає. Гроші роблять гроші. І нема тут пенсії. Скочиш з потяга — він помчить далі, а тебе забуде.

— Нащо тобі стільки грошей? Не подобаються вони мені, муляють. З собою людина нічого не забере, тільки душа їй і потрібна. Працюй менше, спочивай. І людей жалій, жалій людей. Тяжко їм зараз.

— Я буду старатися. Але нікому не можна довіряти, все треба контролювати.

Люба гладила голову сина, що сидів поруч. Так і заснула. Та перед тим все ж зітхнула:

— Думала, житиму в тебе — щодня молитимуся в Лаврі, щоб онуків Бог дав. Та не почув, видно, Господь. Що мені Тарас скаже?

— Щось там у Маргарити не виходить, мамо, але онуки в тебе будуть, будуть.

Люба заснула. Андрій тихо вимкнув світло у палаті, вийшов. Люба вже не прокинулася. Певно, Бог дарував їй легку смерть.

...У великому фотелі у вітальні своєї вілли, розташованої на березі моря, сидів чи навіть напівлежав старий Джуліо, скрипаль відомого не лише в Італії оркестру.

Втім, який там уже скрипаль, думав він про себе, пальці он вузлами взялися, важко грати. Але він ще тримається, виду не подає. Міцний він ще, старий Джуліо, чи ні? Ой, певно, що ні. Час уже й у відставку з оркестру, бо годен тепер хіба що молодих музик учити. Все, відіграв, від'їздив своє по світу. А шкода. Які гастролі були, які зали! А які концерти під відкритим небом! У стінах старих фортець, під тропічними зорями...

Ні, нема чого шкодувати. Доля була милостива, хвалити Бога. Он і дітей ціла купа у них з Марією, і невісток, і зятів, і онуків, і правнуків. Зараз усі з'являться, у нього ж сьогодні день народження. Третій після вісімдесяти, як каже його правнука Розалія.

Старий Джуліо милувався заходом сонця над морем.

Зашелестіли авто, невдовзі їх набилося повен двір. «З'явилися, нащадки», — посміхнувся собі Джуліо.

Він підвівся і підкреслено бадьоро рушив назустріч дітям.

Вони защебетали, обцілували, з гамором усілися за довгий стіл. Ледве місця вистачило. Для дідуся співали, танцювали, щось декламували з Данте і Петрарки.

За північ, коли Джуліо задоволено, але вже втомлено посміхався, старший син помітив це і почав останнього тоста з побажаннями батькові здоров'я і довгих років життя у третьому тисячолітті від Різдва Христового.

Джуліо подякував, пригубив вина і попросив дружину:

— Маріє, принеси мені скрипку. Оту, маленьку, сталінградську. І фляжку.

Він міг би всього цього й не говорити, а тільки сказати:

— Маріє, принеси.

І вона знала, що треба. Бо на кожен свій день народження Джуліо щось грав на альті, а у фляжку наливав трохи міцної грапи, горілки виноградної, і випивав нахильці. І згадував того офіцера, про якого знала вся його сім'я. До цього ритуалу рідні давно звикли. Але сьогодні, коли старший син побажав батькові пожити як слід і в третьому тисячолітті, Джуліо сказав:

— Постарайтеся, діти, пожити там довго і щасливо. Вам це значно легше зробити, ніж мені.

XI

Попереду їхав катафалк з тілом Люби-Любові. Старенька, зморщена на останку своїх літ, вона у домовині наче помолодшала, обличчя розгладилося і світилося спокоєм. Ніхто не знав, а Люба вже нікому не розкаже, що перед тим, як зупинилося серце, приснився їй Тарас. Молодий, у формі, в орденах і навіть Зірка його посмертна була на ньому. Сказав:

— Іди до нас. Ми тут удвох зі Шпаком літаємо. Він давно зі мною. Ще по війні одразу від ран зліг. Тут у тебе серце не болітиме, що син наш не тим ділом займається.

— А таки ж не тим, Тарасе. Не могла я втрутитися, нічого в тому не розумію, а серце заболіло. Спасибі, Тарасе, я лечу до тебе.

І по обличчю розлився той особливий спокій...

За катафалком незвично стримано рухалися п'ять легковиків. На задньому сидінні другого сидів Андрій. Поруч — Антон Петрович, найвпливовіший партнер. У наступному легковику — Маргарита з дружиною Антона Петровича.

Андрій обхопив голову руками. Потім зітхнув, відняв руки, перехрестився. Антон Петрович, старий обкомівський, а тепер фінансовий вовк, і собі поклав на себе хреста, а потому відчинив бар, витяг пляшку коньяку, склянки, одну налив собі, другу подав Андрієві:

— Не бідкайся, мама твоя була добра людина, і ти зробив для неї усе, що міг. Пом'янемо її чисту душу, та й тобі полегшає.

Випили.

Андрій заговорив:

— Винен я перед нею і перед собою. Дітей не маю. То задля кого стараюсь?

— А що Маргарита?

— По-моєму, хитрує. Чи не на мою смерть чекає, аби все їй. А там і вибере собі бахура.

— Ну, ти скажеш.

— Кажу, що бачу. Дитина од мене їй ні до чого. Бо тоді Маргарита муситиме мене берегти до самої смерті. Інакше що їй моє дитя скаже? Що батька зі світу зводила? Отож їй треба мені нерви тріпати, знесилювати. Та щоб не дуже помітно. Щоб бува заповіту не склав на користь якого фонду.

— Ну, то поміняй жінку або заведи дитину на стороні, а потім оформиш.

— Легко сказати, а де на це час узяти? Сам знаєш — земельне питання вирішується. Найголовніше!

— Н-да, ситуація зараз виграшна. На селі — старі люди переважно. Гривні давненько не бачили. А ми їм іпотеку. Заставляй, мовляв, землю в наші банки. По сто гривень за гектар зразу кожному видаємо. Все одно ти з тією землею нічого не зробиш. А тут — живі гроші. За рік не повернеш, так вони твої. А земельний пай твій — наш. Нащо він тобі, старому?! Тобі й присадибної ділянки досить, дай Боже впорати. Люди пішли б до нас по гроші. І селяни старі, і сільські вчителі, і сільські лікарі. І всі зі своїми гектарами, зі своїми паями, а ми б уже їм раду дали.

— Твоя правда, Антоне Петровичу, дали б. Неодмінно треба із земелькою розібратися. Це, як казав вождь і учитель усіх трудящих, архіважливе питання. Інакше закиснемо на одній торгівлі.

— Та й як тут не закиснути?! Нагору за пільги віддай половину прибутків та чверть чиновникам по ланцюжку, а ці хлопчики свого не випустять, нам лише чверть лишається.

— Правда, на рівному місці і без особливих турбот, — посміхнувся Андрій, на мить забувши, що їде ховати матір.

— На рівному то на рівному, але ж скільки ще бажаючих того пирога вкусити!

— Не дамо. З рук не випустимо. Наші кадри, старі, партійні, всюди є. Порозуміємося.

— Але й думати треба. Щоб не випередили. Бо номенклатура в районах та областях метка. Та й голови КСП свого не забудуть. Все, що у них є, кинуть на скупівлю паїв. А в них уже дорожче доведеться перекуповувати.

— Ну, їм доведеться трохи дозволити побавитися, якийсь шмат кинути треба.

— Якийсь кинемо. Нащо кожній людині гектари землі? Он мамі твоїй усього два квадратних метри вистачить. Наше буде все. А там ой як перепродамо! На кожному гектарі — тисячі заробимо. Та й для себе земля — власність надійна. Це не те, що пільги для комерції під виглядом благодійності або для розвитку спорту видряпувати. То таке: сьогодні дали пільги завтра відібрали, інший вихопив. Ні, треба твердо на ногах стояти. На землі. Тоді не ми у влади, а вона у нас прохачем буде.

Андрій якось дивно подивився на партнера:

— Маму мою ти даремно приплів. Але їй справді вже нічого не треба. І таким, як вона. Шкода, хотів їй великий світ показати. Не встиг.

Антон Петрович подумав і припечатав:

— Не захотіли нашої влади — матимуть... нашу владу. І ще декого. І хай тішаться зі своєї незалежності, хоч репнуть. Чи вимирають потихеньку. Охочі прийти сюди знайдуться.

— Ну, Антоне Петровичу, ти даєш.

— Не даю, а кажу, як є. І виберемо, і переоберемо. За нашим списком.

Випили ще, і кожен поринув у свої думки.

...Андрій мав намір поховати маму того ж дня. Бабусі— подруги й чути того не захотіли.

— Так не годиться. Хай у своєму домі переночує. Ми дячка приведемо, молитви вночі почитаємо. Он Григорія покличемо — могилку гарно викопає.

— Якого Григорія?

— Та ти його згадаєш. Він з тобою вчився в одному класі. Трохи на голову заслаб, але викопає — краще нікуди.

— Людей з Лемешівки покличемо, — додала друга бабуся, — там же родичів ваших — мало не півсела. Та й інші прийдуть. Її всі любили. З району теж, певно, приїдуть. Вона ж удова Героя, не всі ще те забули.

Андрій мусив погодитись.

Антона Петровича з дружиною й свою Маргариту влаштував у сусідки, охоронці поснули у машинах, а сам Андрій сидів у батьковій хаті.

У світлиці лежала мати. Дяк із однією бабусею читав по черзі молитви. А інші мамині подруги були в сусідній кімнаті, з Андрієм. І розповідали. Як Любі важко було по війні, як вона про художній інститут і думати забула — його піднімала. Як вони картоплю пололи, а потім кукурудзу. А вона ж, та кукурудза, ну ніяк не хотіла як слід рости на півночі України. Як їхнього бригадира, що замість Микити, Любиного свекра, а його діда, заступив, фотографували в тій кукурудзі. Викопали яму в полі, поставили туди бригадира і клацали фотоапаратами. А тоді фото було аж у московській газеті: стоїть дядько серед поля — груди, плечі, голова, а над головою кукурудза колоситься. Он яка, люди добрі, вимахала. І добрі люди сміялися. І на Греблі, і в Лемешівці, і на весь район. Бо всі ж знали і того бригадира, і ту кукурудзу. А ще кіно у них у колгоспі знімали. Документальне. Про колгосп. А він од Десни кілометрів за десять. Та документалістам потрібні ефектні кадри. І вони «змістили» хазяйство. Взяли катер у рибоохороні. І от у фільмі тому летить катер Десною, а в катері голова, як сокіл, поля оглядає. А бодай ви не діждали! Далі пішло ще веселіше кіно. Нарубали у лісі берізок, понати-

(Закінчення на 10-й стор.).

(Початок на 7–9-й стор.).

кали у занедбаному парку в райцентрі, доріжки пісочком посипали. І, куди твоє діло, трактористи колгоспні з дружинами-дорогенькими прогулюються парком. Отак воно в них, мовляв, після робочого дня. Худобинку ж на колгоспні ферми відвели — то мають час. Гуляють на всю губу. А на площадці за берізками на тлі пам'ятника вождю колгоспники ще й вальса танцюють.

— Добре, що на арфах не примусили грати, — серйозно сказала одна з бабусь, Мотрона, — але кіно те знімали швидко, поки зрубані берізки не пов'яли. Інтересно було подивитися.

— Тільки гуляти нам особливо не випадало. Це зараз тільки на городі змагаємося, у кого грядки чистіші, та допомагаємо, коли яка з нас прихворіє. А тоді — ого-го. Ми тяжко працювали, — сказала друга бабуся.

— А коли й погуляти випадав час чи й поспівати, то твоя мама вдома була, з тобою. Тебе спати вкладала, а сама сиділа біля лампи. Довго в неї світилося. Щось вона робила, може, зошити твої переглядала.

— Зошити вона переглядала, але ж не до півночі. Он, Андрію, подивися, що в отих маминих скринях, — сказала найперша Любина подруга і родичка, баба Оксана.

Андрій підвівся, пішов у куток. Відчинив одну скриню. Там лежали учнівські альбоми для малювання. Цілі стоси альбомів, повна скриня. Андрій почав гортати. В альбомах був батько. Зовсім маленький, потім школяр. А ось майже юнак. І вони з Любою йдуть зі школи — он і будинки райцентру на другому плані. А ось батько отримує атестата. Ціла картина. А тут він — студент, на канікули прибув, щось батькові розповідає. А ось він — у солдатському однострої, з гвинтівкою. А ось у залитій кров'ю гімнастерці, і ордени у крові, а на другому плані золоті бані Печерської лаври. І мамина рука гладить батькову щоку. Рука наче плаче.

А ось і він, маленький Андрій. Біжить до школи. А тут він іде Лемешівкою з Надійкою. Вже старшокласники. За руки тримаються. Наступний малюнок — Андрій, Надійка, вже якісь дорослі, а з ними — купа дітей. Любина мрія. Чи біль? І знову — батько, батько, батько. У полі, біля хати, у лісі зриває гриба, годує пташок. А тут — рибу вудить, з друзями кудись біжить. Летить в атаку з бійцями...

— Люба ніколи не плакала за Тарасом. Навіть коли старий Микита ридав-побивався за сином. Вона тужила. І малювала вечорами. Ніхто про те й не знав. Мені лише показала, як ти її до Києва забирав. Сказала, тобі віддати, коли помре, — розповіла баба Оксана.

В Андрія стислося серце. Він хутко вийшов надвір. Довго ходив під зорями.

По обіді наступного дня ховали Любу. Такого велелюддя Гребля ніколи не знала. На похороні Андрій наче нікого не бачив — тільки маму в домовині. Люди підходили, щось співчутливе говорили. Він дякував. Механічно. Навіть коли побачив згодом на подвір'ї Сірка з Муркою, які тривожно бігали між людей і заглядали їм в очі, високо свої морди задираючи, не здивувався. Прошелестіло тільки в голові: «Ми ж їх у Києві залишили, це ж треба, самі прибігли», — та й годі.

Все робили бабусі. Священика з почтом запросили, Григорієві з ранку сказали копати могилу, квітів нарізали, столи для тризни на вулицю повиносили.

За тризною Андрій помітив Надію. Сиділа з чоловіком та ще з дівчатком, років тринадцяти. Дівчинка була — викапана Надія шкільних літ.

— Що то за дівча з Надією сидить? — запитав у баби Оксани.

— А то онука її, Катериночка, а моя правнучка. Твоя родичка, до речі. Бо батько її — теж Граб, твій троюрідний племінник з Лемешівки. Дочку Надійчину взяв, теж на матір схожа.

— І багато у Надії онуків?

— Шестеро. Але тільки Катеринка — геть чисто бабуся в дитинстві.

Андрій підійшов до Надії. Привітався, подякував, що прийшла, поздоровкався з чоловіком. Простягнув руку малій:

— Здрастуй, Катерино Граб.

Дівча змахнуло довгими віями, простягло руку, тоненьку й вишукану:

— Здрастуйте, Андрію Тарасовичу.

Він дивився на дитину, вони обмінювались якимись словами, а Надія зрозуміла, що то він дивиться на неї, на її юні роки.

«Ось і родичка є, дитина. Розумна дитина. І теж Граб. Що, як приїхати десь за місяць та побалакати з племінником, з Надією? Може, відпустять дівча до Києва. Дам освіту, ось і буде спадкоємиця», — так чи приблизно так подумалося Андрієві.

Далі він думати про те не міг, бо до нього вже, залишивши місце за столом, поспішала Маргарита. Андрій ще й подивувався: от чутлива з біса баба.

— Що то за дівча, що ти з ним так лагідно балакав, аж засвітився увесь?

— Так, родичка далека, — якомога недбаліше відповів Андрій.

— Могла би бути й кращою зовні, якщо твоя родичка, а то якесь миршаве, — спробувала Маргарита вкинути ложку дьогтю.

Андрій ще раз подивувався тій інтуїції і відповів різко:

— А чого ж ти хоч таку не народиш?

І пішов до дядьків, які відійшли від столів, сіли на лаві під дубом, засмалили цигарками і стиха розмовляли про небіжчицю. Був там і Остап Тарасович.

Андрій пригадав довгу розмову з учителем, коли підійшов до дядьків, поручкався.

— Не переживай, синку, — сказав Остап Тарасович, — світла душа жила серед нас — тепер відлетіла. Того ще ніхто не уник. Як сказав один поет: життя взагалі — річ сумна, ви помітили, чим воно, як правило, закінчується.

Про високу політику не згадували — не такий день. Говорили про Любу, його маму, про її подруг.

— Таких бабусь, Андрію, як твоя мама, як вони — ніде вже немає. І в нас скоро не буде. Вони — з іншого життя. Прожили, як діти. Чисто.

Андрій потиснув вчителеві руку, попросив його ще побути і пішов далі, думаючи щось своє.

XII

Надвечір тризна завершилася. Люди розійшлися, дякуючи Андрієві, що пошанував матір.

Андрій велів вантажити скрині з маминими малюнками у машини, а більше нічого не чіпати. Подумав, що з тих малюнків можна й виставку організувати, хай люди дивляться. Он які батьки були в нього!

Маргарита пирхнула:

— Ікони які в матусі інтересні, певно, цінні.

— Вони ще від діда Христана, засновника Греблі, в нашому роду зберігаються, ще з козацьких часів.

— Я ж кажу.

— Ікони бабусям віддам. Вони вірять, а ти лише хрестика носиш. Попрошу, хай згодом до місцевої церкви віддадуть. А одну тут лишу. Дім оберігати.

— Як знаєш.

— Так, я знаю, що робити.

Нова сила чи нова надія, але вже точно що нова тональність з'явилася у голосі Андрія. Маргарита це відчула і мовила лагідно-прелагідно:

— Так, дорогий, ти завжди робиш правильно.

Андрій пішов до бабусь, які єдині, та ще Катеринка, залишилися в хаті, сказав їм про ікони і почав знімати.

— Добру справу ти придумав, — сказала баба Оксана, — нехай у церкві будуть. Вони намолені хорошими людьми.

— А Катеринка з вами лишається, на Греблі?

— Попросила я її батька, то ж мій онук, аби у мене кілька днів пожила. Бо маю і до лікаря в Лемешівку сходити, то Катеринка мене й проведе, та й у хаті допоможе поратися. Стара я вже, не до кожного кутка дістану й павутиння зняти. Та й любить правнучка послухати прабабині історії. Зараз по скрипочку свою збігає — і повернеться.

Андрій знову уважно подивився на дівчинку. Надійка — та й годі.

— Як учишся, Катеринко?

— Та наче нічого.

— Вона у нас — не хвалько, — втрутилася баба Оксана, — добре вчиться. На самі «п'ятірки». Вчителі не нахваляться. Ще й до музичної школи ходила, поки не закрили. Тепер у вчителя уроки бере, вдома.

— Хороший учитель, професор, оркестром диригував, а тепер у Лемешівку до батьківської хати повернувся, бо музикам нічим платити, — додала Катеринка.

— А на чому граєш, Катеринко?

— На скрипці. На вашій. Мені бабуся Люба її дала, казала, дід ваш з Італії з нею приїхав.

— Любиш?

— Люблю.

— І який твір зараз освоюєш?

— Пробую зіграти тему з «Лакрімозо».

— А що це?

— Частина з «Реквієму» Моцарта.

— Що ж річ таку сумну обрала?

— А хіба навкруги дуже весело?

— Ого, та ти філософ. А є в тебе братик чи сестричка?

— Є і братик, і сестричка.

«Таки побалакаю, точно. Ось хоч як на сороковини до матері приїду, — подумав Андрій, — і побалакаю з її батьками. Нехай хоч усі до мене переїздять, як схочуть. І скрипку їй знайду найкращу, вчителів найму. Мови вивчить, на юридичний підготую. Ще й гратиме. Ото буде бізнесмен. І на Заході не сором показати».

Бабусі винесли ікони. Тільки маленька, з Божою матір'ю і дитям, залишилася стерегти, оберігати дім.

Бабусі посідали під дубом. Там і Григорій-однокашник сидів, щось собі всміхався. Андрій зачинив хату, віддав ключа бабі Оксані.

— Навідуйтеся, будь ласка.

— І я заходитиму, і Катеринка, і он іще дівчата греблівські, — показала на бабусь, — щоби дух людський з твого дому не виводився.

— Дев'ять днів справлю в Києві, а на сороковини сюди приїду, — сказав бабусям Андрій.

— От і добре, дитино, от і добре. І Люба зрадіє, почує.

— До побачення, — уже сказав Андрій і повернувся попрощатися до вчителя. Раптом щось згадав, підкликав старшого охоронця:

— Валентине, у нас там гривні є?

Охоронець шугнув до машини по «дипломата», відкрив.

— Сама «зелень», шеф. А ні, ось трохи й гривнями є.

— Полічи, скільки.

За хвилину охоронець відповів:

— Три з половиною тисячі.

— Давай сюди.

Андрій підійшов до бабусь.

— Ви мені вибачте, — сказав, — але ж лишається тут самі. То я вам гроші хочу віддати. Прийміть, це як од мами, подруги вашої. Щоб було чим згадати, поминати, свічку в церкві поставити.

Знав Андрій, що говорити, аби не відмовилися взяти. Роздав чотирьом бабусям по п'ятсот гривень, а бабі Оксані — тисячу. Половину, попросив, то Катеринці на уроки музики. Ще п'ятсот простягнув Григорію. За те, що добрий дім мамі викопав. Наче спорудив.

— Спасибі, синку. Ми на дев'ять днів усіх покличемо. Цих грошей вистачить. У Лемешівці і за землю стільки не давали, — сказала одна з бабусь.

— За яку землю? — запитав Андрій.

— За нашу.

— Не зрозумів, розкажіть.

— Ну, колгосп же наш, чи як там його тепер, КСП, розпаювали. І на кожен пай видали колишнім колгоспникам сертифікати.

— Так, знаю, і що?

— І з'явився у Лемешівці один наш давній знайомий і сказав людям: «Сертифіката на землю продавати не можна, а дарувати можна. От ви мені і даруйте. А я вам за це грошей дам». І дає. По сотні гривень за гектар. І нам пропонували, щоби хуторську землю, отже, скупити.

— А ви що?

— Ми сказали: то земля наших дідів і прадідів і ти її у нас не отримаєш. Помремо, хай хто хоче забирає. То вже буде не наш гріх. І Люба, мама твоя, як ми їй розповіли, схвалила це. То її пай, чотири гектари, тепер твій, — пояснила бабуся.

— А той давній знайомий, — вставила інша старенька, — ще й лякав. Що ви, мовляв, з тією землею робити будете, у вас і обробити її нічим, і сіяти нічого, ви городам ледве раду даєте, у вас, мовляв, заросте земля, вовки в бур'янах витимуть.

— А ви що?

— А ми йому і сказали: давно тебе знаємо, Іване Прокоповичу, ти вівцею прикидався, солодких пісень нам співав, а тепер і видно твою вовчу шкуру. Двоногі вовки, кажемо, страшніші за чотириногих. З тим він і поїхав з хутора.

— Що за Іван Прокопович, звідки взявся? — Андрій повернувся до вчителя, що з інтересом слухав розмову.

— Та землячок тут один. Інструктором у райкомі партії довго був, потім у районне профспілкове цабе вибився і щороку уповноваженим райкому партії приїздив до Лемешівського колгоспу і на посівну, і на збирання. Доповідав у райком щовечора, скільки засіяно чи скільки зібрано, який врожай. Важезна робота була у здорового чоловіка, — пояснив Остап Тарасович.

— Він ще нам, перед гарячою порою і після, лекції читав. Збере весь колгосп увечері в клубі і надихає, розказує дві-три години поспіль про світле життя, про комунізм, про мудру партію, — додала бабуся. — Ми вже у задніх рядах, було, дрімаємо помаленьку, потомлені за день, а він усе пащекує.

— Зустрічав і я його недавно, — сказав Остап Тарасович, — то зізнався він мені по старій пам'яті, що і сам грошенят на землю трохи накопичив, і старі товариші підкинули, і якийсь Антон Петрович, великий чоловік із Києва, уповноважив на нього попрацювати. Щастить тобі, кажу, все життя — уповноважений, а він сміється.

«Так, — подумав Андрій, — наш Антон Петрович, рідненький, знайшов заняттячко для старої гвардії борців за народне щастя. А як інакше?!»

Тим часом Остап Тарасович продовжив:

— Ти дивися, Андрію, що воно виходить. На межі XIX–XX століть найбільші відчайдухи з безземельних селян Галичини і Буковини зі сльозами, але й із великим бажанням хазяйнувати на землі подалися до Канади. І зробили її житницею. Ось які люди поїхали! А тут — революція. Що вона робила з українським селянином? Грабувала. Залякувала. Тероризувала. Найсміливіші пробували якось захищатися. Йшли до Петлюри, до Махна, до різних отаманів. Плуталися, шукали правди. І — гинули. Потім ще — колективізація. І сотні тисяч міцних, працелюбних сільських господарів — до Сибіру. Без усього. Та деякі — й там життя налагодили. Цих тяжких ударів більшовикам здалося замало. І вони організували страшний голод у 1932–1933 роках. До семи мільйонів наших селян лягло у землю. З корінням вирвали хазяйську Україну, мерзотники. Рідenькі її пагінці вижили. А тут ще проклята друга світова війна. Тому давно немає в Україні селянина, який ладен був тим, хто зазіхав на його землю, живота розпороти та набити туди тої землі. А нині й взагалі лишилися на селі діди та баби, змучені, змордовані безгрошів'ям та злиднями. Ось їм і розпаювали тепер колгоспи. І скуплять у них землю за безцінь, по сто гривень, тобто по двадцять доларів за гектар дадуть їм оті самі вчорашні партократи компартії та ленінського комсомолу. Вони якраз — у порядку.

Таким було для України століття двадцяте: глухим, кривавим, жахливим. Втрачене століття. Чи надолужимо — не знаю. Лише Бог відає.

— Як же бути, по-вашому, Остапе Тарасовичу? — запитав Андрій.

— Ро-зу-мі-ти. Все розуміти, що відбулося. Вождь нам потрібен. Розуміючий, совісний, міцний. Піднімати народ треба. З найгіршого рабства — із злиднів. Наш Іван Франко сам був пророком, коли діяння пророка Мойсея осмислював. Нам якраз і потрібен свій Мойсей. Інакше — бути біді непоправній. Народ злидарює і мовчить...

— Тяжко з вами говорити, Остапе Тарасовичу.

— Не зі мною, з життям нашим — тяжко говорити.

— Буду думати, — сказав Андрій і почав прощатись.

...Поки точилася розмова, ніхто й уваг[и] не звернув, як у Григорія заблищали оч[і], засміялися губи. Він таки побачив свого блискучого мотоцикла, коли клав отримані гроші до кишені. Він промимрив подяку і аж чкурнув додому. Швидко витяг з-під подушки гроші, по одній-дві гривні та ще копійками. Всього шістдесят гривень. Додав до принесених.

— Все, — подумав, — завтра поїду по мотоцикла.

Зігрів собі чаю. Увімкнув старезного телевізора. Йшло щось нудне. Григорій і не дивився на екран, сьорбав чай. І раптом з телевізора зашуміло: «Товариство з обмеженою відповідальністю ... трум... бук... цикл... трам продакшн завтра на березі Дніпра у Києві біля річпорту влаштовує ярмарок-розпродаж імпортних мотоциклів, що були у користуванні. Ціни — від трьох до п'яти тисяч гривень. Можна торгуватися. Ласкаво просимо!» І на екрані замиготіли блискучі циліндри, вихлопні труби, паливні баки, колеса...

— Ой чорт, від трьох до п'яти тисяч, — похнюпився Григорій, і хвора голова обручем узялася від думок.

А бабусі між тим проводжали Андрія до машини. Маргарита цього разу всілася п[о]руч. Притулилася. Антон Петрович з др[у]жиною розмістився в іншій. Всілися охоронці. Кортеж рушив. Бабусі ще довго махали руками. Обернувся і Андрій. Помахав. Але того не видно було — шибка у машині затемнена.

XIII

Наступного ранку ніхто у Христановій Греблі не порав корову, не давав їсти поросяті, не випускав курей. Тільки вили прив'язані собаки. Та на Любиному подвір'ї вив неприв'язаний Сірко, залишений Андрієм разом з Муркою під опікою баби Оксани. Мурка сиділа навпроти Сірка, слухала його виття і правою лапою водила по своїх вологих очах.

Хтось із Лемешівки, проїжджаючи, відчув щось незвичайне. Але не надав значення. Десь уже після обід стривожилися люди. Покликали голову сільради.

Коли прийшли на Греблю — лихом повіяло. Двері в хатах у бабусь розчинені навстіж. Зайшли у першу — жахнулися. У другу, третю — те саме.

Всі бабусі були зарубані сокирою. Кожна одним, замашним і потужним, ударом. А біля баби Оксани лежала й Катеринка з розрубаною головою. У кутку, на столику під образами, виднілися скрипка, смичок і ноти. З ікони сумно дивилася Богоматір. Вона притискала до себе Сина Людського, Сина Божого, захищала від людей.

Всі, хто зайшов до хати, почали хреститися на ікони. В ту мить жалібно теренькнули і лопнули струни скрипки. «Реквієм», — прочитав виведений дитячою рукою напис на нотах голова сільради, здригнувся і собі перехрестився.

* * *

Міліція затримала Григорія увечері того ж дня. Ішов старою лісовою дорогою на Київ. І весь час бубонів про мотоцикл з блискучим кермом. У пазусі, у вузлику, було тридцять п'ять новеньких сотенних, двадцять шість старих паперців по гривні і шістнадцять теж не нових двогривенних купюр та ще дві гривні копійками. Всього три тисячі п'ятсот шістдесят гривень.

Григорія одвезли до чергової частини райвідділу міліції, а звідти передали до слідчого ізолятора.

* * *

З протоколу огляду затриманого, складеного черговим слідчого ізолятора капітаном міліції Г.:

«Григорій У. одягнений у поношені штани чорного кольору, піджак старий сірого кольору 56 розміру, сорочку вицвілу, була — бордового кольору, кеди гумові, поношені, 45 розміру, труси і майку звичайні.

У скрученій брудній носовій хустинці затриманий мав двадцять шість купюр по одній гривні, шістнадцять купюр по дві гривні, чотири монети по 25 копійок, дев'ять монет по 10 копійок і дві монети по п'ять копійок — всього шістдесят гривень».

Справа Гонгадзе — тест на свободу слова

(Початок на 1-й стор.). Віталій Абліцов розповів про загальні проблеми української преси, наприклад, про нестачу паперу, тощо, мимохідь зазначивши, що українське законодавство про пресу занадто ліберальне. Останнє зауваження відразу викликало запитання з боку представників організацій із захисту прав людини. Тож пану Абліцову довелося розшифровувати, що занадто ліберальною в його розумінні є норма про можливість засновувати ЗМІ не тільки громадянами України та іноземцями, а й особами без громадянства.

Присутній на зустрічі голова департаменту Європи міжнародної організації захисту свободи слова «Репортери без кордонів» Жан-Крістоф Мене, проте, не погодився з думкою Віталія Абліцова. Перелічені проблеми, безперечно, існують. Але це — не найгірші проблеми української преси. «Ми відносимо Україну до держав, де ситуація зі свободою слова справді важка», — заявив Жан-Крістоф Мене. Українські представники наполягають, щоб справу Гонгадзе та «справу двох касет» розглядали як два окремі явища. Але «Репортери без кордонів» наголошують: для України зараз надто важливо довести до кінця обидві ці справи водночас. Інакше їй не довірятимуть ані в Раді Європи, ані в світі.

Західні депутати — пані Ісохоокана з Фінляндії та пан Хег'ї з Угорщини — були досить критичні у своїх висновках. «Україна має зобов'язання перед Радою Європи, тож мусить їх дотримуватися, навіть якщо розуміння демократії на сході та на заході Європи все ще відрізняється», — нагадала пані Ісохоокана. А пан Хег'ї додав, що він «аж ніяк не задоволений» тою інформацією, яку отримав з України.

Щодо французької преси, то вона лише починає усвідомлювати, якою глибокою є нинішня політична криза в Україні. У середу вперше і досить обережно про справу Гонгадзе розповіли на першому каналі французького телебачення.

Алла ЛАЗАРЕВА,
кореспондент
«Зеркала недели» —
спеціально для «ГУ».
Париж.

Потрібно самим ставити крапки над «і»

Ексклюзивний коментар

Про хід та підсумки цього засідання комітету ПАРЄ кореспонденту «ГУ» розповів голова парламентського Комітету з питань свободи слова та інформації Олександр ЗІНЧЕНКО:

— У своїй доповіді я розповів про історичний шлях створення українських мас-медіа, порівнявши його з країнами Східної Європи. Розповів також про те, що Верховна Рада прийняла три серйозні закони — про радіочастотний ресурс, про Нацраду з питань телебачення і радіомовлення, про суспільне телебачення і радіомовлення, на який, правда, накладено президентське вето. Найближчим часом слухатимуться законопроекти про кабельне і супутникове телебачення, про розвиток Інтернету в Україні. А від імені українського парламенту я запросив представників комітету ПАРЄ на міжнародні парламентські слухання, які відбудуться у ВР 16 січня 2001 року, про інформаційну політику в Україні.

Серед недоліків діяльності ЗМІ в Україні було названо насамперед існування значного тиску з боку правоохоронних та силових структур, органів місцевої державної влади на ЗМІ. Як приклад, наводилися події, пов'язані з газетами «Сільські вісті», «Правда Украины», «Експрес», радіостанцією «Наше радіо».

У своїй доповіді я також порушив проблему загибелі ряду українських журналістів, наголосивши, що розслідування не доведено до кінця і не з'ясовано, чи пов'язана їхня смерть з професійною діяльністю. У цьому контексті було порушено й питання про зникнення журналіста Георгія Гонгадзе.

З боку представників ПАРЄ лунали критичні й різкі оцінки. Зрештою, це питання і слухалося через нарікання та звернення до ПАРЄ низки журналістських колективів. Інша річ, що не всі приклади щодо закриття газет, які наводилися на засіданні, мають політичне забарвлення.

Позицію України було сприйнято. Хоча й зазначено, що здійснюється певний силовий тиск на ЗМІ. Комітет ПАРЄ вирішив продовжити процес вивчення ситуації зі свободою слова в Україні. Перше запропоноване рішення було жорсткіше. Йшлось навіть, чи не є ситуація зі свободою слова підставою для виключення України з РЄ. Нині голова підкомітету ПАРЄ пані Ісохоокана прибула в Україну для подальшої роботи над рекомендаціями ПАРЄ. Напевне, відбудеться ще одне засідання комітету ПАРЄ по Україні.

Головне, що засідання мало характер дискусії, а не звинувачень на адресу України. Висновок і позиція ПАРЄ, на мій погляд, правильні — питання честі України самій поставити крапки над «і» в справі Гонгадзе і прийняти такі рішення, якими можна було б довести світовій спільноті, що цей процес є прозорим.

Юліана ШЕВЧУК.

Віфлеєм можуть закрити на Різдво

Напередодні Різдва влада Ізраїлю може оголосити місто Віфлеєм закритою воєнною зоною, щоб уникнути напливу прочан. Місцеві ЗМІ зазначають, що прем'єр-міністр Ехуд Барак вважає такий захід можливим у разі, якщо палестинці не припинять обстріли єврейського поселення Гіло, розташованого поряд з Віфлеємом. Офіційного рішення з цього питання поки що не прийнято. Напевно, його оголосять ближче до різдвяних свят.

Фото АП.

Білорусь надасть нам технічну допомогу

Міністерство з надзвичайних ситуацій Білорусі розпочало надання допомоги Україні у зв'язку зі стихійним лихом.

Минулого тижня Леонід Кучма зателефонував Олександрові Лукашенку і розповів, що в багатьох районах України обледеніли лінії електропередач, внаслідок чого кілька областей залишилися без електрики.

У МНС повідомили, що білоруська сторона постачатиме залізобетонні опори для ліній електропередач. 640 залізобетонних стояків СВ 10.5 надасть Світлогорський завод, 1080 стояків СВ 9.5 — Барановицький завод. Як повідомили в прес-службі МНС, білоруські рятувальники працювати до України не поїдуть.

Ганна ПЕТРОВСЬКА.
Мінськ.

Масхадов пригрозив смертною карою

Президент Чечні Аслан Масхадов видав спеціальний указ про кримінальну відповідальність «громадян Ічкерії» за скоєні в Грузії злочини, в якому, зокрема, стверджується, що за умисні вбивства, викрадення людей, розбійні напади, згвалтування та інші тяжкі правопорушення засуджуватимуть до смертної кари.

Як сказав так званий представник Чечні в Грузії Хізрі Алдамов, цей указ одержаний ним із Ічкерії, де нині перебуває Аслан Масхадов. Алдамов наголосив, що відбування злочинцем-чеченцем покарання в Грузії не вважатиметься обставиною, яка пом'якшує провину, тому після завершення воєнних дій у Чечні винесений йому смертний вирок усе-таки буде виконаний. Алдамов вважає, що в Панкіській ущелині проти інтересів дружби грузинів та чеченців працюють провокатори, агенти російських спецслужб, у тому числі й завербовані чеченці.

Масхадов також надіслав звернення до грузинського народу і керівництва Грузії, в якому називає абсурдом твердження Москви, що до Чечні із Грузії відправляють зброю та бойовиків, і заявляє, що для чеченських «сил опору» зброя не є проблемою, «поки в російській армії процвітає корупція».

Тамаз ЛОМСАДЗЕ.
Тбілісі.

Хроніка. Факти. Події

Брюссель

НАТО та Європейські сили

Учора міністр закордонних справ України Анатолій Зленко взяв участь у засіданні комісії Україна—НАТО, що проходило на рівні глав зовнішньополітичних відомств. Того самого дня відбулася нарада міністрів закордонних справ НАТО, присвячена розробці деталей взаємодії між Північноатлантичним альянсом і майбутніми Європейськими силами швидкого реагування. З цього питання європейські країни не досягли цілковитого взаєморозуміння. Франція, наприклад, активно виступає за самостійність Європи у розв'язанні великих військових завдань. З цим не згодна, зокрема, Британія. Сполучені Штати, в свою чергу, вважають, що оперативне планування повинно бути єдине для НАТО та Європейських сил, причому в основі його мають бути досвід і знання натовських структур.

ЄС профінансує будівництво реакторів

Європейська комісія ухвалила надання кредиту в 585 мільйонів доларів на добудову двох нових атомних реакторів в Україні. В проекті активно беруть участь західні фірми, зокрема німецький концерн «Сіменс». Реакторні блоки на АЕС у Хмельницькому та Рівному замінять Чорнобильську атомну електростанцію, що вибуває із системи енергозабезпечення України.

Тель-Авів

Шанси Нетаньяху зросли

Парламент Ізраїлю ухвалив у першому читанні законопроект, який дозволяє всім громадянам країни висувати свою кандидатуру на пост прем'єр-міністра. Поки що це можуть робити лише депутати кнесету. Рішення парламенту значно підвищило шанси колишнього прем'єра Біньяміна Нетаньяху (а він нині не є депутатом кнесету) на висунення своєї кандидатури на пост глави уряду.

Ель-Кувейт

У січні ОПЕК скоротить видобуток нафти

Міністр нафтової промисловості Кувейту шейх Сауд Нассер аль-Сабах повідомив: на саміті ОПЕК у січні наступного року головною темою обговорення буде питання скорочення видобутку нафти на 1 млн. барелів щодень. Міністр додав, що в разі потреби ОПЕК готова скоротити видобуток ще більше, і пообіцяв: ціни на нафту будуть значно вищі за рівень 22 долари за барель.

Сеул

Південна Корея і КНДР розширяють співробітництво

Уряд Південної Кореї запропонував створити нову організацію для зміцнення зв'язків з Північною Кореєю. Південнокорейський міністр з питань возз'єднання Пак Чже Гю заявив: обидві Кореї можуть зміцнити процес примирення шляхом розширення зв'язків у таких сферах, як спорт, культура, туризм і наука. Пак Чже Гю зробив цю заяву після зустрічі в Пхеньяні зі своїми північнокорейськими колегами.

Лондон

Сильний паводок у Західній Європі

Тисячі мешканців Південної Англії і прибережних районів Франції змушені були покинути свої домівки внаслідок сильних паводків. В обох країнах частково паралізовано рух на великих автомагістралях. Більша частина населення залишилася без електрики і телефонного зв'язку. Штормовий вітер зруйнував лінії електропередач. Погана погода надто утруднила роботу рятувальних служб, проте операція з евакуації жителів пройшла успішно.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних інформагентств.

Фото АП.

ПОНЕДІЛОК, 18 грудня

УТ-1
06.00 Анонс.
06.05 ТРК «Ера» представляє: «Доброго ранку, Україно!».
08.55 Одвічні істини.
09.00 7 днів.
10.00 Що в упаковці?
10.10, 16.00, 19.50 Люм'єрівські світлинки.
10.11 Мультфільм.
10.30 Нова колекція.
10.59, 11.20, 14.59, 17.59, 18.20, 20.40, 21.40, 22.10 Миттєвості тисячоліття.
11.00 УТН. Ранок.
11.21 Худ. фільм «Повітряний візник».
12.50 Закон є закон.
15.00 УТН. День.
15.20 Студія «5».
16.10 Док. серіал «Закохані в природу».
16.40 Нова колекція.
17.00 Серіал «Дотик янгола».
17.55 Закон є закон.
18.00 УТН. Вечір.
18.21 Саме той.
18.45 Хіт-2000.
18.50 Серіал «Школа ризику».
19.51 Що в упаковці?
20.00 Нова колекція.
20.20 Милосердя.
20.41 Вечірня казка.
21.00 УТН. Панорама.
21.41 Питання дня.
21.45 Світ спорту.
22.00 Акцент В. Лапікури.
22.11 Худ. фільм «Хлопчик і президент».
23.55 Хіт-2000.
00.05 ТРК «Ера» представляє: «Доброї ночі, Україно!».

УТ-2
10.00 Телеанонс.
10.05 Телемаркет «ІДЕЕА-студіо». Джерела здоров'я.
10.24, 10.54, 12.54, 13.49 Миттєвості тисячоліття.
10.25 Що в упаковці?
10.30 Хіт-2000.
10.35 З любов'ю.
10.55 Програма-лауреат фестивалю «Калинові острови-2000». «Сонети на кінчиках пальців».
11.25 Кіноскарбниця. Худ. фільм «Насреддін у Бухарі».
12.55 Телемаркет «ІДЕЕА-студіо».
13.05 Діловий канал. Тиждень.
13.50 Що в упаковці?
13.55 Хіт-2000.
14.00 Освітній канал. «Українець». «Чудацькі» уроки М. Драгоманова. Музика в кіно.

КАНАЛ «1+1»
07.00, 08.20, 08.45 Сніданок з 1+1.
07.10 Великі перегони.
08.00 Комедійний квартет.
09.30 Прихована камера.
10.00—16.00 Програми УТ-2.
16.00 ТСН.
16.15 Серіал «Тінь яструба».
17.05 Серіал «Район Беверлі Хіллз».
17.55 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Будні карного розшуку».
19.30 ТСН.
19.50 ТСН. Проспорт.
20.00 О, щасливчик!
21.00 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Гарний син».
22.35 Табу.
23.20 Ситуація.
23.35 ТСН.
23.55 Худ. фільм «Подвійна угода».

УТ-3
«ІНТЕР»
18.00 Новини.
18.10 Серіал «Лікар Марта та її пацієнтки».
18.45 Серіал «До розслідування приступити». Фільм 1 — «Версія».
20.00 Інформаційна програма «Подробиці». «Час».
20.45 Інтерспорт.
21.00 Худ. фільм «Посланець царя».
22.45 Програма «Випадковий свідок».
23.15 Серіал «Секретний агент».
00.10 Подробиці. Підсумки дня.
00.25 Нічний сеанс. Серіал «На гачку».
01.25 Зірки джазу. Men Sound.

КДРТРК
14.00 Анонс.
14.05 За київським часом.
14.15 Серіал «Історія кохання».
15.00 Крихітка.
15.20 Хіт-базар.
15.40 Худнемо за методикою академіка Смєлова в медичному центрі «Довіра».
15.50 Пульс.
16.10 На ранковому прийомі.
16.45 Серіал «Історія кохання».
17.30 За київським часом.

СТБ
07.05 Програми «Біз-ТБ».
07.35, 08.20, 20.25, 00.05 Астрологічний прогноз.
07.40 Програми «Біз-ТБ».
07.45 «Вікна» у світ.
08.55, 17.40 Телемагазин.
09.05 Серіал «Селеста, тільки Селеста».
10.00 Бізнес-студія.
10.40, 11.45, 16.50 Телемагазин «ІДЕЕА-студіо».
11.15 Ні пуху ні пера.
12.20 Худ. фільм «Горець-3».
14.00 «Вікна». Новини.
14.25 Програми «Біз-ТБ».
17.50 Серіал «Абетка кохання».
18.45 Серіал «Селеста, тільки Селеста».
19.15 «Вікна». Столиця.
19.25 Серіал «Селеста, тільки Селеста».
19.50 Казки твого дитинства.
20.00 «Вікна». Новини.
20.30 «Вікна». Кримінал.
20.40 Італійський футбол. Огляд матчів туру.
21.40 «Вікна». Бізнес.
22.00 Футбол. Англійська прем'єр-ліга. Огляд матчів туру.
23.05 Автостиль.
23.30 Людина року. Історія успіху.
00.05 «Вікна». Опівночі.

НОВИЙ КАНАЛ
06.30 Репортер.
06.35, 07.10, 07.25, 07.35, 08.45, 09.05 Підйом.
07.00 Мультфільм.
07.15 «Єралаш».
07.30 Репортер.
07.45 Серіал «Секрет тропіканки».
08.40 Репортер.
09.00 Київський репортер.
09.30 Репортер.
09.40 Худ. фільм «Грозовий перевал». 1 серія.
10.35, 12.00 Тетянин полудень.
10.55 Худ. фільм «Любов до трьох апельсинів». 1 серія.
12.25 Худ. фільм «Легке життя».
14.00 Репортер.
14.10 «Хауз фіт» — домашній фітнес.
14.15 Худ. фільм «Міняли».
15.50 Мультсеріал «Сейлормун».
16.10 Мультфільми.
16.40 «Єралаш».
17.05 Новий елемент.
17.35 Худ. фільм «Пригоди Шерлока Холмса і доктора Ватсона. Собака Баскервілей». 1 серія.
19.00 Репортер.
19.25 Модні тканини на Толстого, 5.
19.30 Серіал «Секрет тропіканки».
20.25 «Оболонь» представляє: «З пивом по життю».
20.30 Модні тканини на Толстого, 5.
20.35 Серіал «Державний кордон»: «На дальньому прикордонні». 1 серія.
21.50 Англійський футбол. Прем'єр-ліга. «Тоттенхем» — «Арсенал». У перерві — Репортер.

ВІВТОРОК, 19 грудня

УТ-1
06.00 Анонс.
06.05 ТРК «Ера» представляє: «Доброго ранку, Україно!».
08.55 Одвічні істини.
09.00, 16.00 Люм'єрівські світлинки.
09.01 Нова колекція.
09.25 Що в упаковці?
09.35 Бути жінкою.
10.00 Школа ризику.
10.59, 11.20, 14.59, 20.40, 21.40, 22.10 Миттєвості тисячоліття.
11.00 УТН. Ранок.
11.21 Пригорща.
12.20 Нова колекція.
12.40 Закон є закон.
15.00 УТН. День.
15.20 Студія «5».
16.01 Мультфільм.
16.10 Док. серіал «Закохані в природу».
16.40 Нова колекція.
16.50 Час рішень, час дій.
17.00 «В ім'я добра і справедливості». Урочистості з нагоди Дня міліції. Святковий концерт. У перерві — УТН-Вечір. Миттєвості тисячоліття.
20.30 Щоденник сесії Верховної Ради України.
20.41 Вечірня казка.
21.00 УТН. Панорама.
21.41 Питання дня.
21.45 Світ спорту.
22.00 Акцент В. Лапікури.
22.11 Худ. фільм «Зелений фургон».
23.35 Хіт-2000.
23.45 ТРК «Ера» представляє: «Сім нот».

УТ-2
10.00 Телеанонс.
10.05 Телемаркет «ІДЕЕА-студіо». Джерела здоров'я.
10.24, 10.40, 11.59, 13.49 Миттєвості тисячоліття.
10.25 Що в упаковці?
10.30 Хіт-2000.
10.35 Дитяча лінія.
10.50 Зірки, на сцену!
11.30 Мультфільми.
11.40 З любов'ю.
12.00 Сучасні українські духовні пісні та романси.
12.45 Перехрестя.
13.15 Телемаркет «ІДЕЕА-студіо».
13.25 Діловий канал.
13.50 Що в упаковці?
13.55 Хіт-2000.
14.00 Освітній канал. «Пекельні кола Тодося Осьмачки». Урок англійської мови №16.

КАНАЛ «1+1»
07.00, 08.45 Сніданок з 1+1.
07.05 Ситуація.
08.00 Серіал «Район Мелроуз».
09.00 Містечко.
10.00—16.00 Програми УТ-2.
16.00 ТСН.
16.15 Серіал «Тінь яструба».
17.15 Серіал «Друзі».
17.40 Серіал «Район Беверлі Хіллз».
18.30 Серіал «Район Мелроуз».
19.30 ТСН.
19.50 ТСН. Проспорт.
20.00 Серіал «Бандитський Петербург».
21.10 Золотий гусак.
21.50 Серіал «Кордон. Тайговий роман». 1 серія.
22.55 Серіал «Загибель імперії». 1 серія.
23.30 Ситуація.
23.45 ТСН.
00.05 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Жінка з Кентуккі».

УТ-3
«ІНТЕР»
07.00 Новини.
07.05 Інтерспорт.
07.10 Прогноз погоди.
07.15 Мультсеріал «Капітан Сіміан та космічні мавпи».
08.00 Новини.
08.05 Інтерспорт.
08.10 Минуле.
08.15 Комедія Є. Моргунова «Коли козаки плачуть».
08.45 M-drive.
09.00 Новини.
09.05 Інтерспорт.
09.15 Серіал «Вавилонська вежа».
10.00 Сім'я від А до Я.
10.10 Серіал «Михайло Ломоносов».
11.35 Уік-енд.
12.00 Новини.
12.10 Інтерспорт.
12.15 Серіал «Даллас».
13.00—18.00 Програми обласних та регіональних телекомпаній.
18.00 Новини.
18.10 Серіал «Лікар Марта та її пацієнтки».
18.40 Комунальна квартира.
18.45 Серіал «До розслідування приступити». Фільм 1 — «Версія».
20.00 Інформаційна програма «Подробиці». «Час».
20.45 Інтерспорт.
20.55 Прогноз погоди.
21.00 Худ. фільм «Посланець царя».
22.45 Серіал «Секретний агент».
23.40 Подробиці. Підсумки дня.
23.55 Серіал «На гачку».
00.55 Зірки джазу. Ю. Шепета.
01.10 «100% любові». Концерт.

КДРТРК
13.00 Анонс.
13.05 За київським часом.
13.15 Серіал «Історія кохання».
14.00 Шлягер представляє.
14.45 Док. фільм «Відблиск давніх скарбів».
15.10 Молодіжна телевізійна служба.
15.40 Інтер'єр.
16.10 Недільні зустрічі.
16.45 Серіал «Історія кохання».
17.30 За київським часом.

СТБ
07.05 Програми «Біз-ТБ».
07.30 «Вікна». Столиця.
07.45, 08.20, 20.30, 23.55 Астрологічний прогноз.
07.50 Музика на СТБ.
08.00 «Вікна». Бізнес.
08.25 «Вікна». Опівночі.
08.55, 17.40 Телемагазин.
09.05 Серіал «Селеста, тільки Селеста».
10.00 Медіа-клуб.
10.35, 12.25, 16.50 Телемагазин «ІДЕЕА-студіо».
11.05 Програми «Біз-ТБ».
12.55 Італійський футбол. Огляд матчів туру.
14.00 «Вікна». Новини.
14.25 Програми «Біз-ТБ».
17.50 Серіал «Абетка кохання».
18.45 Серіал «Селеста, тільки Селеста».
19.15 «Вікна». Столиця.
19.25 Серіал «Селеста, тільки Селеста».
19.50 Казки твого дитинства.
20.00 «Вікна». Новини.
20.35 «Вікна». Кримінал.
20.45 Худ. фільм «Дж. Ф. Кеннеді». 1 серія.
21.40 «Вікна». Бізнес.
22.00 Худ. фільм «Дежа вю».
00.00 «Вікна». Опівночі.

НОВИЙ КАНАЛ
06.30 Репортер.
06.35, 07.10, 07.25, 07.35, 08.45, 09.05 Підйом.
07.00 Мультфільм.
07.15 «Єралаш».
07.30 Репортер.
07.45 Серіал «Секрет тропіканки».
08.40 Репортер.
09.00 Київський репортер.
09.30 Репортер.
09.35 Мультфільм.
09.45 Худ. фільм «Грозовий перевал». 2 серія.
10.45, 12.15 Тетянин полудень.
11.10 Худ. фільм «Любов до трьох апельсинів». 2 серія.
12.40 Худ. фільм «Пригоди Шерлока Холмса і доктора Ватсона. Собака Баскервілей». 1 серія.
14.00 Репортер.
14.10 «Хауз фіт» — домашній фітнес.
14.15 Серіал «Державний кордон»: «На дальньому прикордонні». 1 серія.
15.25 Мультфільм «Сейлормун».
15.45 Мультфільм.
16.05 «Єралаш».
16.35 Худ. фільм «У пошуках капітана Гранта». 1 серія.
17.40 Худ. фільм «Пригоди Шерлока Холмса і доктора Ватсона. Собака Баскервілей». 2 серія.
19.00 Репортер.
19.25 Модні тканини на Толстого, 5.
19.30 Серіал «Секрет тропіканки».
20.30 «Оболонь» представляє: «З пивом по життю».
20.35 Модні тканини на Толстого, 5.
20.45 Серіал «Державний кордон»: «На дальньому прикордонні». 2 серія.
22.00 Репортер.
22.35 Худ. фільм «Гра смерті».
00.15 Репортер.

СЕРЕДА, 20 грудня

УТ-1
06.00 Анонс.
06.05 ТРК «Ера» представляє: «Доброго ранку, Україно!».
08.55 Одвічні істини.
09.00,16.00, 19.50 Люм'єрівські світлинки.
09.01 Що в упаковці?
09.10 Нова колекція.
09.30 «Чарівна панночка-талант». Фестиваль дитячої творчості. Частина 2.
10.05 Серіал «Школа ризику».
10.59, 11.20, 14.59, 17.59, 18.20, 20.45, 21.40, 22.10 Миттєвості тисячоліття.
11.00 УТН. Ранок.
11.21 Хіт-2000.
11.50 Худ. фільм «Зелений фургон».
12.45 Закон є закон.
15.00 УТН. День.
15.20 Студія «5».
16.01 Док. серіал «Закохані в природу».
16.30 Крок до зірок.
17.00 Серіал «Дотик янгола».
17.55 Закон є закон.
18.00 УТН. Вечір.
18.21 Саме той.
18.45 Хіт-2000.
18.50 Серіал «Школа ризику».
19.51 Що в упаковці?
20.00 Автосапієнс.
20.30 Щоденник сесії Верховної Ради України.
20.40 Укрспортлото.
20.46 Вечірня казка.
21.00 УТН. Панорама.
21.41 Питання дня.
21.45 Світ спорту.
22.00 Акцент В. Лапікури.
22.11 Худ. фільм «Вбити шакала» (з субтитрами).
23.35 Хіт-2000.
23.45 ТРК «Ера» представляє: «Доброї ночі, Україно!».

УТ-2
10.00 Телеанонс.
10.05 Телемаркет «ІДЕЕА-студіо». Джерела здоров'я.
10.24, 11.09, 11.55 Миттєвості тисячоліття.
10.25 Що в упаковці?
10.30 Хіт-2000.
10.35 Цикл «Герої України». Голова Ради Організації ветеранів України І. Герасимов.
10.55 Прогулянка з «Акцентом» і не без моралі.
11.10 Тележурнал «Вісник податкової служби».
11.20 Телемаркет «ІДЕЕА-студіо».
11.30 Діловий канал.
12.00 Благодійний марафон «Святий Миколай — символ новорічних свят в Україні».

КАНАЛ «1+1»
07.00, 08.45 Сніданок з 1+1.
07.05 Ситуація.
08.00 Серіал «Район Мелроуз».
09.00 Серіал «Бандитський Петербург».
10.00—16.00 Програми УТ-2.
16.00 ТСН.
16.15 Серіал «Тінь яструба».
17.10 Серіал «Друзі».
17.40 Серіал «Район Беверлі Хіллз».
18.30 Серіал «Район Мелроуз».
19.30 ТСН.
19.50 ТСН. Проспорт.
20.00 Серіал «Бандитський Петербург».
21.10 Комедійний квартет.
21.50 Серіал «Кордон. Тайговий роман». 2 серія.
22.55 Серіал «Загибель імперії». 2 серія.
23.30 Ситуація.
23.45 ТСН.
00.05 Худ. фільм «Мрійник».

УТ-3
«ІНТЕР»
07.00 Новини.
07.05 Інтерспорт.
07.10 Прогноз погоди.
07.15 Мультсеріал «Капітан Сіміан та космічні мавпи».
08.00 Новини.
08.05 Інтерспорт.
08.10 Минуле.
08.15 Мультфільм.
08.50 M-drive.
09.00 Новини.
09.05 Інтерспорт.
09.15 Серіал «Вавилонська вежа».
10.05 Серіал «Михайло Ломоносов». Фільм 3 — «На славу Вітчизні».
11.30 Супутник «Планети Здоров'я».
12.00 Новини.
12.10 Інтерспорт.
12.15 Серіал «Даллас».
13.00—18.00 Програми обласних та регіональних телекомпаній.
18.00 Новини.
18.10 Серіал «Лікар Марта та її пацієнтки».
18.40 Серіал «До розслідування приступити». Фільм 2 — «Наклеп».
19.50 Національна лотерея.
20.00 Інформаційна програма «Подробиці». «Час».
20.50 Інтерспорт.
21.05 Право вибору.
21.30 Худ. фільм «Одіссея».
23.10 Серіал «Секретний агент».
00.05 Подробиці. Підсумки дня.
00.20 Нічний сеанс. Серіал «На гачку».
01.20 Казки для дорослих з Катею Виноградовою.
01.40 Зірки джазу. А. Козлов.

КДРТРК
13.00 Анонс.
13.05 За київським часом.
13.15 Серіал «Історія кохання».
14.00 Музичний час.
14.30 Міліція Київщини.
14.50 Док. фільм «Український дім пана Маркіяна».
15.10 Музичні візитівки.
15.30 Ще раз про ожиріння в медичному центрі «Довіра».
15.40 Київ діловий.
16.10 Люди і долі.
16.45 Серіал «Історія кохання».
17.30 За київським часом.

СТБ
07.05 Програми «Біз-ТБ».
07.30 «Вікна». Столиця.
07.45, 08.20, 20.30, 00.05 Астрологічний прогноз.
07.50 Музика на СТБ.
08.00 «Вікна». Бізнес.
08.25 «Вікна». Опівночі.
08.55, 17.40 Телемагазин.
09.05 Серіал «Селеста, тільки Селеста».
10.00, 12.25, 16.50 Телемагазин «ІДЕЕА-студіо».
10.30 Програми «Біз-ТБ».
11.50 Імпреза.
12.55 Футбол. Англійська прем'єр-ліга. Огляд матчів туру.
14.00 «Вікна». Новини.
14.25 Програми «Біз-ТБ».
17.50 Серіал «Абетка кохання».
18.45 Серіал «Селеста, тільки Селеста».
19.15 «Вікна». Столиця.
19.25 Серіал «Селеста, тільки Селеста».
19.50 Казки твого дитинства.
20.00 «Вікна». Новини.
20.35 «Вікна». Кримінал.
20.45 Худ. фільм «Дж. Ф. Кеннеді». 2 серія.
21.40 «Вікна». Бізнес.
22.00 Худ. фільм «Війна сім'ї Роузів».
00.10 «Вікна». Опівночі.

НОВИЙ КАНАЛ
06.30 Репортер.
06.35, 07.10, 07.25, 07.35, 08.45, 09.05 Підйом.
07.00 Мультфільм.
07.15 «Єралаш».
07.30 Репортер.
07.45 Серіал «Секрет тропіканки».
08.40 Репортер.
09.00 Київський репортер.
09.30 Репортер.
09.40 Худ. фільм «У пошуках капітана Гранта». 1 серія.
10.45, 12.20 Тетянин полудень.
11.10 Худ. фільм «Суто англійське вбивство». 1 серія.
12.40 Худ. фільм «Пригоди Шерлока Холмса і доктора Ватсона. Собака Баскервілей». 2 серія.
14.00 Репортер.
14.10 «Хауз фіт» — домашній фітнес.
14.15 Серіал «Державний кордон»: «На дальньому прикордонні». 2 серія.
15.25 Мультсеріал «Сейлормун».
15.50 Мультфільм.
16.00 «Єралаш».
16.30 Худ. фільм «У пошуках капітана Гранта». 2 серія.
17.40 Худ. фільм «Пригоди Шерлока Холмса і доктора Ватсона. Скарби Агри». 1 серія.
19.00 Репортер.
19.25 Модні тканини на Толстого, 5.
19.30 Серіал «Секрет тропіканки».
20.25 «Оболонь» представляє: «З пивом по життю».
20.30 Худ. фільм «Чорний океан».
22.00 Репортер.
22.25 Модні тканини на Толстого, 5.
22.30 Худ. фільм «Історія звершується вночі».
00.10 Спецрепортер. Над Косовим небо чисте.
00.35 Репортер.

ЧЕТВЕР, 21 грудня

УТ-1
06.00 Анонс.
06.05 ТРК «Ера» представляє: «Доброго ранку, Україно!».
08.55 Одвічні істини.
09.00, 16.00, 19.50 Люм'єрівські світлинки.
09.01 Що в упаковці?
09.10 Автосапієнс.
09.40 Серіал «Школа ризику».
10.30 Не все так погано...
10.59, 11.20, 14.59, 17.59, 18.20, 20.40, 21.40, 22.10 Миттєвості тисячоліття.
11.00 УТН. Ранок.
11.21 Ток-ринг.
12.10 Нова колекція.
12.25 Док. фільм «Виставка художньої тканини та вишивок».
12.40 Закон є закон.
15.00 УТН. День.
15.20 Студія «5».
16.01 Мультфільм.
16.10 Док. серіал «Закохані в природу».
16.40 Classik-прем'єр. Сторінками програми.
17.00 Док. серіал «Дотик янгола».
17.55 Закон є закон.
18.00 УТН. Вечір.
18.21 Саме той.
18.45 Хіт-2000.
18.50 Серіал «Школа ризику».
19.51 Що в упаковці?
20.00 Резонанс.
20.20 Щоденник сесії Верховної Ради України.
20.41 Вечірня казка.
21.00 УТН. Панорама.
21.41 Питання дня.
21.45 Світ спорту.
22.00 Акцент В. Лапікури.
22.11 Худ. фільм «Котовський».
23.10 Хокей. Огляд тижня НХЛ.
23.40 Хіт-2000.
00.00 ТРК «Ера» представляє: «Доброї ночі, Україно!».

УТ-2
10.00 Телеанонс.
10.05 Телемаркет «ІДЕЕА-студіо». Джерела здоров'я.
10.24, 11.29, 12.29, 13.49 Миттєвості тисячоліття.
10.25 Що в упаковці?
10.30 Хіт-2000.
10.35 Мультфільм на замовлення.
11.30 Крок до зірок.
12.00 Хто в домі хазяїн?
12.30 Образи В. Пивоварова. Арії з опер світової класики.
13.15 Телемаркет «ІДЕЕА-студіо».
13.25 Діловий канал.
13.50 Що в упаковці?
13.55 Хіт-2000.
14.00 Освітній канал. М. Куліш. «97». Нова сучасна система освіти. Фізика. 7 кл. Урок німецької мови №15.

КАНАЛ «1+1»
07.00, 08.45 Сніданок з 1+1.
07.05 Ситуація.
08.00 Серіал «Район Мелроуз».
09.00 Серіал «Бандитський Петербург».
10.00—16.00 Програми УТ-2.
16.00 ТСН.
16.15 Серіал «Тінь яструба».
17.10 Серіал «Друзі».
17.40 Серіал «Район Беверлі Хіллз».
18.30 Серіал «Район Мелроуз».
19.30 ТСН.
19.50 ТСН. Проспорт.
20.00 Серіал «Бандитський Петербург».
21.10 СВ-шоу.
21.50 Серіал «Кордон. Тайговий роман». 3 серія.
22.55 Серіал «Загибель імперії». 3 серія.
23.30 Ситуація.
23.45 ТСН.
00.05 Худ. фільм «Молодша сестра».

УТ-3
«ІНТЕР»
07.00 Новини.
07.05 Інтерспорт.
07.10 Прогноз погоди.
07.15 Мультсеріал «Капітан Сіміан і космічні мавпи».
08.00 Новини.
08.05 Інтерспорт.
08.10 Минуле.
08.15 Мультфільми.
08.50 M-drive.
09.00 Новини.
09.05 Інтерспорт.
09.15 Серіал «Вавилонська вежа».
10.00 Сім'я від А до Я.
10.10 Серіал «Михайло Ломоносов».
11.30 Життя тварин.
12.00 Новини.
12.10 Інтерспорт.
12.15 Серіал «Даллас».
13.00—18.00 Програми обласних та регіональних телекомпаній.
18.00 Новини.
18.10 Серіал «Лікар Марта та її пацієнтки».
18.40 Серіал «До розслідування приступити». Фільм 2 — «Наклеп».
20.00 Інформаційна програма «Подробиці». «Час».
20.45 Інтерспорт.
21.00 Худ. фільм «Одіссея».
22.45 Серіал «Секретний агент».
23.40 Подробиці. Підсумки дня.
23.55 Нічний сеанс. Серіал «На гачку». Заключна серія.
00.55 Казки для дорослих з Катею Виноградовою.
01.15 Зірки джазу. А. Козлов.

КДРТРК
13.00 Анонс.
13.05 За київським часом.
13.15 Серіал «Історія кохання».
14.00 Шлягер представляє.
14.45 Рецепти здоров'я.
14.55 Крила.
15.30 Оплески, оплески.
15.55 П'ять вечорів у Парижі. Жан Рошфор.
16.30 Ліки майбутнього.
16.45 Серіал «Історія кохання».
17.30 За київським часом.

СТБ
07.05 Програми «Біз-ТБ».
07.30 «Вікна». Столиця.
07.45, 08.20, 20.30, 00.05 Астрологічний прогноз.
07.50 Музика на СТБ.
08.00 «Вікна». Бізнес.
08.25 «Вікна». Опівночі.
08.55, 17.40 Телемагазин.
09.05 Серіал «Селеста, тільки Селеста».
10.00, 12.05, 16.50 Телемагазин «ІДЕЕА-студіо».
10.30 Програми «Біз-ТБ».
12.35 Худ. фільм «Дульсінея Тобоська». 1 серія.
14.00 «Вікна». Новини.
14.25 Програми «Біз-ТБ».
17.50 Серіал «Абетка кохання».
18.45 Серіал «Селеста, тільки Селеста».
19.15 «Вікна». Столиця.
19.25 Серіал «Селеста, тільки Селеста».
19.50 Казки твого дитинства.
20.00 «Вікна». Новини.
20.35 «Вікна». Кримінал.
20.45 Худ. фільм «Дж. Ф. Кеннеді». 3 серія.
21.40 «Вікна». Бізнес.
22.00 Худ. фільм «Чорний пояс».
23.35 «Вікна». Спорт.
00.10 «Вікна». Опівночі.

НОВИЙ КАНАЛ
06.30 Репортер.
06.35, 07.10, 07.25, 07.35, 08.45, 09.05 Підйом.
07.00 Мультфільм.
07.15 «Єралаш».
07.30 Репортер.
07.45 Серіал «Секрет тропіканки».
08.40 Репортер.
09.00 Київський репортер.
09.30 Репортер.
09.40 Худ. фільм «У пошуках капітана Гранта». 2 серія.
10.45, 12.20 Тетянин полудень.
11.10 Худ. фільм «Суто англійське убивство». 2 серія.
12.40 Худ. фільм «Пригоди Шерлока Холмса і доктора Ватсона. Скарби Агри». 1 серія.
14.00 Репортер.
14.10 «Хауз фіт» — домашній фітнес.
14.15 Худ. фільм «Чорний океан».
15.35 Мультфільм «Сейлормун».
15.50 Мультфільм.
16.10 «Єралаш».
16.30 Худ. фільм «У пошуках капітана Гранта». 3 серія.
17.40 Худ. фільм «Пригоди Шерлока Холмса і доктора Ватсона. Скарби Агри». 2 серія.
19.00 Репортер.
19.25 Модні тканини на Толстого, 5.
19.30 Серіал «Секрет тропіканки».
20.20 «Оболонь» представляє: «З пивом по життю».
20.25 Модні тканини на Толстого, 5.
20.30 Худ. фільм «Бармен із «Золотого якоря».

Святковий концерт з нагоди Дня міліції на УТ-1 19 грудня

22.00 Репортер.
22.35 Худ. фільм «Койот».
00.10 Обличчя світу. Як це було.
00.55 Репортер.

П'ЯТНИЦЯ, 22 грудня

УТ-1

06.00 Анонс.
06.05 ТРК «Ера» представляє: «Доброго ранку, Україно!».
08.55 Одвічні істини.
09.00, 16.00, 19.40 Люм'єрівські світлинки.
09.01 Що в упаковці?
09.10 Нова колекція.
09.30 Серіал «Школа ризику».
10.30 Медичний тижневик «36,6».
10.59, 11.20, 14.59, 17.59, 18.20, 20.40, 21.40, 22.10 Миттєвості тисячоліття.
11.00 УТН. Ранок.
11.21 Фільм-вистава «По-модньому».
12.35 Закон є закон.
15.00 УТН. День.
15.20 Студія «5».
16.01 Мультфільм.
16.30 Муз. фільм-портрет «Ой, летіли дикі гуси».
17.25 Надвечір'я.
17.55 Закон є закон.
... УТН. Вечір.
... Саме той.
18.45 Хіт-2000.
18.50 Що в упаковці?
18.55 Ток-ринг.
19.41 Золота фортуна.
20.30 Щоденник сесії Верховної Ради України.
20.41 Вечірня казка.
21.00 УТН. Панорама.
21.41 Питання дня.
21.45 Світ спорту.
22.00 Акцент В. Лапікури.
22.11 Погляд у світ.
22.40 «Таврійські ігри». Частина 8.
23.10 Мультфільми для дорослих.
23.40 Хіт-2000.
23.50 ТРК «Ера» представляє: «В ніч на суботу з Оленою Ромінюю».

УТ-2

10.00 Телеанонс.
10.05 Телемаркет «ІДЕЕА-студіо». Джерела здоров'я.
10.24, 11.24, 12.44, 13.49 Миттєвості тисячоліття.
10.25 Що в упаковці?
10.30 Хіт-2000.
10.35 Програма — лауреат фестивалю «Калинові острови». «Квітник на пустирищі».
10.55 Нова колекція.
11.15 Мультфільм.
... З любов'ю.
... Естрадна прем'єр-ліга.
12.15 Відкриваємо Біблію.
12.45 Право.
13.15 Телемаркет «ІДЕЕА-студіо».
13.25 Діловий канал.
13.50 Що в упаковці?
13.55 Хіт-2000.
14.00 Освітній канал. Як прикрасити ялинку. Києво-Могилянська академія. Урок для вчителя. Ліцей ім. П. Тичини.

КАНАЛ «1+1»

07.00, 08.30 Сніданок з 1+1.
07.05 Ситуація.
08.00 СВ-шоу.
09.00 Серіал «Бандитський Петербург».
10.00—16.00 Програми УТ-2.
16.00 ТСН.
16.15 Парк автомобільного періоду.
16.50 Серіал «Тінь яструба».
17.45 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Інстинкт убивці».
19.30 ТСН.
19.50 ТСН. Проспорт.
20.00 Перший мільйон.
21.00 Серіал «Кордон. Тайговий роман». 4 серія.
22.05 Без Табу.
23.0... Ситуація.
23.1... ТСН.
23.35 Худ. фільм «Випробний термін».

УТ-3

«ІНТЕР»

07.00 Новини.
07.05 Інтерспорт.
07.10 Прогноз погоди.
07.15 Серіал «Капітан Сіміан і космічні мавпи».
08.00 Новини.
08.05 Інтерспорт.
08.10 Минуле.
08.15 Мультфільми.
08.50 M-drive.
09.00 Новини.
09.05 Інтерспорт.
09.15 Смачно з Борисом Бурдою.
09.40 НЛО.
10.05 Серіал «Михайло Ломоносов».
11.25 Джентльмен-шоу.
12.00 Новини.
12.10 Інтерспорт.
12.15 Серіал «Даллас».
13.00—18.00 Програми обласних та регіональних телекомпаній.
18.00 Новини.
18.10 Чекай на мене...
18.15 Елка і кореші.
18.55 Gala — стань переможцем.
19.00 Поле чудес.
20.00 Інформаційна програма «Подробиці». «Час».
20.45 Інтерспорт.
20.55 Прогноз погоди.
21.00 Худ. фільм «Вогонь на поразку».
23.00 В. Доліна у програмі «Жіночі історії».
23.35 Подробиці. Підсумки дня.
23.45 Нічний сеанс. Худ. фільм «Шина — королева джунглів».
01.40 Про це...

КДРТРК

13.00 Анонс.
13.05 За київським часом.
13.15 Серіал «Історія кохання».
14.00 Хіт-базар.
14.30 Док. фільм «Крамнички Ремзгіту».
14.45 Естафета.
15.00 Пілігрим.
15.20 Конкурент.
15.50 Домашній доктор.
16.10 Автографи.
16.45 Серіал «Історія кохання».
17.30 За київським часом.

СТБ

07.05 Програми «Біз-ТБ».
07.30 «Вікна». Столиця.
07.45, 08.20, 20.40, 21.50 Астрологічний прогноз.
07.50 Музика на СТБ.
08.00 «Вікна». Бізнес.
08.25 «Вікна». Опівночі.
08.55, 17.40 Телемагазин.
09.05 Серіал «Селеста, тільки Селеста».
10.00, 12.15, 16.50 Телемагазин «ІДЕЕА-студіо».
10.30 Програми «Біз-ТБ».
12.45 Худ. фільм «Дульсінея Тобоська». 2 серія.
14.00 «Вікна». Новини.
14.25 Програми «Біз-ТБ».
17.50 Серіал «Абетка кохання».
18.45 Серіал «Селеста, тільки Селеста».
19.15 «Вікна». Столиця.
19.25 Серіал «Селеста, тільки Селеста».
19.50 Казки твого дитинства.
20.00 «Вікна». Новини.
20.45 «Вікна». Кримінал.
20.55 Худ. фільм «Дж. Ф. Кеннеді». 4 серія.
21.55 Худ. фільм «Шок».
23.40 «Вікна». Опівночі.

НОВИЙ КАНАЛ

06.30 Репортер.
06.35, 07.10, 07.25, 07.35, 08.45, 09.05 Підйом.
07.00 Мультфільм.
07.15 «Єралаш».
07.30 Репортер.
07.45 Серіал «Секрет тропіканки».
08.40 Репортер.
09.00 Київський репортер.
09.30 Репортер.
09.40 Худ. фільм «У пошуках капітана Гранта». 3 серія.
10.45, 12.20 Тетянин полудень.
11.10 Худ. фільм «П'ятнадцятирічний капітан».
12.40 Худ. фільм «Пригоди Шерлока Холмса і доктора Ватсона. Скарби Агри». 2 серія.
14.00 Репортер.
14.10 «Хауз фіт» — домашній фітнес.
14.15 Худ. фільм «Бармен із "Золотого якоря"».
15.35 Мультсеріал»Сейлормун».
15.55 Мультфільм.
16.05 «Єралаш».
16.20 Худ. фільм «Пригоди Шерлока Холмса і доктора Ватсона. XX сторіччя починається». 1, 2 серії.
19.00 Репортер.
19.25 Модні тканини на Толстого, 5.
19.30 Обличчя світу.
20.05 «Оболонь» представляє: «З пивом по життю».
20.15 Модні тканини на Толстого, 5.
20.20 Худ. фільм «Хто я?».
22.30 Репортер.
23.10 Худ. фільм «За законами обману».
00.50 Живий звук.
01.20 Репортер.

СУБОТА, 23 грудня

УТ-1

07.25 Анонс.
07.30 ТРК «Ера» представляє: «Доброго ранку, Україно!».
08.55 Вас вітає гуморист М. Риба.
08.59, 11.59, 12.11, 14.59, 15.15, 18.50, 20.40, 21.40 Миттєвості тисячоліття.
09.00 В гостях у Дрьоми.
09.30 Естрадна прем'єр-ліга.
10.00 Пригорща.
11.00 Погляд у світ.
11.30 Телекрасуня.
11.45 Дитяча лінія.
12.00 УТН. День.
12.15 Що в упаковці?
12.25 «Веселі канікули». Дитячий фестиваль.
13.00 Док. фільм «Галілей — посланець зірок».
14.00, 19.35, 22.40 Люм'єрівські світлинки.
14.01 Нова колекція.
14.30 Надвечір'я.
15.00 УТН. День.
15.20 Не все так погано...
15.50 Реліквії та храми України.
16.00 Classik-прем'єр.
16.35 Док. фільм «Американський вибір».
17.00 Футбол. Англійська Прем'єр-ліга. Центральний матч туру. У перерві — УТН. Вечір.
18.51 Вікно в Америку.
19.20 Прогулянки з «Акцентом» і не без моралі.
19.36 Нова колекція.
20.10 Цикл «Герої України».
20.41 Вечірня казка.
21.00 УТН. Панорама.
21.41 Світ спорту.
22.00 Телефортуна.
22.41 Худ. фільм «Натурник».
00.00 Хіт-2000.
00.10 ТРК «Ера» представляє: «Доброї ночі, Україно!».

УТ-2

10.00 Телеанонс.
10.05 Що в упаковці?
10.09, 11.09, 12.34, 12.59 Миттєвості тисячоліття.
10.10 Мультфільм.
10.20 Резонанс.
10.40 Чітко та ясно.
11.10 Модний час.
11.40 Надзвичайна ситуація.
12.10 Бізнес за правилами.
12.35 Милосердя.
12.55 Хіт-2000.
13.00 Спортивний канал.
14.00 Блок суспільного телебачення.

КАНАЛ «1+1»

07.00 Парк автомобільного періоду.
07.35 Серіал «Лессі».
08.05 Маски-шоу.
08.35 Мамаду.
09.10 Перший мільйон.
10.00—14.00 Програми УТ-2.
15.00 Серіал «Смертельна битва».
15.55 Маски-шоу.
16.30 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Штепсель женить Тарапуньку».
17.55 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Едвард Руки-ножиці».
19.45 ТСН.
20.15 КВН. Українська ліга. Півфінал.
22.05 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Сонце, море та хлопці».
23.45 Бокс. Бій за звання чемпіона світу за версією IBF. Заб Джуда проти Мартина Куареса.
00.35 Парк автомобільного періоду.

УТ-3

«ІНТЕР»

09.00 Інтеранонс.
09.05 Прогноз погоди.
09.10 Мультсеріал «Монстроманія».
09.35 Телевізійний центр моди.
10.05 Не час.
10.25 Нові одеські оповідання.
10.55 Смак.
11.15 З легким паром! В гостях у М. Євдокимова.
11.45 НЛО.
12.10 Серіал «Друга Земля».
12.40 З посмішкою про тварин.
13.00 Вчасно.
13.15 Випадковий свідок.
13.55 Худ. фільм «Кур'єр».
15.35 П'ять вечорів з Е. Рязановим. Фільм «Забута мелодія для флейти».
17.50 Великі сищики. «Коломбо йде на гільйотину».
19.25 Особливості національного застілля.
19.50 Національна лотерея.
20.00 Інформаційна програма «Подробиці».
20.20 N-кілометр.
20.30 Час.
20.50 Прогноз погоди.
20.55 Що? Де? Коли? 25 років в ефірі.
22.15 Хіт тижня. Худ. фільм «Шепіт смерті».
00.05 Музично-розважальна програма «За опівніч». Вибір молоді-2000.
01.00 Худ. фільм «Людина з зірки».

КДРТРК

07.30 На своїй землі.
07.50 Повернення. Духовне слово Патріарха Київського і Всієї Руси-України Філарета.
08.00 Док. фільм «Скажи мені простір, скажи мені час...».
08.15 Зроблено в Україні.
08.30 На ранковому прийомі.

СТБ

08.05, 11.40, 22.20, 23.25 Астрологічний прогноз.
08.00 Програми «Біз-ТБ».
09.00 Новини для родини.
10.00 Худ. фільм «Раба кохання».
11.50 М-стиль.
12.30, 15.05 Телемагазин «ІДЕЕА-студіо».
13.00 Програми «Біз-ТБ».
15.25 Анонси наступного тижня.
15.30 Телемагазин.
16.10 Музика на СТБ.
16.30 «Вікна». Спорт.
17.00 Серіал «Містер Бін».
17.30 Людина року. Історія успіху.
18.00 Серіал «Дорога до смерті».
19.00 «Вікна». Новини.
19.15 Серіал «Прискорена допомога-2».
19.45 Худ. фільм «Автомобіль-утікач».
21.25 Італійський футбол. Серія «А». Центральний матч туру. «Рома» — «Ювентус».
23.30 Худ. фільм «Королівство». 3 серія.

НОВИЙ КАНАЛ

07.00 Голос Перемоги.
07.30 Мультфільми.
08.35 Мультсеріал «Бридке качення».
09.35 Серіал «Чарівники-2».
10.00 «3х4». Найкумедніше домашнє відео.
10.30 «Хауз фіт» — домашній фітнес.
10.35 Серіал «Конан».
11.30 Худ. фільм «Рудий, чесний, закоханий».
14.00 Репортер.
14.20 Худ. фільм «Погоня за божеством».
16.00, 17.00 Футбол. Англійська прем'єр-ліга. «Ліверпуль» — «Арсенал». У перерві — Екстрим по-новому.
18.00 Серіал «Горець».
19.00 Репортер.
19.15 Модні тканини на Толстого, 5.
19.20 Худ. фільм «Мамо і тату, рятуйте світ».
20.55 Худ. фільм «Ейр Америка».
22.55 Англійський футбол. Прем'єрліга.

НЕДІЛЯ, 24 грудня

УТ-1

07.25 Анонс.
07.30 ТРК «Ера» представляє: «Доброго ранку, Україно!».
08.55 Укрспортлото.
09.00 Шоу самотніх холостяків.
09.29, 11.59, 12.15, 14.59, 15.15, 17.59, 18.15, 20.45, 22.00 Миттєвості тисячоліття.
09.30 Крок до зірок.
10.00 Наше військо.
10.30 Телефортуна.
11.05 Хто в домі хазяїн?
11.30 Медичний тижневик «36,6».
12.00 УТН. День.
12.15 Сільський час.
13.05 «Саме той» про себе.
13.35 Клуб Суперкнигни.
14.00, 19.10, 23.45 Люм'єрівські світлинки.
14.01 Мультфільм на замовлення.
15.00 УТН. День.
15.16 Хокей. Тиждень НХЛ. «Нью-Джерсі» — «Флорида».
16.35 Перехрестя.
17.05 Серіал «Служба порятунку 911».
18.00 УТН. Вечір.
18.16 Хіт-2000.
18.45 Бути жінкою.
19.11 Худ. фільм «Зовнішні ознаки багатства».
20.46 Вечірня казка.
21.00 7 днів.
22.05 Худ. фільм «Американська нянька».
23.50 Хіт-2000.
00.00 Док. фільм.
00.30 Вишукана класична музика на Першому Національному.
00.55 «Надвечір'я Різдва Христового». Божественна Північна Літургія в Базиліці Св. Петра у Ватикані.

УТ-2

10.00 Телеанонс.
10.05 Хіт-2000.
10.10 Реальний сектор.
10.39, 12.29, 13.29, 14.54 Миттєвості тисячоліття.
10.40 Золота фортуна.
11.30 Клуб-700.
12.00 Людина і закон.
12.30 Яхад.
13.00 Казна.
13.30 Хіт-новини.
14.00 Відкриваємо Біблію.
14.35 Синтез успіху. (До 75-річчя заводу «Фармак».)
14.55 Хіт-2000.

КАНАЛ «1+1»

07.00 Худ. фільм «Едвард Руки-ножиці».
08.40 Золотий гусак.
09.10 Лото-забава.
10.00—15.00 Програми УТ-2.
15.00 Прихована камера.
15.35 Без Табу.
16.15 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Кооператив «Політбюро».
17.50 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Ніндзя-серфери».
19.20 Мамаду.
20.00 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Бетмен назавжди».
22.10 Великі перегони.
22.15 «Аргумент кіно» представляє. Худ. фільм «Хелло, Доллі».

УТ-3

«ІНТЕР»

09.00 Інтеранонс.
09.05 Прогноз погоди.
09.10 «Планета Здоров'я».
09.40 Прокинься і співай!
10.30 Уік-енд.
11.00 Смачно з Борисом Бурдою.
11.30 Доки всі вдома.
12.00 Караоке на майдані.
12.25 Мелорама.
12.55 Показуха.
13.30 Худ. фільм «Війна і мир». «П'єр Безухов».
15.15 Пропаганда.
15.20 Концерт «Мелодії друзів».
16.05 Худ. фільм «Весна на Зарічній вулиці».
17.45 Програма «У пошуках Скарлетт».
18.10 Є. Жариков у телеепопеї «Народжена революцією».
20.00 Інформаційно-аналітична програма «Подробиці тижня».
20.40 Прогноз погоди.
20.45 Джентльмен-шоу.
21.20 Худ. фільм «Маленький лорд».
23.20 Спорт-тайм.
23.50 Худ. фільм «Асса».

КДРТРК

07.30 Док. фільм «О. Меленський».
08.00 Недільні зустрічі.
08.30 Інтер'єр.

СТБ

08.05, 21.20, 23.25 Астрологічний прогноз.
08.10 Програми «Біз-ТБ».
09.00 Новини для родини.
10.00 Наук.-поп. серіал «Підводна одіссея Кусто».
11.00 «Вікна» у світ.
11.30 Імпреза.
12.00, 14.55 Телемагазин «ІДЕЕА-студіо».
12.30 Програми «Біз-ТБ».
14.25 Телемагазин.
15.30 Ні пуху ні пера.
16.00 Худ. фільм «Повітряні пірати».
17.30 Публіцистичний фільм «Хібакуші».
17.55 Автостиль.
18.15 Медіа-клуб.
18.50 Худ. фільм «Брудні танці».
20.40 Бізнес-студія.
21.25 Італійський футбол. Серія «А». Центральний матч туру. «Мілан» — «Перуджа».
23.30 Худ. фільм «Карнозавр-2».

НОВИЙ КАНАЛ

08.00 Живий звук.
08.35 Мультсеріал «Бридке каченя».
09.00 Мультфільми.
09.35 Серіал «Чарівники-2».
10.00 «3х4». Найкумедніше домашнє відео.
10.30 Серіал «Тарзан».
11.20 Новий елемент.
11.55 Світ індійського кіно.
13.05 Запитайте у лікаря.
13.15 Худ. фільм «Підзорна труба».
14.00 Репортер.
14.55 Худ. фільм «Король — полярний ведмідь».
16.25 Худ. фільм «Приходьте завтра».
18.00 Серіал «Горець».
19.00 Репортер.
19.10 Модні тканини на Толстого, 5.
19.25 Худ. фільм «Дайте книгу скарг».
21.00 Худ. фільм «Один удома».
22.40 Англійський футбол. Прем'єрліга.

Колонка оглядача

Помпезність нашої Помпеї

Сьогодні закривається ЧАЕС. Але лишається відкритою одна Проблема — пов'язана з цією станцією, але народжена раніше, ніж станція. І якщо клопоти з ЧАЕС нам обіцяє владнати Захід, то ту Проблему можемо владнати лиш ми самі. Про що йдеться? Про те, яким смислом ми наповнюємо все, що робимо. По-іншому це зветься ідеологічними мотиваціями. Ось промовистий приклад. Вже мало хто пам'ятає, що 1974 року столичний театр імені Франка поставив п'єсу О. Левади «Здрастуй, Прип'ять!». П'єса була, як нині кажуть, вочевидь замовленою. В ній демонструвалася всенародна радість з приводу побудови в прип'ятських лісах отієї самої станції, яка через 12 років вибухне. У п'єсі був один-єдиний персонаж — злісний противник будівництва. У фіналі п'єси він виявився ... колишнім поліцаєм, котрий під час війни погубив немало невинних душ. Мотивація, як на ті часи, бездоганна: хто ж підтримає ворога і душогуба?!

Скільки душ погубила ця мотивація через 12 літ — відомо.

Але повернімося до вистави. Художник Данило Лідер оформив її так: живий білий яблуневий цвіт пронизували чорні металеві конструкції, і це було явне передчуття біди. Але ті, кому треба, цю ідею «виправили», і у виставі залізо з яблуневим цвітом являлись нам окремо одне від одного, так би мовити, мирно співіснували. Після цього Д. Лідер пішов з театру. Як бачимо, «утечка мозгов» (не обов'язково за кордон) і тоді траплялася, бо розумний мозок утікає не так від фінансової бідності, як через те, що від нього вимагають меншого, ніж він здатен.

Ех, зберегти б ту виставу й показувати тепер, коли ми порозумнішали! Але чи порозумнішали ми?

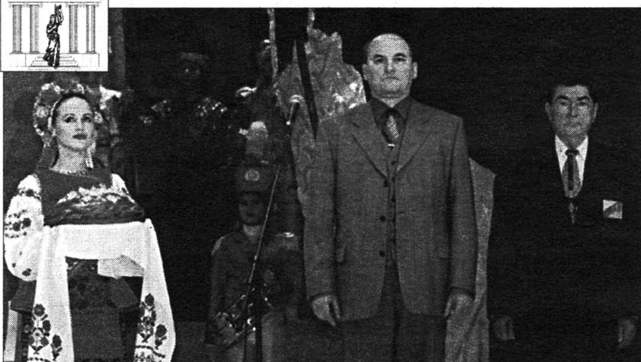
Не дуже! Бо спосіб наших мотивацій часто так само убого-спекулятивний, розрахований на примітивне сприйняття, як і ота п'єса. Це псує нас — бо заохочує кон'юнктурників, це збіднює націю — бо відлякує здатних мислити не під копірку. Прикладів скільки хочеш, їх навіть не треба шукати спеціально, вони на кожнім кроці. Ось вам трапляє на очі написаний у суверенній державі підручник з української літератури для 7-го класу. І там є погані (зате «ідейні») вірші, приміром, Грабовського — і немає хороших (але не вузькоідейних) віршів, приміром, Тичини. А ще там сказано: Микола Джеря — кращий герой Нечуя-Левицького. Чому?! Бо (цитую): «боровся проти експлуататорів до самої смерті»! Боротьба — святе діло, але ж факт смерті героя не зафіксовано в повісті! Отже, автор підручника повісті не читав. Він списав усе це зі старих радянських підручників, з поправкою на нові вимоги патріотичного виховання. А ось ще приклад. З'являється фільм про командувача УПА Романа Шухевича — «Нескорений». Фільм зроблено під копірку старого доброго «партизанського» кіно. Але його хвалять — за те, що він — цитую — «просякнутий патріотизмом». Але ж вартість фільму (як і його патріотичність) визначається художньою якістю й нічим іншим! Схоже, що фільм хвалять ті, хто вчився за отим підручником для сьомого класу, і для них не важливо, що слово "просякнутий" ближче до слова «сякатися», ніж, прости, Господи, до слова «патріотизм»!

Прикметна дискусія розгорнулася нині довкола монумента, який мають спорудити в Києві на честь 10-ліття Незалежності України. Частина громадськості не приймає цю ідею — з міркувань саме художніх. Але їм кажуть (мотивація вже знайома): якщо ви не проти Незалежності, значить, монумент мусить стояти! Звісно, ніхто не проти. Але від такого монумента важко чогось чекати. І не тому, що у нас нема хороших скульпторів. А тому, що сама мотивація порочна. А коли так, то це буде монумент нашої цілковитої залежності від старих догм (див. фільм «Нескорений» і підручник для 7-го класу). Коли рапортують «Монумент зробимо вчасно!» — це нагадує пам'ятний наказ «Київ треба взяти штурмом до Жовтневих свят!». Цей підхід пахне катастрофічністю. Київ отак брали вже не раз. До 45-річчя Перемоги в Києві поставили монумент, одразу охрещений народом залізною бабою (хоч народ і не проти свята Перемоги). Але — звикли. Звикли й до перейменування старого гордого Брест-Литовського проспекту на стандартний проспект Перемоги — ніби тисячі солдатів загинули в угоду оцій окупантській логіці помпезних перейменувань! Либонь, люди, котрі це роблять, позбавлені слуху і в понятті «помпезність» їм не вчувається небезпечна співзвучність з поняттям «Помпея». Ось і ЧАЕС закриваємо, обов'язково приурочивши цю подію до кінця тисячоліття. Хоча розумніше було це приурочити хоча б до кінця зими — щоб пережити її нормально.

Віталій ЖЕЖЕРА.

«Надвечір'я Різдва Христового» о 00.55 на УТ-1 в неділю

Номінанти півфіналу

Видавнича та благодійна діяльність номінантів Рейтингу

Напередодні нового тисячоліття стала більш масштабною благодійна діяльність номінантів Рейтингу, які об'єдналися навколо Генеральної Дирекції. Так, за останній рік на кошти учасників наших Акцій були започатковані, побачили світ і отримали визнання міжнародний журнальний каталог «Золота Фортуна» (розповсюджується на п'яти мовах у 84 країнах світу), вітчизняний журнал «Лідер», 4-х томний альманах «Золота книга ділової еліти України». Протягом року готувались щоденні телевізійні проповіді Української Православної Церкви, випущено православний календар на 2001-й рік. Зараз розпочалася робота із забезпеченням медикаментами будинків престарілих, дитячих будинків, лікарень, допомога пенсіонерам, інвалідам, ветеранам, знедоленим дітям, надання фінансової підтримки діячам науки та мистецтва.

Останнім часом з приводу розширення видавничої та благодійної діяльності проведено ряд засідань Координаційного Комітету, Президії, Науково-експертної Ради Рейтингу за участю запрошених номінантів. Налагоджена співпраця з благодійними фондами, заснованими за сприяння Кабінету Міністрів, Адміністрації Президента, Верховної Ради України і кількох силових структур.

Рейтинг «Золота Фортуна» протягом семи років працює разом з ініціативними групами номінантів як у місті Києві, так і безпосередньо в регіонах України через уповноважені ним висококопрофесійні колективи рекламних компаній МАШП «Телефан», «Фортуна», «ЄВРОІМІДЖ», ТД «Слов'янський базар».

Напередодні Нового року керівництво Рейтингу від імені своїх номінантів бажає щастя та успіхів у праці.

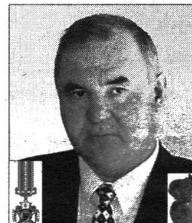
СТАНІСЛАВ ВАСИЛЕНКО, голова правління ДАТ "Придніпровські магістральні нафтопроводи", володар срібної статуї "Богиня Фортуна із золотим мечем"

СТЕПАН ГАВРИШ, заступник Голови Верховної Ради України, нагороджений орденом "За розбудову України" ім. М. Грушевського IV ступеня

СТЕПАН КОВАЛЕНКО, начальник державного госпрозрахункового об'єднання "Житло інвест". Підприємство – володар "Кришталевого Слона"

ЗІНОВІЙ ПАСТЕРНАК, голова правління - генеральний директор ДХК "Краснолиманська", нагороджений орденом "За розбудову України" ім. М. Грушевського IV ступеня, підприємство - володар "Кришталевого Слона"

БОГДАН СТУПКА, міністр культури України, нагороджений орденом "За розбудову України" ім. М. Грушевського IV ступеня

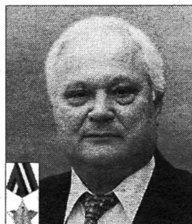
ОЛЕКСАНДР ЗІНЧЕНКО, народний депутат України, почесний президент телеканалу "Інтер". Телеканал – володар "Кришталевого Рогу Достатку"

МИХАЙЛО ДЕРГАУСОВ, начальник Маріупольського державного морського торгового порту, нагороджений орденом "За розбудову України" ім. М. Грушевського IV ступеня, підприємство - володар "Кришталевого Рогу Достатку"

ОЛЕГ САЛМІН, голова правління ВАТ "Укрнафта". Підприємство – володар "Кришталевого Рогу Достатку"

МИКОЛА ІЛЬНИЦЬКИЙ, голова правління ДАТ "Чорноморнафтогаз", нагороджений орденом "Слава на вірність Вітчизні" III ступеня

МИКОЛА РОЖКО, голова правління ВАТ "Кредитпромбанк". Банк – володар "Кришталевого Рогу Достатку"

СТАНІСЛАВ ЩЕРБИНА, генеральний директор "Дженерал Моторс Україна". Підприємство – володар "Кришталевого Рогу Достатку"

МАРИНА ПОВАЛЯЄВА, генеральний директор компанії "Кримтел", нагороджена орденом "За трудові досягнення" III ступеня

МИКОЛА МИЧКО, заступник Голови Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони, нагороджений орденом "За трудові досягнення" IV ступеня

ЛЕВ ПАРЦХАЛАДЗЕ, президент "Групи компаній XXI століття". Підприємство – володар "Кришталевого Рогу Достатку"

ВОЛОДИМИР ХОЛЯВКО, генеральний директор ВО "ЗОРЯ", нагороджений орденом "Слава на вірність Вітчизні" III ступеня, підприємство - володар "Кришталевого Рогу Достатку"

ГЕННАДІЙ АЛЕКСЄЄНКОВ, голова правління ВАТ "Дніпропетровськгаз", нагороджений орденом "За трудові досягнення" IV ступеня

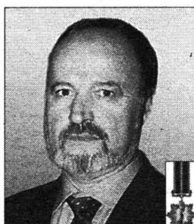
СЕРГІЙ ДУДКА, генеральний директор туристичної фірми "САМ", нагороджений орденом "За трудові досягнення" IV ступеня

АДАМ ЯХІЄВ, президент ВАТ "АДАМС", нагороджений орденом "Слава на вірність Вітчизні" III ступеня, підприємство - володар "Кришталевого Рогу Достатку"

ВОЛОДИМИР ЗАДОНЦЕВ, віце-президент науково-промислової корпорації "ІСТА". Корпорація - володар "Кришталевого Меча" та "Срібного Меча в петлицю"

АНТОН ПРИГОДСЬКИЙ, генеральний директор ТОВ "Емброл Україна ЛТД", нагороджений орденом "За трудові досягнення" IV ступеня

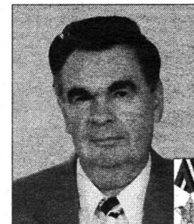
ВІКТОР ЗАБАРА, голова спостережної ради ВАТ "Дніпроважмаш", нагороджений орденом "Слава на вірність Вітчизні" III ступеня

ВАДИМ КОРБУТ, голова правління ЗАТ "Енергомонтажвентиляція". Підприємство – володар "Кришталевого Рогу Достатку"

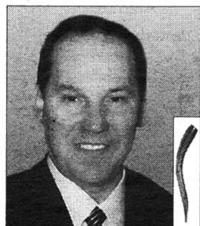

ПЕТРО ТОДОРОВ, голова правління ВАТ "Харківський тракторний завод" ім. С. Орджонікідзе, нагороджений орденом "За трудові досягнення" IV ступеня

ГЕННАДІЙ ВОРОНОВСЬКИЙ, директор ДП "Харківська ТЕЦ-5", нагороджений орденом "Слава на вірність Вітчизні" III ступеня

VII Міжнародного Рейтингу «Золота Фортуна»

ВОЛОДИМИР ШЕЛУДЧЕНКО,
голова правління ВАТ "Донецькоблгаз".
Підприємство – володар "Кришталевого Рогу Достатку"

ОЛЕКСАНДР ГОЛУБЕНКО,
генеральний директор промислового комбінату "Кримрадгоспвинпром", директор Сімферопольського винного заводу, нагороджений орденом "За трудові досягнення" IV ступеня

ОЛЕКСАНДР СИДОРЕНКО,
президент агрофірми "Таврія".
Підприємство – володар "Кришталевого Рогу Достатку"

ЛЕОНІД ШМАЄВИЧ,
генеральний директор міжнародної акціонерної авіаційної компанії "Урга", нагороджений орденом «За трудові досягнення» IV ступеня. Підприємство – володар "Кришталевого Рогу Достатку"

ОЛЕКСАНДР СОКІЛ,
генеральний директор "Вільногірського державного гірничо-металургійного комбінату".
Підприємство – володар "Кришталевого Рогу Достатку"

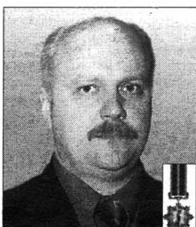
ІВАН БАСТРИГА,
голова правління Запорізького алюмінієвого комбінату.
Підприємство - володар "Кришталевого Рогу Достатку"

ХАЙНЕР ГАММ,
генеральний директор з діяльності у країнах СНД ВАТ "БУДМАК КНАУФ", нагороджений орденом "За трудові досягнення" IV ступеня

ЄВГЕН ТАНЦЮРА,
генеральний директор державного підприємства "Укрінавтосервіс", нагороджений орденом "Слава на вірність Вітчизні" III ступеня

МИКОЛА ЄМЕЛЬКІН,
генеральний директор ТОВ "ЮНА - 96", нагороджений орденом "За трудові досягнення" IV ступеня

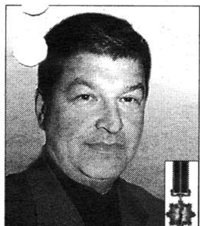
ЯНКЕ КОНРАД КУРТ,
президент фірми "Янке" (Німеччина), нагороджений орденом "За розбудову України" ім. М. Грушевського IV ступеня

ВОЛОДИМИР КОЖАН,
директор ТОВ "Краківський ринок". (м. Львів), нагороджений орденом "За розбудову України" ім. М. Грушевського IV ступеня

ВАЛЕНТИН СИМОНЕНКО,
Голова Рахункової палати України, нагороджений орденом "За розбудову України" ім. М. Грушевського IV ступеня

ВОЛОДИМИР КУЛАКОВ,
голова правління ЗАТ "Хмельницьклегпром", нагороджений орденом "За трудові досягнення" IV ступеня

ВАСИЛЬ ТАЦІЙ,
ректор Національної юридичної Академії, нагороджений орденом «За трудові досягнення» IV ступеня

МИКОЛА ЛИМАРЕНКО,
генеральний директор ВАТ "Дніпроважмаш", нагороджений орденом "За трудові досягнення" IV ступеня

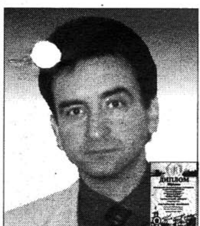
ІГОР ПШЕНИЧНИЙ,
голова правління - генеральний директор ВАТ "НЕКТАР", нагороджений орденом "За трудові досягнення" IV ступеня

ПЕТРО САНДУЛ,
голова концерну "Біолік", нагороджений орденом "За трудові досягнення" IV ступеня

МИКОЛА КИСІЛЬ,
генеральний директор українсько-німецького ЗАТ "Графія Україна", нагороджений Почесним дипломом Рейтингу

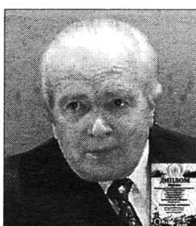
КОСТЯНТИН ДЕХТЯРЕНКО,
генеральний директор Спільного українсько - американського підприємства "Реверс Ойл", нагороджений Почесним дипломом Рейтингу

ОЛЕКСАНДР СОКОЛОВСЬКИЙ,
генеральний директор об'єднання "Текстиль-контакт", нагороджений Почесним дипломом Рейтингу

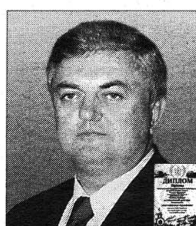
МИХАЙЛО ГІТЕЛЬМАН,
президент Центру економіки математичних досліджень "Тридента", нагороджений орденом "За трудові досягнення" IV ступеня

АНАТОЛІЙ МАТВЄЄВ,
ректор Міжнародного університету фінансів, нагороджений Почесним дипломом Рейтингу

СЕРГІЙ ЄРШОВ,
генеральний директор ТОВ "Фомальгаут", нагороджений орденом "За трудові досягнення" IV ступеня

АНАТОЛІЙ ВОЙЧАК,
ректор Міжнародного Християнського університету, нагороджений Почесним дипломом Рейтингу

ГЕННАДІЙ ЗДОР,
директор ТОВ "Агрофірма "Гермес", нагороджений Почесним дипломом Рейтингу

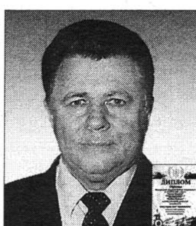
ВОЛОДИМИР ЧЕРЕДА,
директор дочірнього підприємства АТ "Київхліб" "Хлібокомбінат № 10", нагороджений Почесним дипломом Рейтингу

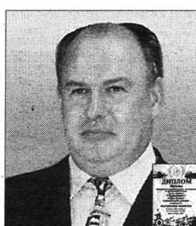
ТЕТЯНА ПОГРІБНА,
голова правління ВАТ "Одеський коровай", нагороджена Почесним дипломом Рейтингу

ІВАН ТИМОШЕНКО,
ректор Європейського університету фінансів, інформаційних систем, менеджменту і бізнесу, нагороджений орденом "За трудові досягнення" IV ступеня

ПЕТРО БІЛОКІННИЙ,
ректор Вінницького інституту регіонального управління та економіки, нагороджений Почесним дипломом Рейтингу

ЮРІЙ БУГАЙ,
ректор Міжнародного науково-технічного університету, нагороджений Почесним дипломом Рейтингу

Тел. Генеральної Дирекції Рейтингу — 8 - (044) - 228-83-95

Виставки

Естетика без ієрархій

Важко зрозуміти тих, хто називає чеха Яна Саудека провокатором. Він не перевертає індивідуальну свідомість, а лише трохи бентежить. Та й що, власне, такого небаченого у тому, що людина (митець) має свою точку відліку?..

Хтось колись розповідав мені про фотохудожника Саудека, який встиг у житті стати всім. Переріс 150 персональних виставок (!) по всьому світу. Його запрошували за вищим розрядом — хто тільки міг і куди тільки можна. А він віддав перевагу усамітненій празькій майстерні, здається, навіть підвалу. І в ролі крота почувається там доволі природно.

У цій «іміджевій» байці немає ніякої пози. Бо для нього сутінки — це світло, а світло — сутінки. Глядачів на його першій у нашій країні експозиції (столиця, Український дім, грудень) лякає передусім той спокій, з яким фотомитець ставиться до «страшних» тем. Небеса у нього ніби запалені хворобливо-синім і чорним полум'ям: мануальною кольоровою обробкою фотографій він вперше захопився у середині 80-х. Газові шлейфи, шовкові волани, мереживні сукні такі само рівнозначні, як черепи й безформні тіла. Танатос (бог смерті) почувається там як удома, серед найвітальніших символів та образів. Найгарніші жінки не мають рук. Сумнівно привабливі персонажі подані відверто. Оголеність не знає цензури. Епохи перемішані... Варто додати, що Саудек не замислюється ні про які ієрархії: наближає до себе своїх героїв.

Мало того, що в нього багато непридуманих людей з непридуманими іменами. Всі ці його Джо, Вероніки, Лєни, Мирослави наче родичі. Мало того, що з точки зору ходячої моралі неаргументовано робити красенів опудалами і прирівнювати на знімках випадкових героїв до близьких людей. У тому числі й до себе, рідного, у всій своїй оголеній красі. Це — естетика. Бо не підеш проти чесного погляду: Ян Саудек використовує талант, смак, знання, високу технічність заради гармонії. Отже, рівноваги. Не має значення, між чим і чим, ким і ким.

Ольга КЛЕЙМЕНОВА.

Класика — прогноз на вчора і на завтра

Диктатура моди

Тримаючи в руках елегантне іменне запрошення на презентацію нової колекції Михайла Вороніна, мимоволі налаштувалася на серйозний лад. Чоловіча мода, а тим паче — ділова, завжди несе в собі певну долю консерватизму. Цією колекцією модельєр планував відкрити нове тисячоліття. Водночас її можна назвати підсумком століття, що відраховує свої останні піщинки. Не випадково майстер назвав колекцію «Повернення в майбутнє».

Показ в одному зі столичних клубів вилився в парад елегантних форм, сучасних технологій та якісних тканин. Дещо фривольний перший вихід було розраховано скоріше на жіночу частину глядачів. М'який стриптиз —бешкетницька витівка — був символічно передмовою до дефіле «упакованих» чоловіків (від людини роздягненої — до людини вбраної).

Класика та елегантність, на думку дизайнера, не те що повертаються до нас — вони нікуди не діваються. І мають надавати буденності особливого шарму та урочистості. І тут не обійтися без достойних тканин —твіду, кашеміру, інших — з високим вмістом вовни. А також нових — крешу та льону з модальним віскозним волокном.

Класичну трійку — піджак, брюки, жилет — Михайло Львович укомплектував четвертою «недрібничкою»: пальтом, що кроєм і тканиною точнісінько повторює піджак. Кольорова гама: сірий, світлий беж, оливковий, лляно-білий, коричневий з відтінками. Єдина відмінність — блиск. Хіт сезону — картата матерія. Інші нюанси: широкі хустки замість традиційних краваток та дещо коротші рукави піджаків.

Під час презентації Михайлу Вороніну було вручено орден Святого Святослава та загальнонаціональний знак якості «Вища проба» від Асамблеї ділових кіл України.

Юлія ПОТАПЕНКО.
Фото УНІАН.

Про те, що було і буде

Невідомі розкадровки Параджанова

Побачила світ книжка — «С. Параджанов. Тіні забутих предків: розкадровки. В. Луговський. Невідомий маестро».

Видання одразу привертає увагу своєю «архітектурою»: на лівих сторінках кадри, на правих — коментарі Володимира Луговського. Читач потрапляє у творчу лабораторію кінематографіста. Текст — спроба осмислити процес створення «Тіней...». Крім того, книга — спогади про митця зі світовим ім'ям, містифікатора, авантюриста, великого дотепника.

Вікторія ЛИТВИН.

Буковинські вечорниці

Відомо, скільки блискучих імен дала нашій культурі Буковина. Сьогодні ввечері у великій залі Національної музичної академії (консерваторія) відбудеться вечір буковинської поезії, пісні та музики. Тут співатимуть Дмитро Гнатюк та Павло Дворський, брати Назар та Дмитро Яремчуки, Оксана Савчук, Іван Кавацюк, Іван Дерда, читатимуть вірші Віра Китайгородська, Марія Матіос, Дмитро Ткач, Віталій Колодій, Борис Бунчук, Микола Бучко та інші. Вечір влаштовано з ініціативи Буковинського земляцтва в Києві, за підтримки Чернівецької міськради і благодійної допомоги науково-виробничої фірми «Композит».

Погода

16—17 грудня в Україні часом дощ. У Закарпатті сильні опади. Температура вночі 1—7, удень 5—11 градусів тепла.

На Київщині невеликий дощ. Температура вночі 0—5, удень 5—10 градусів вище нуля.

Український гідрометцентр.

Воскресіння дива

Знахідки

Повернулася із забуття унікальна пам'ятка, що їй приписують чудотворні властивості.

Художники-реставратори, вчені, мистецтвознавці, духовенство з Польщі, Білорусі, Росії та України взяли участь у міжнародній науковій конференції «Пам'ятки сакрального мистецтва Волині на межі тисячоліть». Відбулася вона у древньому Луцьку. Це вже сьоме зібрання, на якому досліджують історію іконографії, декоративного різьблення та монументального малярства. Але нинішнє — особливе, бо проводять його в рік відзначення 2000-ліття Різдва Христового.

До того ж нещодавно доля подарувала волинянам справжнє диво: повернулася із забуття унікальна пам'ятка іконопису — Холмська ікона Божої Матері. Упродовж століть її вважали втраченою назавжди. Іконі приписують чудотворні властивості. А історія її написання та загадкового зникнення оповита легендами. Наприклад, за однією з них автором унікальної ікони є апостол Лука...

На нинішній конференції увагу було зосереджено також на сучасному іконописі. На продовження теми відбулося відкриття виставки волинського іконописця Андрія Манька.

Роман ЖИЖАРА.

Луцьк.

Час нот

Експерименти в музичному просторі

Зал Будинку актора в Одесі буквально зірвався оплесками після виконання камерної опери композитора Людмили Самодаєвої «Гра в «Світзкінця». Вистава започаткувала цикл акцій під назвою «В експериментальному музичному просторі», проведення яких заплановано до травня ц. р. Також передбачені творчі поїздки до Литви та Фінляндії. Організатор акцій — асоціація «Нова музика» та її керівник, композитор Кармела Цепколенко. Творчий директор проекту — лауреат міжнародних конкурсів, віолончеліст та композитор Вадим Ларчиков. Зі своїм ансамблем сучасної музики «Фрески» він справді давно і з успіхом експериментує.

Приміром, до опери, окрім співаків Алли Попової, Євгена Тарунцова, «Фресок», керівник увів ще й ляльок Фауста Миндліна. На інших етапах акції на публіку очікують також танці, пластичні етюди, відеосюжети і багато чого ще.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

Сиві пісні — наш платиновий запас

Концерти

На дводенному фіналі «Шлягеру» журналістів за лаштунки не пускали. Наш брат справедливо обурюється: мовляв, навіщо взагалі відвідувати такі «солянки», як не для спілкування із зірками? Разом з тим була нагода приміряти на себе роль звичайного глядача палацу «Україна». І зробити висновки не так стосовно фестивалю «Шлягер» — події у світі вітчизняної музики, як, скоріше, стосовно ситуації в ньому.

Перший день присвятили нагородженню кращих пісень 2000 року (21 номінант). Більшість названих спричинили думку про відсутність якісного репертуару у вітчизняних виконавців. Картина була рафінованіша, ніж минулими роками. Та деякі — без таких, на жаль, чомусь ніколи не обходиться — справляли враження абсолютно випадкових: ані кращої пісні, ані будь-чого кращого.

Як усе те, що зветься ностальгійним словом ретро, справжню насолоду приніс другий вечір. Було названо 55 українських пісень століття. На концерт запросили метрів, яких нині показують хіба що в історичних телехроніках. Організатори достатньо покопирсалися в аудіо- та відеоархівах, щоб знайти деякі старі шлягери. Річ у тім, що чимало їх навічно осіло в близькому зарубіжжі.

Людям, які вже вп'яте займаються ювелірною справою під назвою «Шлягер», слід віддати належне. Вони досягли мети — спочатку показали безперечних лідерів і серед авторів, і серед співаків. Навіть за відсутності на «Шлягері» Ірини Білик та Олександра Пономарьова.

У перелік наших зірок було вписано Лоліту Мілявську з піснею «Таксі» українською мовою (Ю. Рибчинський — А. Укупник). Лоліту, ніби героїню мексиканського серіалу, підтримували зітханнями солідарні жінки, розчулені драмою «академіків». Лоліта-соло в образі страдниці ще раз довела свою профпридатність. Друга із заїжджих муз Ю. Рибчинського — Тамара Гвердцителі з піснею про Піросмані — як завжди, була сама досконалість. Третя, місцева, муза поета — Таїсія Повалій — стилем дуже нагадувала Марію Пахоменко. 60—70-ті, до яких Таїсія прикипіла останнім часом, їй личать. Хоч як це банально звучить, але кращих артистів можна було виявити саме за узгодженістю образу, репертуару і голосу.

Нині «Шлягер» не поступається своєму бородатому аналогу — останкінській «Пісні року». А тенденції, що їх відстежуєш на матеріалі обох «солянок», доволі схожі. Приміром, не встигаєш усвідомлювати: хто, за що і чому так часто роздає направо-наліво заслужених і народних?

Ольга КРАСОВСЬКА.

На знімку: крихітка Аліна Гроссу — єдина в номінації «Надія».

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Редактор номера Людмила КОХАНЕЦЬ.
Редколегія: Олександр БІЛИК, Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Віталій ЖЕЖЕРА, Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, Віталій СУДДЯ.
Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Загальний тираж 179041.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України».

Зам. 0311231.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Голос України

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса ВР України: 01008, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 446-91-37, 441-89-34, 441-89-44; телефакс — 449-85-62.
E-mail: sekret@golos.relc.com